

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรม
การเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม
จังหวัดหนองคาย

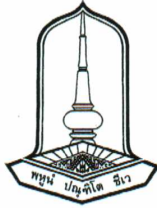
การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ขวัญชีวา ไชยเสน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรม
การเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม
จังหวัดหนองคาย

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ขวัญชีวา ไชยเสน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

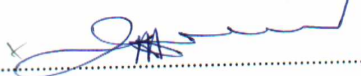

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนางสาวขวัญชีวา ไชยเสน แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....
(อาจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)

ประธานกรรมการ
(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.ประมวล ไสภาพร)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

.....
(ผศ.ดร.ชวลิต ชุกาแพง)

กรรมการ
(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.ดร.ณฐนนท์ ตราชู)
ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 29 เดือน ๖ พ.ศ. 2555

ประกาศขอบคุณ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีและได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. ประมวล โสภภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ อาจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทศิริสิริ ประธานกรรมการสอบการศึกษาครั้งนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูคำแพ่ง กรรมการสอบการศึกษาครั้งนี้ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้ศึกษาครั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายศักดิ์สิทธิ์ น้อยดำแย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดหนองคาย นายตุ๋น จงรักษ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 นายพัชระ งามชัด ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดหนองคาย และนางริญาพร นิสายิ่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 8 อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดหนองคาย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือและเป็นวิทยากร ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า นักเรียนนักการภารโรง โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดหนองคาย ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคำปุน ไชยเสน คุณแม่สนุก ไชยเสน นายชัยวัฒน์ ไชยเสน และ นายมนตรี แก้วสมบุญ ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือ ตลอดจนเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ศึกษาค้นคว้าให้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณบุพการี และผู้มีคุณทุกท่าน ตลอดจนบูรพาจารย์ที่ได้ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

ขวัญชีวา ไชยเสน

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย
ผู้ศึกษาค้นคว้า	นางสาวขวัญชีวา ไชยเสน
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ประมวล โสภภาพร
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมแบบ CIPPA MODEL โดยมีกรอบในการพัฒนา 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการสังเกต และการสะท้อนผล กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการสอน และการนิเทศกำกับ ติดตาม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า ครูวิทยาศาสตร์ ครูคณิตศาสตร์ ครูภาษาไทย ครูภาษาอังกฤษ ครูศิลปะ ครูสังคมศึกษาและครูสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 53 คน ประกอบด้วย วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม 1 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 ประเภท ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน แบบสังเกตและแบบวัดความพึงพอใจ การจัดการกระทำข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูลยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายมิติ และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงบรรยาย

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ไม่ครบตามองค์ประกอบและไม่สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนจริงให้เกิดประสิทธิภาพได้ จึงได้พัฒนาครูในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศการสอน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

ทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสามารถนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และควรได้รับการพัฒนาต่อเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 3 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการนิเทศการสอน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการสรุปการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นทุกรายการและทุกรายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยสรุป การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศการสอน และการนิเทศกำกับติดตาม ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพฤติกรรมของครูและผู้เรียน ในทางที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาสามารถพัฒนาครูได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนาให้ต่อเนื่องเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ
	ภูมิหลัง
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
	นิยามศัพท์เฉพาะ
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	การพัฒนาบุคลากร
	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA
	กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา
	การวิจัยปฏิบัติการ
	บริบทโรงเรียนบ้านโพธิ์
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	งานวิจัยในประเทศ
	งานวิจัยต่างประเทศ
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
	กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
	ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	การจัดกระทำและทำการวิเคราะห์ข้อมูล
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	93
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Action Research Spiral No. 1)	93
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Reflection on Action Research Spiral No. 1)	106
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Action Research Spiral No. 2)	107
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Reflection on Action Research Spiral No. 2)	111
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	112
สรุปผล	112
อภิปรายผล	114
และข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	125
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	126
ภาคผนวก ข ตารางการประชุมปฏิบัติการ	140
ภาคผนวก ค ตัวอย่างภาพกิจกรรม	142
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	146
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	163

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนการสอนกับหลักชีปปา (CIPPA) ..	38
2 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดมุ่งหมายการสอน	38
3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan)	79
4 แผนการปฏิบัติการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL วงรอบที่ 2	81
5 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ก่อนและหลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ	96
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 1	99
7 การสังเกตการณ์สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL (วงรอบที่ 1)	100
8 ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2	102
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายข้อ	103
10 การสังเกตการณ์สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL (วงรอบที่ 2)	108
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2	109
12 ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสาน ห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2	110

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	28
2 ขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	29
3 แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบซิปปา (CIPPA Model)	37
4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการนิเทศการสอน	50
5 วงรอบการวิจัยปฏิบัติการ (The Action Research Spiral)	59
6 เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า	65
7 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของ Elliott สุนีย์รัตน์ เนียมสลุต	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 เป็นหลักสูตรพุทธศักราช 2521 แนวคิดเรื่องการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นับเป็นแนวคิดหลักของการเปลี่ยนแปลง หลักสูตรฉบับดังกล่าวได้ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย บอกเล่า มาเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ประมาณปี พ.ศ. 2538 เมื่อเริ่มมีการปฏิรูปทางการเมืองเกิดขึ้น วงการศึกษาก็ได้มีการเคลื่อนไหวให้มีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งส่งผลทำให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาขึ้น การปฏิรูปครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนที่ชัดเจน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ก็ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องส่งเสริมกันอย่างเข้มแข็งต่อนับว่าเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจที่แม้ว่าเวลาจะผ่านไปแล้วเกือบ 20 ปี นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แต่แนวคิดเดิมในเรื่องการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็ยังคงอยู่ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติในระดับที่เป็นที่น่าพอใจ จึงเป็นเรื่องที่ควรวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป (ทิตนา แคมมณี. 2551 : 58)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แนวการจัดการศึกษาจึงกำหนดตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการศึกษาและการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ครูในยุคใหม่ได้รับการชี้แนะให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้เหมาะแก่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของยุคสมัย ต้องลดบทบาทเป็นผู้บอกผู้สั่ง ผู้กำหนด ผู้สอนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากครู เพราะความรู้ที่เด็กได้จากครูไม่ใช่ความรู้ ที่แท้จริงเป็นความรู้ที่เด็กเอาความรู้จากครู โดยการจำเอามาเล่าเอามาเขียนว่าอย่างนั้น อย่างนี้ แต่ยุคสมัยนี้ต้องให้เด็กนำความรู้ของครูมาเป็นข้อมูล แล้วให้เด็กสร้างความรู้ของเขาขึ้นมาเอง (กมล สุกประเสริฐ. 2539 : 37)

รูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แบบโมเดลซิปปา (Cippa Model) หรือรูปแบบการประสานท่าแนวคิด ได้พัฒนาขึ้นโดย ทิศนา ขัมมณี รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้พัฒนารูปแบบจากประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 30 ปี และพบว่าแนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดีตลอดมา จึงได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประสานกันเกิดเป็นแบบแผนขึ้น แนวคิดดังกล่าวได้แก่ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ 2) แนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาจัดการเรียนการสอนพบว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม โดยหลักการของโมเดลซิปปา ได้ยึดหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในตัวหลักการคือการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและได้เรียนรู้จากกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ร่วมกับการผลิตผลงานซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism (ทิศนา ขัมมณี. 2542)

โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบุคลากรครูในสังกัด จำนวน 30 คนนักเรียน 536 คน ในสภาพปัจจุบันการจัดการสอนในโรงเรียนโดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2553 พบว่า บางกลุ่มสาระอยู่ในระดับพอใช้ จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน (SSR) ปีการศึกษา 2553 พบว่า จุดอ่อนของโรงเรียน คือ มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลการประเมินยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปีการศึกษา 2552 พบว่า มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ พอใช้ แสดงว่าครูบางส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อย การเขียนแผนการเรียนรู้ยังไม่ดีเท่าที่ควร และไม่นำแผนจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ครูบางส่วนขาดการเตรียมการสอน ไม่ปรับเปลี่ยนการสอนให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ จัดเฉพาะในหนังสือและถูกกำหนดด้วยตารางสอนและห้องเรียน การพัฒนาผู้เรียนจึงไม่เอื้อให้คุณสมบัติมองกว้าง คิดไกล วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนขาดคุณสมบัติช่างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ เน้นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูยังมีอำนาจสูงสุดในชั้นเรียน สำคัญว่าตนเองรู้มากที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและทำตามที่ครูบอก สถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็นโรงสอน กระบวนการเรียนรู้เป็นทุกข์ นำเป้าหมาย การเรียนการสอน

เน้นเนื้อหาสาระ ขาดการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และการอบรมบ่มนิสัย ขาดการคิดแบบวิทยาศาสตร์ การสอบและคะแนนเป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ขาดการประเมินตามสภาพที่แท้จริงทุกคนจึงเครียดขาดความสุขในการศึกษา โรงเรียนไม่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ห่างไกลจากธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ และไม่นำสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนขาดความสุขในการเรียนรู้

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงเห็นว่า การพัฒนาครูเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ซึ่งเป็นวิธีสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจคิดวิเคราะห์ แปรความ คิดความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นข้อความ และการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อนบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวหลาย ๆ ด้าน (Process and Product) จำนวนมาก เป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ข้อมูล ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกัน และกันมีส่วนร่วม (Participation) ในด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญาและสังคม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและคุณภาพของนักเรียนโดยรวม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ CIPPA MODEL

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระบุบ้านหันราษฎร์ประสาธ อำเภอยะยี่น จังหวัดขอนแก่น
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระบุบ้านหันราษฎร์ประสาธ อำเภอยะยี่น จังหวัดขอนแก่น
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 คน

1.1.2 คณะครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สมัครใจเข้าร่วม ศึกษาค้นคว้า
จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1.1.2.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

1.1.2.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.1.2.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1.2.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.1.2.5 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1.1.2.6 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.1.2.7 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 53 คน ประกอบด้วย

1.2.1 วิทยากร จำนวน 1 คน คือ นายตุ้ จงรักษ์ ศึกษานิเทศก์

ชำนาญการพิเศษ

1.2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 52 คน

2. กรอบการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดกรอบเนื้อหาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักการแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 ดังนี้

2.1 กรอบเนื้อหา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดเนื้อหาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ดังนี้

2.1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA

2.1.2 ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA ได้

2.1.3 ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA ได้

2.2 กรอบกลยุทธ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

2.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 การนิเทศการสอน

2.2.3 การนิเทศกำกับ ติดตาม

2.3 กรอบกระบวนการพัฒนา ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA (ทศนา เขมมณี. 2542 : 11) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

2.3.1 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (C : Construct)

2.3.2 การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (I : Interaction)

2.3.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (P : Participation)

2.3.4 การเรียนรู้กระบวนการ (P : Process and Product)

2.3.5 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (A : Application)

3. วิธีการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินงานการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988 : 11-15) เพื่อพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

วงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 6 ธันวาคม 2554 ถึง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2555

วงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 ถึง วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการสอน และมีกรอบการพัฒนา 2 ด้านคือ

1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ประกอบการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการดำรงชีวิตในสังคม

1.2 ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ หมายถึง ครูมีความรู้ มีทักษะและมีความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างเหมาะสม มีการศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีการวางแผน การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้ มีการเก็บรวบรวมผลงานและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งเน้นประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันและนำสื่อและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามกระบวนการพัฒนาแบบ CIPPA 5 ประการ ดังนี้

2.1 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (C-Constructing of Knowledge) หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructive) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

2.2 การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (I-Interaction) หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแสดงความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคมกับบุคคลและแหล่งการเรียนรู้ที่มีหลากหลาย มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (P-Participation) หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวด้านร่างกาย การควบคุมอารมณ์ การเข้าร่วมในสังคมและการใช้สติปัญญาในการเรียนรู้

2.4 การเรียนรู้กระบวนการ (P-process and Product) หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และมีผลงานจากการเรียนรู้ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทำ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

2.5 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (A-Application) หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในหลายลักษณะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การประชุมชี้แจงและฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชิญบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรในการอบรม

4. การนิเทศการสอน หมายถึง กิจกรรมการนิเทศการสอน โดยศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นวิทยากร ทำการนิเทศการสอนของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ศึกษาค้นคว้า ด้วยวิธีการสังเกตการณ์ การจัดการเรียนรู้ และร่วมกันวิจารณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม หมายถึง กระบวนการให้การช่วยเหลือแนะนำและเฝ้าติดตามการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูล โดยมีศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ และผู้ร่วมศึกษา ทำการนิเทศกำกับติดตาม ด้วยวิธีการสังเกตการณ์สอนและร่วมกัน วิเคราะห์สรุปผลการจัดการเรียนรู้ของผู้ร่วมศึกษา ในวงรอบที่ 2 เพื่อพัฒนา การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ CIPPA โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษาได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA
3. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา
 - 3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 3.2 การนิเทศการสอน
 - 3.3 การนิเทศกำกับ ติดตาม
4. การวิจัยปฏิบัติการ
5. บริบทโรงเรียนบ้านโพธิ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาบุคลากร

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงานของบุคคล แม้ว่าในการจัดหาบุคคลเข้าทำงานนั้นจะมีการสรรหาและผ่านกระบวนการคัดเลือกมาอย่างดีแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า บุคลากรเหล่านั้นจะเป็นบุคคลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุดเสมอไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

นาริรัตน์ ตั้งสกุล (2542 : 23) สรุปความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีทิศทาง แนวความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทัศนคติในการทำงานอย่างมีระบบและต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

กรมวิชาการ (2544 : 146) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การจัดกิจกรรมที่จำเป็นและซับซ้อนอย่างหนึ่ง ที่จะสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพระดับสูงของครู ในโรงเรียน ถ้าการพัฒนาบุคลากรประสบผลสำเร็จก็จะส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียนและ จะสนับสนุนความร่วมมือของครูในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

สมคิด บางโม (2545 : 164) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่ง สามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติ ของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี ให้มีกำลังใจรักงาน และให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุง การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

พัฒนา ยาวีราช (2546 : 156) ให้ความหมายของ การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการในการเสริมสร้าง เพิ่มพูนความรู้และทักษะหรือความชำนาญให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ในขอบเขตของการปฏิบัติงาน

จากความหมายของการพัฒนาบุคลากรทั้งหมดที่กล่าวมา กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนา บุคลากรคือการจัดกิจกรรมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เป็นการเพิ่มความสามารถทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้งานในหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร มีความมุ่งหมายหลายประการ ดังนี้

สนอง เครือมาก (2538 : 107) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากร ไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้บุคลากรได้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติอันได้แก่ การพัฒนาบุคลากร ที่เข้าทำงานใหม่หรือก่อนทำงาน หรือการพัฒนาบุคลากรก่อนที่จะเลื่อนตำแหน่ง หรือแต่งตั้ง เป็นต้น

2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กุลธน ธนาพงศธร (2543 : 169 - 171) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนา บุคลากร ไว้ 6 ประการ คือ

1. ช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น มีการติดต่อ ประสานงานดียิ่งขึ้น

2. เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการประหยัด เพราะเมื่อบุคคลได้รับการ พัฒนามาเป็นอย่างดี ย่อมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน น้อยลง

3. ช่วยลดระยะเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลง
4. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน
5. เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นบุคลากร ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพราะโดยทั่วไปเมื่อมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรมักจะคำนึงถึงความรู้ ความสามารถที่บุคคลนั้นจะสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับเลื่อนขึ้นได้
6. ช่วยให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการ ความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนทันสมัย ต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ

นารินทร์ ตั้งสกุล (2542 : 29) สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า เป็นการมุ่งหวังที่จะให้บุคลากรปรับปรุง เพิ่มพูน และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองด้วยความรู้ ความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ภายนอกและภายในจิตใจ เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานนั้นดีกว่าเดิม ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและเวลา

ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรเพื่อที่จะให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ ความสามารถมีทักษะในการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดผลงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อคนเราทำงานไปแล้วระยะหนึ่ง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้มนุษย์อาจเรียนรู้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรจะต้องการทำให้เป็นการต่อเนื่องอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาจะได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อันถือได้ว่าเป็นความต้องการพื้นฐานโดยทั่วไปของมนุษย์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีเหตุผลที่สำคัญดังต่อไปนี้

บุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ แม้ว่าจะได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม เมื่อเข้ามาทำงานใหม่ก็ยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมทั้งนโยบายและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้ในกรณีที่มีบุคคลเข้ามาทำงานใหม่ หน่วยงานจะต้องมีการพัฒนาบุคคลเหล่านั้นก่อน โดยการจัดฝึกอบรม ปฐมนิเทศ การแนะนำชี้แจง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลใหม่ที่จะปฏิบัติงานได้เตรียมความพร้อม เนื่องจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นมีลักษณะงานที่แตกต่างกันมากมาย รวมทั้งระบบวิธีการทำงานแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงานด้วย ดังนั้น ก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติงานจำเป็นต้องพัฒนาบุคคลเหล่านั้นให้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติ

แม้ว่าคุณจะได้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ เป็นเวลานาน จนเป็นผู้มีประสบการณ์ในงานนั้น แต่เนื่องจากเวลานาน ๆ มักจะมีการเปลี่ยนแปลง แนวคิด นโยบายแผนการปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงานรวมทั้งระบบวิธีการทำงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบัน วิชาการและเทคโนโลยี ได้เจริญไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานอาจปรับตัวไม่ทัน จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งความชำนาญให้เหมาะสมอยู่เสมอ โดยดำเนินการพัฒนาบุคคลในรูปต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เป็นต้น กรณีที่บุคคลได้เลื่อนตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น ผู้บริหารใหม่ ๆ บุคคลนั้นมักจะมีปัญหา เนื่องจากไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน จึงต้องดำเนินการฝึกอบรมให้แก่บุคคลนั้น เช่น การฝึกอบรมนักบริหารระดับต่าง ๆ แม้บุคคลจะมีความสามารถในการทำงานอยู่แล้วก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันนี้เป็นโลกแห่งการแข่งขัน และโลกแห่งประสิทธิภาพของการบริหาร

ดังนั้นทุกหน่วยงานจึงต้องพัฒนางานของตนเองให้มีผลงานสูง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เสมอ วิธีหนึ่งที่ยอมรับดำเนินการ คือ การพัฒนาบุคคลในหน่วยงาน ทั้งการพัฒนาบุคคลในลักษณะ เฉพาะตัว และพัฒนาทีมปฏิบัติงานให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วย เหตุนี้หน่วยงานต่าง ๆ จึงถือว่าการพัฒนาบุคคลนั้น นอกจากจะจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถให้แก่ แต่ละคนได้ปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุดแล้ว หน่วยงานจะใช้พัฒนาบุคคลเพื่อให้เกิดการพัฒนา หรือ พัฒนางองค์กรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในส่วนรวมของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนา บุคลากร มีความสำคัญในที่จะทำให้บุคคลในหน่วยงานมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้มี ประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการได้ เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการบรรจุมาแล้วยังไม่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุดตามที่หน่วยงานต้องการได้จึง จำเป็นต้องพัฒนาให้มีความสามารถเหมาะสมก่อน นอกจากนั้นเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับมอบหมายให้ ปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่ ก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการ พัฒนาบุคลากรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในหน่วยงาน

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 118) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูน และปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อผลงานของสถาบันและเพื่อ สนองความต้องการที่จะก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะพยายาม หาทางให้ผู้ปฏิบัติงานได้เจริญก้าวหน้าเท่าที่ความสามารถจะอำนวย

สนอง เครือมาก (2537 : 1074) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ อันได้แก่ การพัฒนา บุคคลที่จะเข้าทำงานใหม่หรือก่อนทำงาน หรือการพัฒนาบุคคลก่อนจะเลื่อนตำแหน่งหรือแต่งตั้งเป็น ต้น

2. เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปรีศนา เสรีบาง (2541 : 16) สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาครูว่า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดช่วงเวลาของการทำงานอันจะนำไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่ และส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครู

นารีรัตน์ ตั้งสกุล (2542 : 29) สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาครูว่าเป็นการมุ่งหวังที่จะให้ครูปรับปรุง เพิ่มพูนและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนด้วยความรู้ ความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ภายนอกและภายในจิตใจ เพื่อให้ผลงานการปฏิบัติงานนั้นดีกว่าเดิมทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร ก็เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ มีทัศนคติที่ดีต่องาน เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรได้รับผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ หรืออาจกล่าวในอีกนัยหนึ่งว่า วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพและเพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540 : 156) ได้อธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรว่า มีความสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลในหน่วยงานมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการได้ เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการบรรจุมาแล้วยังไม่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุดตามที่หน่วยงานต้องการได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ความสามารถเหมาะสมก่อน นอกจากนั้นเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่ ก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในหน่วยงาน

วิไลพรรณ เสรีวัฒน์ (2544 : 19) สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำให้บุคคลได้รับความรู้ ความชำนาญเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานได้รับผลจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นการลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นในอันที่จะทำให้บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานได้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามที่องค์กรหรือหน่วยงานที่ต้องการ จะด้วยเหตุที่บุคคลนั้นบรรจุแต่งตั้งใหม่หรือปฏิบัติงานมาเป็นเวลานานหรือบุคคลที่ได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นก็ตาม ล้วนแต่จะต้องมีการพัฒนาบุคคลเหล่านั้นให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักการพัฒนาบุคลากรการพัฒนาบุคลากร มีนักวิชาการได้ให้หลักการสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

พณีส หันนาคินท์ (2526 : 134) กล่าวถึงหลักการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้น จากการที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาแต่ละคน
2. การพัฒนาคนนั้นเป็นกิจกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย การพัฒนาบุคลากร เป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้าทำงาน จนถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไปตามวาระ
3. ระบบโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเตรียมคนไปรับหน้าที่ใหม่ ๆ และปรับปรุงที่ทำอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งเป็นคณะและรายบุคคล และมีบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ
4. จุดประสงค์ประการแรกของการพัฒนาบุคลากรนั้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบโรงเรียนให้สูงขึ้น และในกรณีเช่นนี้ก็จำเป็นต้องทำการปรับปรุงผู้ปฏิบัติงานให้สามารถทำงานให้สอดคล้องกันและด้วยคุณภาพที่ได้ระดับทัดเทียมกันระบบโรงเรียนควรจะต้องถือว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นเป็นการลงทุนในรูปแบบหนึ่งที่จะให้ผลในระยะยาว นอกจากนั้นจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแล้วยังเป็นการที่ดึงดูดให้ปรารถนาที่จะทำงานในระบบโรงเรียนนั้นๆ มากขึ้น อันเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาให้แก่ระบบโรงเรียนนั้นโดยตรง

เมธี ปิลาธนานนท์ (2529 : 107-108) ให้หลักการพัฒนาบุคลากรดังนี้

1. ประสิทธิภาพของระบบงานขึ้นอยู่กับทักษะของสมาชิก ของคณะบุคคล ในองค์กร ประสิทธิภาพของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น ถ้าระบบงานให้โอกาสหรือจัดการพัฒนาความสามารถของบุคลากร
2. การพัฒนาเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่การรับบรรจุเข้าทำงานไปจนถึงปลดเกษียณ พัฒนาเป็นความต้องการที่บุคคลทุกคนต้องการให้มีอยู่ต่อไป
3. ระบบงานจะต้องให้โอกาสแก่บุคลากร ได้พัฒนาประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และในหลาย ๆ โปรแกรมเพื่อสมาชิกทุกคนโปรแกรมต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคคลจัดทำขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่ปัจเจกได้พัฒนาตนเองความประสงค์เบื้องต้นของโปรแกรมพัฒนาก็เพื่อให้ระบบของโรงเรียนบรรลุเป้าประสงค์ โดยมุ่งที่การเรียนรู้ของบุคลากรในอันที่ปรับปรุงประสิทธิภาพของตนเองเพื่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. การพัฒนาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถและตั้งใจจะเสียสละตนให้กับเป้าประสงค์ของระบบโรงเรียนอันจะเป็นการจูงใจบุคคลให้ทราบว่า การพัฒนาเป็นทางที่ก่อให้เกิดความพอใจตามที่ต้องการ

5. โปรแกรมการพัฒนามุ่งที่จะให้ได้รับความต้องการในการพัฒนาระบบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหน่วย กลุ่ม หรือปัจเจกบุคคล ดังนั้น การวางแผนการพัฒนาจะต้องเกี่ยวข้องกับ การทบทวนบทบาทขององค์กร

6. บทบาทของแต่ละบุคคลในหน่วยงาน รวมทั้งวิธีการที่จะให้หน่วยงานแต่ละ หน่วยงานก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่จนไปถึงบทบาทในอนาคต

7. ระบบโรงเรียนในอนาคต จะต้องมีการกระจายอำนาจมากขึ้นโดยมุ่งที่จะสร้างให้ ปัจเจกบุคคลมีประสิทธิภาพในงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ และอุทิศตนให้กับเป้าประสงค์ของ หน่วยงาน

8. ระบบโรงเรียนมีความต้องการที่จะต้องจัดให้มีการวางแผนกำลังคน เพื่อพัฒนาบุคคลที่มีอยู่และบุคคลที่สรรหาใหม่

อำไพ สุจริตกุล (2533 : 29) กล่าวถึงลักษณะครูที่พึงปรารถนา จากผลงานวิจัยหลาย เรื่อง หลายสถาบันที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่พึงปรารถนา พบว่า ปัจจุบันผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยทั่วไปยังไม่ดีพอควรจะต้องส่งเสริมสมรรถภาพครูให้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ 4 ด้านคือ

1. ด้านความรู้ทั้งวิชาสามัญ วิชาครูและวิชาชีพพิเศษ โดยการศึกษาเพิ่มเติม และฝึกฝนอบรม
2. ทักษะการสอนตลอดจนการปกครองชั้น
3. ด้านคุณธรรมหรือจริยธรรม
4. หน้าที่และการปฏิบัติงานของครู

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หน่วยงาน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ความต้องการของหน่วยงาน
2. ความต้องการของบุคลากร
3. ควรจัดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. วิธีการพัฒนาบุคลากร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540 ก : 160-161) ได้อธิบายถึงกิจกรรมการพัฒนา บุคลากร สรุปได้ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การสอนงาน
3. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติงาน ให้รู้จักรับผิดชอบ
4. การปรับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่
5. การหาพี่เลี้ยงช่วยสอนงาน
6. ให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยสอนงาน

7. การให้รักษาการแทน
8. การไปสังเกตการณ์ทำงานในบางโอกาส
9. ส่งไปศึกษาดูงาน
10. จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม
11. ส่งเข้าประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน
12. จัดเอกสารวิชาการให้เพียงพอ
13. จัดให้มีคู่มือปฏิบัติงาน
14. การอ่านแสดงความรู้ด้วยตนเอง ฟังบรรยายทางวิชาการ
15. ให้ทำการทดลองการวิจัย โดยเฉพาะวิจัยในงานที่ทำอยู่ประจำ
16. ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
17. ให้มีที่ปรึกษางานก่อนเข้าทำงาน
18. ให้มีการนิเทศโดยหัวหน้างาน

สรุปที่ดี การุญ (2547 : 80) กล่าวถึงวิธีการพัฒนาบุคลากรว่ามีอยู่ 5 วิธี คือ

1. การพัฒนาบุคลากรโดยวิธีการฝึกอบรม
2. การส่งบุคคลไปศึกษาอบรมดูงาน
3. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการปฏิบัติ
4. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการพัฒนาตนเอง
5. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหาร
6. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้อธิบายถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสรุปได้ว่าทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถมีภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของครู ให้ครูมีเสรีภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงานรวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิคที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากร

1. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของครู สถานศึกษาและหน่วยงาน

2. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาควรมีเป้าหมายสำคัญที่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน จนบังเกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตร และการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพให้แก่ครู

3. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเสริมแรงในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม และการสร้างบรรยากาศการทำงาน ที่ทำให้ครูเห็นคุณค่า เห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่องาน ชื่นชมความสำเร็จในการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ที่ควรดำเนินการ คือ

1. จัดแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง
2. จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้ร้อยรัดกับการนิเทศจากภายนอก หรือการส่งเสริมสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงของสถานศึกษา
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษากล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีเสรีภาพทางวิชาการ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกันได้แลกเปลี่ยน การเรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนการสอนร่วมกัน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรม ร่วมประชุมสัมมนา ฝึกปฏิบัติการ ที่หน่วยงานหรือสถานศึกษาต่าง ๆ จัดขึ้น
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และประสบการณ์ในการทำงานกับบุคลากรในสถานศึกษาอื่น
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู
8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้สะสมประสบการณ์ทางวิชาชีพเพื่อการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น

7. กระบวนการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกอย่างจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

เพราะการพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญทักษะ ในการทำงานตลอดจนวิสัยทัศน์และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ของบุคลากรให้ดีขึ้นส่งผล ให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำเสนอวิธีการพัฒนาบุคลากร ดังต่อไปนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวิธีการในการพัฒนาบุคลากรไว้ 5 วิธี คือ

1. การฝึกอบรม
2. การศึกษาต่อ
3. การพัฒนาที่มงาน
4. การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน
5. การประเมินผลและการวิจัยในชั้นเรียน

วิธีการพัฒนาบุคลากร ดังที่กล่าวมา มีหลายวิธี หน่วยงานสามารถ เลือกวิธีการต่าง ๆ มาพัฒนาบุคลากรได้ เช่น การปฐมนิเทศ การพัฒนาด้วยกระบวนการการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์การ ดังนั้นในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารจะต้องพิจารณาโดยละเอียด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งงบประมาณและเวลา ทำให้บุคลากรเกิดทักษะ เทคนิคในการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีทัศนคติต่อการทำงาน และเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของตนต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วีระเดช เชื้อนาม (2545 : 2-4) ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาจากแนวคิดทางการศึกษาของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องของ “การเรียนรู้โดยการกระทำ” หรือ Learning by Doing (Dewey 1963) อันเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลกมานานแล้ว การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจัดกระทำนี้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการเป็นผู้รับความรู้มาเป็น “ผู้เรียน” เป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทนี้เท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ว่า อยู่ที่ผู้เรียน มากกว่าอยู่ที่ผู้สอน ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เพราะบทบาทในการเรียนรู้ส่วนใหญ่ จะอยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากแนวความคิดดังกล่าวได้ส่งผลให้มีผู้พัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้น จำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่สนับสนุนแนวคิดพื้นฐานของ ดิวอี้ทั้งสิ้น เป็นรูปธรรมที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น กว้างและหลากหลายยิ่งขึ้น น่าสนใจและได้ผลมากยิ่งขึ้นแนวคิดของแต่ละท่านได้สนับสนุนหลักการที่ว่า มนุษย์มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมได้ ถ้าหากได้รับ

การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 44) กล่าวถึง แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

1. สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
2. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตหรือการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
3. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ หรือมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ธเนศ ขำเกิด (2544 : 23-24) ให้แนวคิดไว้ว่า จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดนี้อย่างถี่ถ้วนพบว่า Child Centered ไม่ใช่วิธีสอนหรือวิธีการสอน แต่เป็นหลักการจัดการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องตระหนักในหลักที่ว่า จะทำอย่างไรให้นักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไป เด็กเก่ง เด็กพิการ หรือเด็กด้อยโอกาส

วิเศษ ชิมวงษ์ (2544 : 20-25) ได้เสนอแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มิใช่เรื่องใหม่ได้มีการใช้แนวคิดสืบทอดกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย การเรียนรู้ตามวิถีชีวิตไทยแบบเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล สื่อประกอบการเรียนรู้ที่ได้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ของเล่น นิทานพื้นบ้าน บทกลอน สุภาษิต ปริศนาคำทาย การเรียนรู้มีลักษณะสัมพันธ์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการระหว่างความรู้ การปฏิบัติจริง และควมมีคุณธรรมสมควรที่เราจะนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลปัจจุบัน ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด
2. ความหลากหลายของสติปัญญา หรือพหุปัญญา
3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง

เบญจลักษณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

การปฏิรูปการเรียนรู้ นั้น จะต้องสร้างสรรค์กระบวนการและกิจกรรมที่มีความหมายแก่ผู้เรียนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยมีจุดเน้นกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้แบบองค์รวม

3. การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง
4. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
5. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมชาย เทพแสง (2543 : 27-28) ได้กล่าวว่า คำว่า Child Centered เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษามาเกือบ 50 ปี จนคนส่วนใหญ่เข้าใจว่า เป็นวิธีสอนชนิดหนึ่งที่แท้จริงแล้ว Child Centered เป็นแนวคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด และให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด สภาพการเรียนการสอนจึงมีลักษณะผสมผสานด้วยวิธีการสอนหลากหลาย บทบาทของครูจึงเปลี่ยนจากผู้สอนอบรม บอกเล่ามาเป็นให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ

ทศนา เขมมณี (2542 : 8) ระบุว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างคงทนมากน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน จากคำบอกเล่าของครูและนักเรียนพบว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ลงมือกระทำ มีส่วนร่วมเป็นผู้เรียนและผู้สร้างความรู้ได้เรียนรู้วิธีการเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศสนุกสนาน ตื่นเต้น มีชีวิตชีวา มีความหมายต่อผู้เรียน สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มีประโยชน์ มีโอกาสได้นำไปใช้บ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข ผู้เรียนเต็มใจเรียนได้รับความรู้ความก้าวหน้าในความสำเร็จของตนเองและมีความสุข จากข้อสังเกตดังกล่าวน่าจะถือว่าเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีข้อสงสัยหลายประการว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะถูกต้องตามหลักและวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรจะยึดอะไรเช่น ยึดผู้เรียน ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ ยึดการค้นพบด้วยตนเองเน้นกระบวนการและผลงานหรือเน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน บางทีการมองที่บทบาทของครูและผู้เรียนน่าจะกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนได้ เช่น รูปแบบครูเป็นผู้จัดเตรียมทุกอย่างส่วนนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม หรือจับคู่เรียน รูปแบบที่สองที่ครูเป็นผู้มอบหมายงานและกำกับติดตามดูแลให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือวางแผนและทำงานเอง โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญพิเศษของผู้เรียน และรูปแบบสุดท้ายผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน โดยสามารถเลือกศึกษาด้วยตนเองจากสื่อสำเร็จรูป ศูนย์การเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองวิธีอื่น ๆ หลักการและวิธีดังกล่าว จะช่วยลดข้อสงสัยที่ว่าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแบบแผน ขั้นตอน รูปแบบหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งครูควรเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น

วิธีทดลอง วิธีนี้ผู้เรียนเป็นผู้ทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการจับคู่หรือปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยทำตามแผนและขั้นตอนที่ได้เรียนมา

วิธีทำงานตามโครงการ โดยที่ผู้เรียนคิดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา โดยคิดว่า จะทำอะไร อย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์ การปฏิบัติตามโครงการให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย เป็นการฝึกคิดและทำงานอย่างมีแผน ได้ใช้ความรู้เดิม และเรียนรู้สิ่งใหม่ เกิดทักษะการทำงาน ร่วมกันได้ผลผลิตเป็นรูปธรรม

วิธีแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ข้อเสนอที่ต้องการแก้ไข โดยที่ผู้เรียนเริ่มจากการสังเกต ทำความเข้าใจปัญหา ระบุว่าประเด็นปัญหาคืออะไร ใครบ้างที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลอ้างอิงหรือไม่ เพื่อหาสาเหตุสำคัญและอภิปรายทางเลือกที่เหมาะสมนำมาวางแผน ลงมือแก้ปัญหาแล้วสรุปรายงานผลถ้าเป็นการสืบสวน หรือแก้ปัญหาตามวิธีการวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะมีการคาดคะเนผลไว้ก่อนที่จะสรุปผลการแก้ปัญหา

วิธีร่วมมือกัน ผู้เรียนจะร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2-6 คน สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน เพื่อแบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองและของเพื่อนด้วย ผลสำเร็จของแต่ละคนเป็นความสำเร็จของกลุ่มด้วย จะให้ได้ผลดี ผู้เรียนควรเลือกเทคนิคที่เหมาะสมเช่น การต่อภาพ เกม การแข่งขัน ทดสอบ เป็นต้น ศูนย์การเรียนวิธีนี้นักเรียนสามารถเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนการสอนหรือสื่อการเรียน ซึ่งจัดไว้เป็นกลุ่มหรือศูนย์ในห้องเรียนประมาณ 4-6 กลุ่ม แต่ละศูนย์จะมีบัตรคำสั่ง แบบทดสอบ หลังเรียน บทเรียนและอุปกรณ์มีการหมุนเวียนศูนย์ จนครบทุกกลุ่มแล้วอาจจะพบกันหมด เพื่ออภิปรายซักถามหรือเสนอรายงานตามความเหมาะสม

การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การทดสอบประเมินตนเองแล้วพัฒนาจุดบกพร่อง การอ่าน การเล่นเกม การสำรวจ การสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูล การศึกษานอกสถานที่ การสังเกต การชมภาพยนตร์ การใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ การชมโทรทัศน์ เรียนจากวีดิทัศน์ ฝึกในห้องปฏิบัติการ การคิดงาน และการทำงาน การเขียนหนังสือและวิธีอื่น ๆ ซึ่งเลือกเรียนด้วยตนเองได้ โดยอิสระตามความสนใจและตามที่ตนเองถนัด

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 4-5) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง บทบาทของครูคือ ผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่เลือกวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอนและเทคนิควิธีใช้สอน

3. การเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกจากการเรียน หากได้เข้าไปร่วมในการเรียนรู้ ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นคว้าพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ครูคือ ผู้อำนวยการความสะดวก และเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือคนโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติและการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับ การให้นั้นก็ไ้

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น

7. การศึกษาคือ การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไปกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้านคุณลักษณะ ด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติและด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนา

แนวคิดของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2542) ท่านทรงได้ให้แนวคิดไว้ว่า ทำอะไรก็ได้ที่เป็นการศึกษา ให้เด็กมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้กิจกรรม สุ จิ ปุ ลิ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย มุ่งการจัดการศึกษา 4 ด้านคือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา โดยครูตั้งคำถามให้เด็กคิด ฝึกตั้งคำถาม ฝึกสังเกต และให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง ก็จะทำให้เด็กเกิดปัญญา ดี เก่ง และมีความสุข

แนวคิดตามทฤษฎี Constructionism (วัฒนาพร ระบุทุกข์. 2542 : 6) แนวคิดเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบกับความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เกิดจากโครงสร้างทางปัญญา ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ หรือเกิดภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิมแล้วสร้างความรู้ใหม่

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญเป็นแนวคิดที่มีมาช้านาน มุ่งเน้นหลักการและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและ พัฒนาการเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยคิดสร้างสรรค์ จากตนเอง รู้จักคิดค้น วิเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักศึกษากลางานที่กล่าวถึงความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 47) ได้ให้ความหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 1) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญคือ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางสังคม ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะอาด จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและ ความถนัด เน้นการบูรณา- การความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีสอน หลากหลาย แหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พัฒนาทฤษฎีปัญหา รวมทั้งเน้นการใช้วิธีการ วัตถุประสงค์อย่างหลากหลายวิธี

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 36) ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ ที่สุดไว้ว่า เป็นการกำหนดจุดหมาย กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคน และชีวิตให้เกิดประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเป็นผู้ปลูก ไร่และเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรมให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการทำงาน เป็นกลุ่ม ปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบการทำงาน ฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก

กรมวิชาการ (2543 : 1) สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความ สนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 20) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปด้วยตนเอง และการได้นำความรู้ที่ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 80) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการสอนที่จัดเนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนได้คิดค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเน้นผู้เรียน ได้เรียนรู้วิธีหาความรู้ (Learn how to Learn) จึงมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้ตัวความรู้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เน้นการบูรณาการความรู้ และใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของชีวิต

3. หลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ได้มีผู้เสนอหลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้หลายท่าน อาทิ

กรมวิชาการ (2544 : 6-7) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวด 4) เป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าและพิจารณาเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม เทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ ธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์ และพื้นฐานความรู้เดิม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และกระบวนการคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
4. การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา โดยใช้ผลการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหลัก และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การออกแบบการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนภาพให้เห็นได้ชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆอย่างไร ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจตัดสินผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

สุวิทย์ มูลคำ (2544 : 139) ได้สรุปหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้
2. ผู้เรียนได้เรียนตรงกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง
3. ผู้เรียนมีโอกาสคิดอย่างสร้างสรรค์
4. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ
5. ผู้เรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงและได้รับประสบการณ์ตรง
7. ผู้เรียนได้ใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้
8. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นหรือได้ทำงานเป็นกลุ่ม
9. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 1) สรุปถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้
2. เป้าหมายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม
3. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และต่อเนื่องตลอดชีวิต
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้เรียนเรียนรู้จากการได้คิด ปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมสามัญศึกษา (2542 : 3-4) ได้เสนอหลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ครูเป็นผู้มีบทบาทสนับสนุนการเรียนรู้และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนตลอดทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับความสุขสนทนจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งความสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ผู้เรียนได้เห็นความสามารถของตนในหลาย ๆ ด้าน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนในแง่มุมที่แตกต่างออกไปผู้เรียนจะมีความมั่นใจตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น วุฒิภาวะ มากขึ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด การปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึก จะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

7. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการความรู้ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ครูจะต้องเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียน เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

ประเวศ วะสี (2542 : 55) กล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นการยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เรียกว่า การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดหมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ครูจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมและการทำงานอันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคม และสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย มนุษย์ต่างจากสัตว์ที่มีการพัฒนาการทางจิตวิญญาณ (Spiritual Development) ความเป็นมนุษย์อยู่ที่การพัฒนาทางจิตวิญญาณ การเรียนที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้งจะทำให้ค้นพบมิติทางจิตวิญญาณ ลักษณะการจัดการเรียนหรือเป้าหมายในการเรียนการสอนแบบนี้จะเปลี่ยนจากการท่องบ่นเนื้อหาวิชาให้นักเรียนฟังเป็นผู้ให้ความรัก ความสนใจในชีวิตของนักเรียนแต่ละคนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่

หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในสถานการณ์จริง รู้ศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำศักยภาพนั้นมาใช้เป็นกระบวนการ

จากหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่า เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ คิด วิเคราะห์แก้ปัญหาเป็น สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ มีกระบวนการทำงานที่เป็นขั้นตอน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความเป็นประชาธิปไตยและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมวิชาการ (2544 : 9) ได้จำแนกรูปแบบการสอนจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2533-2543 เป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ได้แก่
 - 1.1 การใช้กระบวนการแก้ปัญหา
 - 1.2 การเรียนรู้ “ฉลาดรู้”
 - 1.3 การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพความคิด
 - 1.4 การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์สร้างความรู้
 - 1.5 การสอนโดยใช้ชุดการสอน
 - 1.6 การสอนตามแนวพุทธวิธี
 - 1.7 การสอนตามแนววิถีจักรการเรียนรู้
 - 1.8 การสอนตามวิธีแบบเทนนิส
 - 1.9 การสอนตามหลักการเรียนรู้ของกาเย่
 - 1.10 การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ
 - 1.11 การสอนเขียนแบบกระบวนการ
 - 1.12 การสอนแบบโครงการ
 - 1.13 การสอนแบบโครงงาน
 - 1.14 การสอนแบบรอบรู้
 - 1.15 การสอนแบบบูรณาการ
 - 1.16 การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
 - 1.17 การสอนแบบสืบสวนสอบสวน
 - 1.18 การสอนแบบอุปนัย
 - 1.19 การสอนแบบนิรนัย
 - 1.20 การสอนรายบุคคลหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. รูปแบบการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม ได้แก่
 - 2.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 2.2 การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - 2.3 การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.4 การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.5 การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.6 การสอนแบบซินดิเคต
 - 2.7 การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 2.8 การสอนแบบสแตด
 - 2.9 กิจกรรมคิวิซีหรือกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 2.10 การสอนแบบชิปปา
3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรมและค่านิยม
 - 3.1 การใช้สถานการณ์จำลอง
 - 3.2 การทำค่านิยมให้กระจ่าง
 - 3.3 การปรับพฤติกรรม
 - 3.4 การสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 - 3.5 การสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพ
 - 3.6 การสอนแบบบูรณาการ
 - 3.7 การแสดงบทบาทสมมติ

พรณี โพธิ์ศรี (2544 : 10-15) ครุต้นแบบวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์ระดับ

ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ประจำปี 2542 ได้นำเสนอวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาบูรณาการผสมผสานองค์ความรู้คู่คุณธรรม ดังนี้

1. ชั้นเกม เพลง ปริศนาคำทาย ครูกับนักเรียนร่วมกันสร้างเกม เพลง ปริศนาคำทาย จากที่ได้ยินหรือพบเห็น การเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา
2. ชั้นขยายบทเรียนให้สนุก ประสานกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนานำวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันจัดเป็นหมวดหมู่
3. ทุกคนสร้างองค์ความรู้ กำหนดหัวข้อเรื่องให้ครอบคลุมรายวิชา ครูจัดโอกาสจัดสิ่งแวดล้อม ประสานงาน อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา เป็นแหล่งวิทยาการ
4. ชั้นสู่กระบวนการกลุ่ม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เพื่อให้ทราบทักษะความสามารถของแต่ละคน ให้เลือกประธาน รองประธาน กรรมการ และเลขานุการ การนำเสนอผลงานกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผล เพื่อฝึกการยอมรับ

5. ชั้นลุ่มลึกลับปัญหา จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

6. ช้้นนำหน้าคุณธรรม ผสมผสานสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ กับการพัฒนาคุณธรรมอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ไว้ในทุกวิชา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA Model

ทีศนา แคมมณี (2542 : 24-25) เสนอแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสังคม
4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์

ทีศนา แคมมณี (2542 : 26) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญไว้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับความสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติคือ CIPPA Model ซึ่งมีรายละเอียด ดังภาพประกอบ 1

C	- Construct คือการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์แปลความ คิดความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นข้อความ
I	- Interaction คือการให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ต่อกันแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ข้อมูล ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
P	- Participation คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
P	- Process and Product คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการและมีผลงานจากการเรียนรู้
A	- Application คือการให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

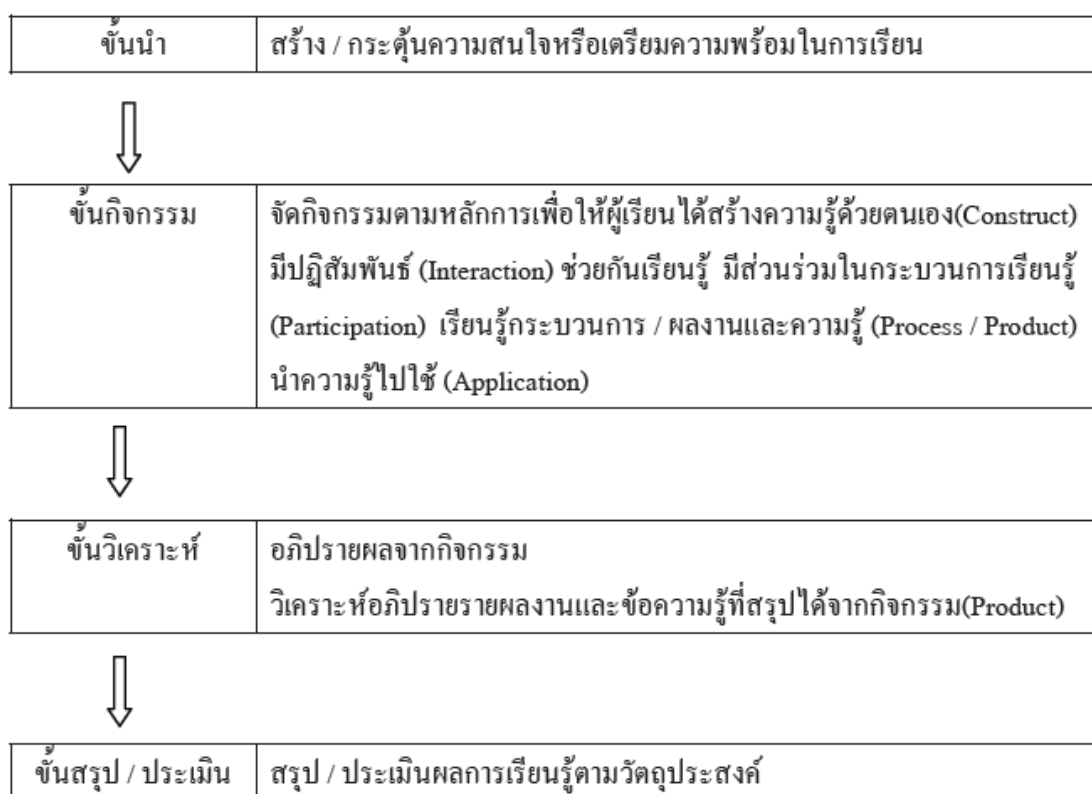
ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

CIPPA Model นอกจากเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ยังสามารถนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้วัด หรือเป็นเครื่องมือตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ว่า กิจกรรมนั้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ โดยนำเอากิจกรรมในแผนการสอนมาตรวจสอบตามหลักรูปแบบของ CIPPA Model

CIPPA มีชื่อภาษาไทยว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบประสาน 5 แนวคิดหลัก คือ

1. แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)
2. แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง CIPPA Model มีดังภาพประกอบ 2 (กรมวิชาการ. 2539 : 1-2)

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีรูปแบบที่หลากหลาย ครูผู้สอนควรเลือกนำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่าง ๆ เช่น เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชา / รายปี สื่อ / วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ ความพร้อมของผู้เรียน ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เวลาและโอกาสเป็นต้น เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพมากที่สุด

5. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยวิธีจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาทั้ง 3 ประการ คือ ให้มีความสามารถทางด้านความคิด การแสวงหาและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และความมีคุณธรรม จริยธรรม นอกจากครูผู้สอนจะเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการปฏิบัติจริง การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังกล่าวแล้ว ผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการดังต่อไปนี้

5.1 บทบาทของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สุรางค์ เจริญสุข (2541 : 4-5) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงควรคำนึงถึงแนวคิดในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาคือชีวิต เป็นการเรียนรู้ของเด็กหรือผู้เรียน เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาชีวิตและสังคมและหาแนวทางปรับตัวให้เข้ากับภาวะที่เป็นจริงในปัจจุบัน
2. เด็กควรได้เรียนในสิ่งที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของเขาเพราะธรรมชาติของเด็กนั้นย่อมต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่ตัวเองสนใจ หรือสิ่งที่เห็นว่า จะช่วยแก้ปัญหาของเขาได้ ในขณะเดียวกันโดยธรรมชาติเด็กก็จะต่อต้านกับสิ่งที่ถูกบังคับให้เรียน
3. การเรียนโดยวิธีการแก้ปัญหาย่อมจะมีความสำคัญกว่าการเรียนโดยวิธีท่องจำเนื้อหา วิธีการเรียนที่ยึดยึดความรู้ที่เป็นนามธรรมเข้าไปในความทรงจำของเด็ก ไม่สามารถทำให้เด็กแก้ปัญหาที่ประสบได้ ประสบการณ์และวิธีการแก้ปัญหาจึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ
4. ครูไม่ใช่เป็นผู้บงการหรือออกคำสั่ง แต่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กมีโอกาสกำหนดว่าตนเองต้องการอะไร มีแผนการในการเรียนรู้อย่างไร ต้องการประสบความสำเร็จในด้านใด ครูจึงต้องคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำโดยนำความรู้และประสบการณ์ของตนมาใช้เป็นประโยชน์ในการให้คำแนะนำ

5. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ความร่วมมือ ไม่ใช่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันตามธรรมชาติ มนุษย์จะอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือที่เรียกว่าสังคม และความพอใจสูงสุดของมนุษย์นั้นจะเกิดจากการที่ได้มีความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่าการแข่งขัน

6. วิธีทางแบบประชาธิปไตย น่าจะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างเสรีในทางความคิด และบุคลิกภาพในโรงเรียน ในห้องเรียนน่าจะได้รับการอบรมบ่มเพาะปลูกฝังวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะกระทำโดยจัดบรรยากาศ บริการหรือกิจกรรมให้นักเรียนเคารพสิทธิของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม หรือได้มีบทบาทเป็นผู้นำ / ผู้ตาม

สรุปได้ว่า โรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด

5.2 บทบาทของผู้บริหารต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู

อดุลย์เดช ฐานะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวปฏิรูปการศึกษา เน้นให้ทุกคนตระหนักรับทราบ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและงานวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นอันดับแรก โดยเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการนิเทศติดตามงานอย่างใกล้ชิด

3. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลาและเต็มศักยภาพ เพื่อครูจะได้มีเวลาในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การเตรียมการสอน การพัฒนาตนเอง พัฒนางานโดยลดเวลาในความรับผิดชอบงานพิเศษอื่นให้มากที่สุด

4. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนการสอน อาจเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงวิชาที่ต้องการมาเป็นวิทยากร

5. การจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการเรียนของผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม หรือรายบุคคลในวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งควรเป็นสื่อหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย

6. ติดตามความก้าวหน้าผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การเยี่ยมชั้น การเยี่ยมบ้าน การนิเทศภายใน การสัมภาษณ์นักเรียน การร่วมกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น

7. การติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน การรายงานความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่ส่งเสริม สนับสนุนและสร้างความตระหนักให้กับครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน และสร้างความตระหนักให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนในด้านการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

5.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิศนา แคมมณี (2542 : 24-25) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการสอน การสอน และการประเมินผล

1. การเตรียมการสอน

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ
- 1.2 ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- 1.3 วางแผนการสอน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
- 1.4 จัดเตรียมสื่อ วัสดุการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลสถานที่หรือสื่อที่ศนูปรกรณ์ วัสดุต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ควรเตรียมห้องเรียนหรือสถานที่ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่น จำเป็นต้องจัดโต๊ะ เก้าอี้ในลักษณะใหม่ และเตรียมเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2. การสอน

- 2.1 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- 2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
- 2.4 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
- 2.5 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.7 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.8 ให้คำแนะนำและข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.9 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนากิจกรรมให้ดีขึ้น

2.10 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.11 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้ เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.12 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ (2544 : 139) ได้กล่าวถึงบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจะทำให้บทบาทของผู้เรียนเปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้เรียน และเปลี่ยนบทบาทจากครูจากผู้สอน หรือถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การเปลี่ยนบทบาทดังกล่าวเท่าๆว่าเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ เพราะบทบาทในการเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูก็ยังมีอยู่มากและยังเป็นบทบาทที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

จากคำกล่าวเกี่ยวกับบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญข้างต้นสรุปได้ว่าทั้งบทบาทครูต้องมีการเตรียมการสอน การดำเนินการสอนหรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการเก็บรวบรวมผลงานประเมินผลงานตามที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้ เพื่อนำผลการเรียนไปพัฒนาในส่วนที่ต้องแก้ไขและบทบาทผู้เรียน ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

5.4 บทบาทของผู้ปกครองและชุมชนต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อดุลย์เดช ฐานะ (2542 : 51) กล่าวว่า ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน การดำเนินการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณลักษณะของผู้เรียน

2. ชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นค่าของการศึกษาและความสำคัญของการเรียนการสอน รวมทั้งความรับผิดชอบของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือพัฒนาบุตรหลานของตนเองให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ

3. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อมมีกำลังความสามารถมีกำลังทรัพย์เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนตามศักยภาพและความสนใจ

ตัวบ่งชี้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีตัวบ่งชี้ที่จะใช้เป็นแนวทางในการประเมินได้ว่า ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ โดยประเมินจากผู้สอนเมื่อเขียนแผนจัดการเรียนรู้และเมื่อนำผลไปใช้ในห้องเรียน และประเมินจากพฤติกรรมผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ยังมีระดับจากต่ำสุดไปสูงสุด เกณฑ์ที่ใช้ประเมินคือ สังเกตว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง จากสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดแต่ผู้สอนจะมีบทบาทน้อยลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้สอนมีบทบาทมากกำหนดหัวเรื่องกิจกรรม รวมทั้งสื่อเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในลักษณะนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจมีบทบาทเท่าๆ กัน ซึ่งก็ยังคงจัดเป็นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่นกัน แต่อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงอาจเริ่มมีบทบาทในการเรียนรู้จากระดับน้อยจนมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนมีบทบาทในการสอนน้อยลงตามลำดับไปด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน และตัวบ่งชี้การสอนของครู ซึ่งสังเคราะห์มาจากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. ผู้เรียนฝึกฝนตนเองให้มีวินัยและความรับผิดชอบ

9. ผู้เรียนฝึกประเมินปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่นตลอดจนสนใจ
ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าจิตใจและเสริมแรงให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียน
อย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก
และคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและ
ปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมกับประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนและพฤติกรรมการสอน
ของครู มีลักษณะต่อเนื่องผสมผสานกลมกลืนกัน ตัวบ่งชี้หลายข้ออาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการเรียน
การสอน ตัวบ่งชี้ชุดนี้สามารถปรับแต่งเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละหน่วยงานได้
(คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 53-54)

กล่าวโดยสรุป จากบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
ช่วยพัฒนาโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษา สร้างศรัทธาให้กับชุมชน
ให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือ เชื่อมั่นในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของชุมชน และชุมชนควร
ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชนตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบซิปปา (CIPPA Model)

1. แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปา (CIPPA
Model)

ทิศนา แคมมณี (2542 : 14-16) ได้พัฒนาแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปา (CIPPA Model) หรืออาจใช้ภาษาไทยว่า การจัดการเรียนการสอน
โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)
- 1.2 แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process And Cooperative Learning)
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
- 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

ชื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปา (CIPPA Model) ได้มาจากตัวย่อของ คำสำคัญภาษาอังกฤษซึ่งใช้เป็นแนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

C – Constructing การสร้างความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructive) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

I – Interaction การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน หมายถึง การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

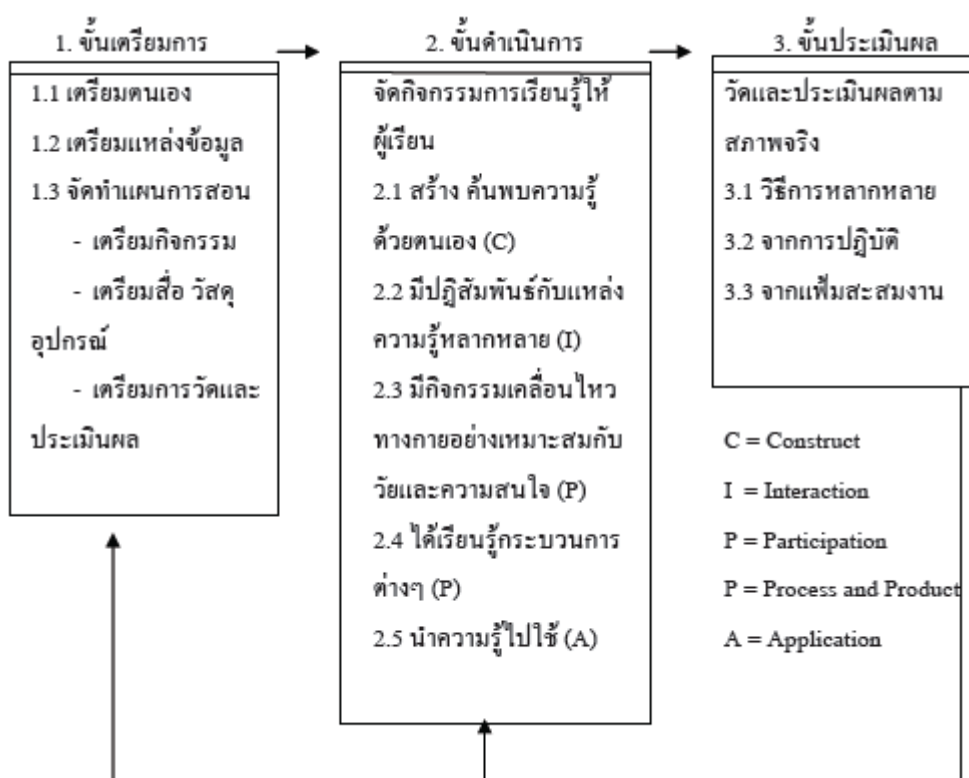
P – Participation การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในการเรียนรู้

P – Process and Product การเรียนรู้กระบวนการ หมายถึง การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่นกระบวนการพัฒนาตนเอง กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล เป็นต้น

A – Application การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำความรู้ไปใช้ในหลายลักษณะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. แนวดำเนินการของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปา (CIPPA Model)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 60) ได้เสนอหลักการจัดกระบวนการเรียนโดยยึดหลักและประยุกต์รูปแบบ CIPPA Model ของรองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี เพื่อให้ครูซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด ได้นำแนวคิดไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แนวดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แบบชิปปา (CIPPA Model)

3. หลักการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ
ชิปปา (CIPPA Model)

ทศนา แคมมณี (2542 : 16-23) ได้กล่าวถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญแบบชิปปา (CIPPA Model) หรือตามแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก ดังนี้

1. สำหรับครูที่มีแผนจัดการเรียนรู้อยู่แล้ว สามารถนำมาปรับให้มีคุณสมบัติ
ตามแบบชิปปา (CIPPA Model) จะช่วยให้มีแผนที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยมีขั้นตอน คือ

1.1 การตรวจสอบว่าแผนจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มีกิจกรรมการเรียนรู้
ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายครบถ้วนแล้วหรือไม่ เพราะหากนำแผนจัดการเรียนรู้ใด
มีกิจกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แผนนั้นก็คงใช้ไม่ได้

1.2 การนำแผนจัดการเรียนรู้เดิม มาตรวจสอบว่ามีคุณสมบัติตามแบบ
ชิปปามากน้อยเพียงใด โดยสามารถใช้แบบตรวจสอบในตาราง 1 เป็นเครื่องมือ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะทำ
ให้สามารถพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้นได้

ตาราง 1 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกับหลักซิปปา (CIPPA)

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก ซิปปา (CIPPA)	กิจกรรมการเรียนรู้	หมายเหตุ (ข้อวิเคราะห์ ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ฯลฯ)
1. การสร้างความรู้ (Construct)		
2. การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction)		
3. การเคลื่อนไหวและความสนใจ (Physical Participation)		
4. ทักษะกระบวนการ (Process Skills)		
5. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Application)		

2. สำหรับครูที่ยังไม่มีแผนจัดการเรียนรู้ แต่ต้องการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักซิปปา (CIPPA Model) สามารถใช้ตารางสอบกิจกรรมการเรียนรู้ในตาราง 1 ได้เช่นกัน โดยใช้แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักซิปปา และเกณฑ์การประเมินคุณภาพกิจกรรมเป็นหลักในการคิดกิจกรรม ทั้งนี้อาจใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นการคิดให้เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ตาราง 2 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดมุ่งหมายการสอน

การสอนเรื่อง.....
 ชั้น.....
 เวลา.....
 จำนวนผู้เรียน.....

จุดมุ่งหมายของการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	หมายเหตุ
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		
5.....		

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปา (CIPPA Model) ที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยยึดแนวคิดหลัก 5 ประการ คือ การให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ทางการศึกษาว่าเป็นการประชุมกลุ่มบุคลากรในโรงเรียนเพื่อทำงานร่วมกันในปัญหาต่าง ๆ โดยใช้การอภิปรายกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้ทำงานตามปัญหาของตนเอง โดยการช่วยเหลือของที่ปรึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถจัดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และปัญหาตามความต้องการของครู และคำนึงถึงความต้องการของครูเป็นสำคัญ ดังนี้

สมจิตร เกิดปรำงค์ และนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ (2545 : 27) ได้กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมที่ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกขนาดกลาง เป็นการประชุมที่มีความยืดหยุ่น อาจแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 1-5 กลุ่ม ซึ่งจำนวนกลุ่มขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง ความพร้อมและจำนวนของวิทยากร การประชุมเชิงปฏิบัติการจะประกอบด้วยการบรรยายทางทฤษฎี และการนำทฤษฎีมาทดลองปฏิบัติ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงเพื่อหาข้อสรุปและนำความรู้ที่ได้รับจากภาคทฤษฎีและจากการทดลองปฏิบัติไปใช้ให้เป็นประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 42) ได้สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า การประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะทางด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง

สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2540 : ก) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการจัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะ วิธีการอาจประกอบด้วย การบรรยายหรืออภิปรายเนื้อหาต่าง ๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติภายใต้การดูแล และให้คำแนะนำของที่ปรึกษา (Consultant)

วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 44) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการแก้ปัญหาภาคปฏิบัติ โดยมีผู้ร่วมสนใจ วิธีการดำเนินงานจึงมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ การวางแผนและการดำเนินงานเป็นไปตามความต้องการของส่วนรวม เป็นการนำเอากระบวนการของหมู่พวกของประชาธิปไตยมาใช้เป็นองค์ประกอบ

บันลือ พฤกษ์วัน (2536 : 94) กล่าวถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหาโดยการปฏิบัติจากผู้ที่มีความสนใจ หรือรับผิดชอบร่วมกันส่วนใหญ่จะผลิตวัสดุหรือเครื่องมือที่จะใช้เพื่อพัฒนา การเรียนการสอนและมีวิทยากรคอยให้คำแนะนำและให้ความคิดเห็น

พนัส หันนาคินทร์ (2536 : 144) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการพบปะการประชุม ปรัชญาหรือ เพื่อแก้ปัญหาทางปฏิบัติในระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในการนั้นมาแล้วและมีความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการเพ่งเล็งถึงการกระทำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหานั้นๆ

กล่าวโดยสรุป การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญห และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการได้เอง

1.1 ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สมิต สัจฉกร (2543 : 76) ได้ให้ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจ หรือมีปัญหาาร่วมกัน (โดยปกติเป็นงานที่เกี่ยวกับอาชีพหรือวิชาชีพ) มาพบปะกัน เพื่อใช้เวลาปรับปรุงความสามารถ ความเข้าใจ และความชำนาญของแต่ละคน โดยการศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 42) ได้ให้ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการหมายถึง การประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติอย่างแท้จริง

อมรา ชัชวาลสายสินธ์ (ม.ป.ป. : 3) ได้ให้ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 10-25 คน ซึ่งมีความสนใจหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไขได้มาพบปะปรึกษาหารือ ศึกษาค้นคว้าหรือวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานหรือให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น

กล่าวโดยสรุป การประชุมเชิงปฏิบัติการหมายถึง การประชุมที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ และเป็นการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หา แนวทางแก้ไขปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายนำมาใช้แก้ปัญหาสู่การลงมือปฏิบัติให้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียน

1.2 ลักษณะสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ลักษณะสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการคือ การให้ความรู้ และกำหนดงานผู้เข้าร่วมอบรมได้ฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการทำงานตามหลักสูตรของการฝึกอบรม

อาจเป็นรายงานบุคคลหรือรายงานกลุ่ม มีการนำเสนองานที่ให้ฝึกปฏิบัติต่อกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันและวิทยากร เมื่อสิ้นสุดการประชุม ปฏิบัติการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ผลงานกลับไป

สมจิตร เกิดปรำงค์ (2545 : 27) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมที่ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกเข้าร่วมขนาดกลาง หรืออาจมีสมาชิกเข้าร่วมประมาณ 30-100 คน ก็ย่อมกระทำได้ การประชุมแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง อาจแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 1-5 กลุ่มซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง ความพร้อมและจำนวนวิทยากร อาจจัดการประชุมในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ครึ่งวัน 1-3 วันหรือ 1-2 สัปดาห์ก็ได้ โดยทั่วไป จะไม่นิยมจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกินกว่า 2 สัปดาห์ เพราะจะทำให้เกิดการเบื่อหน่ายขึ้นได้ทั้งวิทยากร และผู้เข้าร่วมรับการประชุม ตามปกติ การประชุมเชิงปฏิบัติการจะประกอบด้วย การบรรยายทางทฤษฎีและการนำทฤษฎีทดลองปฏิบัติ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงเพื่อหาข้อสรุปและนำความรู้ที่ได้รับจากภาคทฤษฎีและจากการทดลองปฏิบัติ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ในโอกาสต่อไปและประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุม เชิงปฏิบัติการเป็นการสำรวจปัญหาค้นคว้าวิธีการและขบวนการแก้ปัญหาที่ดี สามารถปฏิบัติได้ทั้งเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนเป็นการเผยแพร่ความรู้และ วิทยาการใหม่ ขบวนการจัดการประชุมจะประกอบด้วย บุคคลผู้ประสานงาน คณะกรรมการ ฝ่ายต่าง ๆ วิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุม

สมิต สัจฉกร (2543 : 23-24) ได้กล่าวถึงลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการรวมกลุ่มของคนจำนวน 12 คนหรือมากกว่านั้น ที่มีความสนใจ หรือมีปัญหาาร่วมกันมาพบกัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถ ความเข้าใจ และความชำนาญ ของแต่ละคนโดยการศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการประชุม เชิงปฏิบัติการสามารถนำมาใช้เมื่อต้องการที่จะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจปัญหา
2. เพื่อสำรวจปัญหา
3. เพื่อพยายามหาข้อแก้ไขปัญหา
4. เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษารวมถึงการแก้ไขปัญหาและคิดค้นวิธีการต่างๆ

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเข้าร่วมกลุ่มกัน โดยมีวัตถุประสงค์ ความสนใจ หรือมีปัญหาาร่วมกัน มาพบกันเพื่อแก้ไข ปัญหาและปรับปรุงพัฒนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำความรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไปใช้เมื่อต้องการ

1.3 ประโยชน์และข้อดีของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สมิต สัจฉกร (2543 : 16-18) การประชุมมีประโยชน์อย่างมากต่อการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม การแสวงหาความร่วมมือและความรับผิดชอบของบรรดาสมาชิก ประโยชน์ที่สำคัญ มีดังนี้

1. ช่วยให้การทำงานทางความคิดร่วมกัน
2. ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบ ผูกพันระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและแบ่งเบาภาระ รับผิดชอบ
3. ช่วยให้มีมารอบคอบในการตัดสินใจ
4. ช่วยให้การรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องมีความกว้างขวาง ครอบคลุม
5. ช่วยในการประสานงาน ประสานความคิดเห็น และความเข้าใจ
6. ช่วยในการกระจายข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ ถ่ายทอดไปยังผู้เกี่ยวข้อง อย่างรวดเร็ว
7. ช่วยให้มีการหยั่งความคิดเห็นใหม่ ๆ ในวิธีการต่าง ๆ และมีโอกาสรับฟัง ความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ คน
8. ช่วยไม่ให้อัตนในการตัดสินใจรวดเร็วโดยลำพังคนเดียว จนเกิดความผิดพลาด ได้ง่าย เพราะการประชุมจะช่วยให้การตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
9. ช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าแต่ละกลุ่มคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงาน
10. ช่วยให้ผู้สามารถติดตามความคืบหน้าของงาน และชำระสะสางกิจกรรม
11. ช่วยให้ผู้สามารถมีมุมมองในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง แทนการคิด คนเดียว

อมรา ชัชวาลสายสินธุ์ (ม.ป.ป. : 3) กล่าวถึงข้อดีของการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) คือ เปิดโอกาสให้แต่ละคนมีส่วนร่วมได้มาก ให้กลุ่มได้มีโอกาสกำหนดเป้าหมาย และวิธีการได้เอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 29) ได้เสนอข้อดี ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ไว้ดังนี้

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ และได้ฝึกทักษะตามขั้นตอน กระบวนการ ทำงานที่ต้องกลับไปปฏิบัติจริง
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน จากวิทยากร ทำให้สามารถปรับปรุงการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความมั่นใจที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติจริง
4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันและวิทยากร

5. สร้างบรรยากาศในความร่วมมือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์และข้อดีของการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการหรือกลยุทธ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อปรับปรุง พัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตลอดจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเป็นการสร้างบรรยากาศในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่ช่วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพ การนิเทศการสอนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับครูผู้สอนและนักเรียนมากกว่าผู้อื่น

2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

ซารี มณีศรี (2542 : 201) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูโรงเรียนในการที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 15) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการสอน เป็นการนิเทศที่ดำเนินการภายในโรงเรียนซึ่งมีผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกัน เพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ อันเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2521 : 4) ได้ให้ความหมายการนิเทศการสอนว่าเป็นส่วนย่อยของการนิเทศ เนื่องจากการนิเทศถูกตีความหมายได้หลายความหมาย จึงทำให้บทบาทของผู้นิเทศไม่คงที่ การนิเทศการสอนในโรงเรียนจึงถูกข้อจำกัดนี้ให้ตีความที่แตกต่างกันไป ตามแนวคิดของนักการศึกษา

ทองสุข ชาภักดี (2545 : 11) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการนิเทศการสอนว่าเป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำต่อผู้ใหญ่และสิ่งอื่น เพื่อจะรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนในวิถีทางตรง ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสอนซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นและช่วยส่งเสริมการเรียนของนักเรียน การนิเทศการสอนมีความสัมพันธ์กับการสอนมากกว่าตัวนักเรียน การนิเทศการสอนเป็นหน้าที่ของการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน

การนิเทศการสอนจึงเป็นกระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งจะปรับและพัฒนาการสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

ลักษณะงานนิเทศการสอน เป็นงานที่ปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีเป้าหมายอยู่ที่การเรียนการสอน ซึ่งก็คือ งานนิเทศการสอน ลักษณะงานนิเทศการสอนตามที่ Harris (Harris. 1985 : 278) ได้แบ่งไว้มี 10 ประการคือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวกับการออกแบบ ปรับปรุง พัฒนา หลักสูตร เพื่อการเรียนการสอนเช่น งานหลักสูตรช่างเทคนิคควรจะได้พิจารณาถึงความต้องการของ ตลาดแรงงาน ความต้องการของวงการอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความต้องการ ของผู้เรียนประกอบด้วย
2. การจัดการเรียนการสอนได้แก่ การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการนำหลักสูตร ไปใช้ในการแปลความหมายของหลักสูตรเป็นพฤติกรรมการเรียนการสอน การแนะนำการใช้หลักสูตร อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การเลือกบุคลากร เป็นการจัดให้มีคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้ง การคัดเลือก บรรจุ ทดสอบ และการพัฒนา บุคลากร
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ การจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนให้พอเพียงตามความต้องการ ความจำเป็นต่อการใช้ในการเรียน เพื่อให้การสอน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้แก่ การคัด และจัดหาเครื่องมือที่เหมาะสม ในการเรียนการสอน
6. การจัดอบรมประจำการ เป็นการจัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริม และพัฒนา บุคลากรให้มีความก้าวหน้าและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
7. การปฐมนิเทศ เป็นการจัดให้มีความรู้เบื้องต้นแก่ครูใหม่ ให้สามารถเข้าใจ และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ในการปฏิบัติงาน
8. การบริการพิเศษ เป็นการจัดบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการสอน รวมทั้ง งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักการ นโยบาย แนวปฏิบัติในการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน
9. งานสัมพันธ์ชุมชน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีความเข้าใจ รวมทั้งการดำเนินการบริการการศึกษาให้กับชุมชน
10. งานประเมินผล เป็นการประเมินผลการสอนทั้งก่อน ระหว่างและหลังเรียน เพื่อจะนำมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การนิเทศการสอนหมายถึง กระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาการ ปฏิบัติงานด้านการสอนของครู เพื่อให้ครูได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดของผู้เรียน ดังนั้น การนิเทศการสอนจึงเป็นกระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งจะปรับปรุงและพัฒนาการสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

2.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

อำภา บุญช่วย (2537 : 111) ได้กล่าวว่า เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนโดยใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารและวิชาการ เพื่อให้ครูที่สอนได้จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน ทำให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดี และเพื่อควบคุมมาตรฐานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ชุมศักดิ์ อินทร์รัช (2536 : 12-13) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจหลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตร เป็นการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ช่วยแก้ไขปัญหาค่าที่กำหนดความรับผิดชอบให้บุคลากร แต่ละฝ่าย ปฐมนิเทศครู อาจารย์ เพื่อตกลงทำความเข้าใจทบทวนนโยบายการดำเนินงานในการเริ่มต้นเปิดภาคเรียน ประชาสัมพันธ์ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนแบบชุมชน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

1.2 การนิเทศการสอน ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน

2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเพื่อจะพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และเป็นการส่งเสริมขวัญ กำลังใจ และช่วยให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2.3 ความจำเป็นในการนิเทศการสอน

นพพงษ์ บุญจิตรกุล (2537 : 251-252) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีความจำเป็นเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ คือ

1. ระบบการจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา
2. หลักสูตรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา
3. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว
4. ความเฉื่อยชา ความนิ่งเฉยและการขาดความสนใจของครู ต้องได้รับ

และการกระตุ้นให้ตื่นตัวอยู่เสมอ

5. วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง
6. การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ หรือครูเก่าที่ก้าวไม่ทันต่อเทคนิค และวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น
7. ผลการค้นคว้าวิจัยใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาการต่าง ๆ ควรได้รับการเผยแพร่ และแปลความหมายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาก้าวหน้า
8. ปรัชญาและอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ควรได้รับการถ่ายทอดและสนองตอบจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 116-117) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการนิเทศการสอน ซึ่งในภาวะปัจจุบันการนิเทศการสอนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งด้วยเหตุผลต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถสนองความต้องการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองตอบความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก
3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถ เพียงพอและบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญาหลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

สรุปความจำเป็นในการนิเทศการสอนคือ การนิเทศการสอนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 หลักการนิเทศการสอน

ทองสุข ชาภักดี (2545 : 120-121) ได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม
 - 1.1 การจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการสอนต่าง ๆ
 - 1.2 ช่วยพัฒนาความรู้ทางวิชาการเฉพาะ ให้เทคนิควิธีการสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
 - 1.3 พัฒนาให้มีความเชื่อมั่นในการสอน และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน
 - 1.4 พัฒนาทัศนคติและอุดมการณ์ในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
 - 1.5 พัฒนาประมวลรายวิชา โครงการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน
 - 1.6 ร่วมมือจัดทำสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็นและหาได้ในโรงเรียน และท้องถิ่น
 - 1.7 ช่วยพัฒนาประสบการณ์ การประเมินผลและเทคนิคการใช้และเตรียมเครื่องมือประเมินผล
 - 1.8 ช่วยวางแผนและพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนและปัญหาอื่น
2. การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำของการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง
 - 2.2 ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระในการใช้ความสามารถของตนเอง พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น
 - 2.3 เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงาน
 - 2.4 การใช้อำนาจหน้าที่ ควรเป็นที่ยอมรับจากครูและหมู่คณะ
 - 2.5 ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 2.6 อำนาจยอมเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีประชาธิปไตย ทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถและความเป็นผู้นำ
 - 2.7 ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานุรักษ์ จะต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน

3. การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์

3.1 ผู้นิเทศและครูร่วมกันสร้างบรรยากาศในการนิเทศ ด้วยการประชุม
ปรึกษาหารือร่วมกัน

3.2 ผู้นิเทศให้อิสระแก่ครูได้มีความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถ
ของแต่ละคน

4. การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.1 มีการยอมรับนับถือบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.2 ให้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ

4.3 สร้างความเชื่อถือและศรัทธา ให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือ
เพื่อสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น ๆ

5. การนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ

5.1 ขวัญ กำลังใจของครูดีย่อมส่งผลในการทำงานให้ดีขึ้นไปด้วย

5.2 ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

5.3 ครูเองก็ต้องการขวัญและกำลังใจ

5.4 การดำเนินงานควรเป็นไปด้วยความสมัครใจตามความสามารถ
ของแต่ละบุคคล

6. การนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน

6.1 งานนิเทศเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน

6.2 งานนิเทศเป็นการปรับปรุงการสอนของครู

6.3 งานนิเทศเป็นการพัฒนาหลักสูตร

6.4 การประเมินการสอนมีความจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน

7. การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 16) ได้สรุปการนิเทศ
การสอนใช้หลักการดังต่อไปนี้

1. หลักการปฏิบัติงานตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ
ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล
อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

2. หลักการปฏิบัติตามวิธีทางประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างระหว่าง
บุคคลให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้างยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุผลและปฏิบัติ
ตามข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามเป้าหมาย

3. หลักการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน เปิดโอกาสให้แสดงออก และสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. หลักการปฏิบัติกรตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยรวม

5. หลักการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน และติดตามผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. หลักการปฏิบัติงาน โดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 2-6) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศที่ตีไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า
2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย
3. การนิเทศการศึกษาจะต้องสัมพันธ์กับการบริหาร
4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์
5. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์
6. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา

กล่าวโดยสรุป หลักการนิเทศการสอนมีเป้าหมายหลักอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การนิเทศการสอนต้องผ่านครูและบุคลากรอื่น ทางการศึกษาเพื่อจะไปสู่ผู้เรียน หลักการนิเทศการสอนจึงมุ่งที่ครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น และการนิเทศการสอนก็คือพฤติกรรมนักเรียน หากครูได้แสดงถึงความรู้ ความสามารถและมีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนจะดีควบคู่ไปด้วย

2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการนิเทศการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 46) ได้สรุปเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

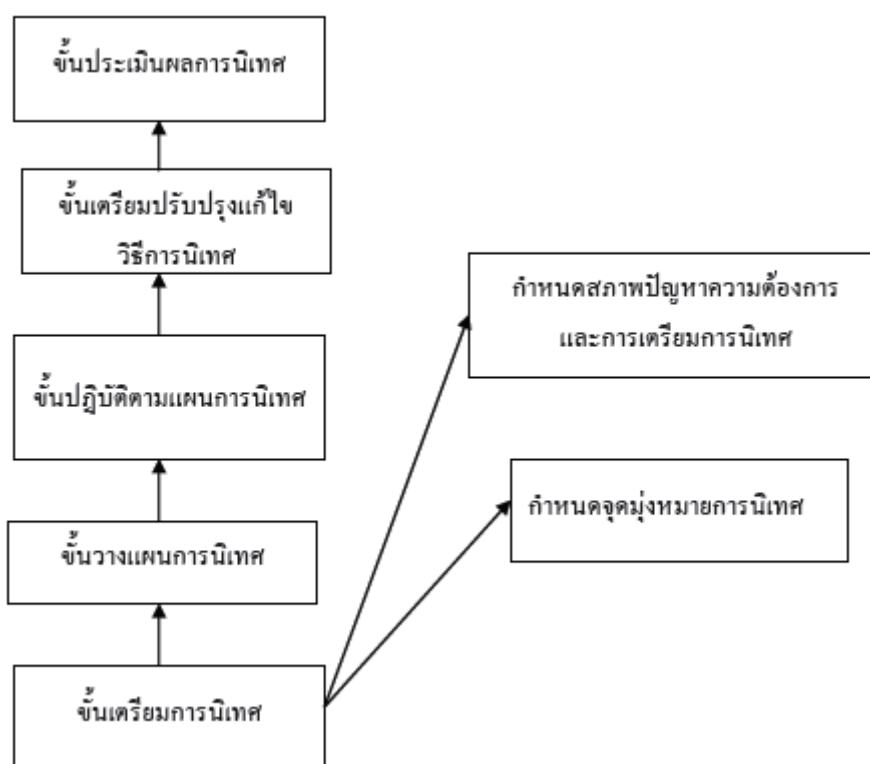
1. ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน
2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนให้แก่คณะครูในโรงเรียนและการพัฒนาตนเอง
3. จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบนิเทศของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ
4. ให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศในโรงเรียน

5. ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียน

2.6 กระบวนการนิเทศการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 56) ได้กำหนดขั้นตอนของการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ดังภาพประกอบ 4

1. ขั้นเตรียมการนิเทศ
2. ขั้นวางแผนการนิเทศ
3. ขั้นปฏิบัติตามแผนการนิเทศ
4. ขั้นประเมินผลการนิเทศ
5. ขั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการนิเทศการสอน

สรุป

การนิเทศเป็นการจัดการบริหารการศึกษาด้านหนึ่ง เพื่อการชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ส่วนการนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อยของการนิเทศ เพื่อมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการสอนในโรงเรียน โดยมุ่งที่พฤติกรรม

ของครูที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ลักษณะงานของการนิเทศการสอนจะมี งานพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การเลือกสรรบุคลากร การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการวัสดุ อุปกรณ์ การจัดอบรมประจำการ การปฐมนิเทศ การบริการพิเศษ งานสัมพันธ์กับชุมชน และงาน ประเมินผล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและคุณภาพของนักเรียน หลักการนิเทศการสอน ที่ควรยึดถือคือ หลักการสร้างสรรค์ หลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ หลักการสร้างขวัญและกำลังใจ หลักการปรับปรุงการเรียนการสอน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

การวิจัยปฏิบัติการ

1. ความหมายและมโนทัศน์เบื้องต้นของการวิจัยปฏิบัติการ

คำว่า “Action Research” เพื่อพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์ หรือจุดมุ่งหมายเป็น เกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการวิจัย การวิจัยปฏิบัติการจะถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ประยุกต์ซึ่งได้มีการบัญญัติหรือกล่าวถึงในตำราภาษาไทยหลายคำเช่น “การวิจัยปฏิบัติการ” “การ วิจัยเชิงปฏิบัติการ” “การวิจัยเชิงปฏิบัติ” “การวิจัยดำเนินการ” หรือ “การวิจัยในชั้นเรียน” ซึ่ง น่าจะทำความเข้าใจในความหมาย และมโนทัศน์พื้นฐานของการวิจัยปฏิบัติการไว้ซึ่งจะยกตัวอย่าง ความหมาย และมโนทัศน์ที่ได้ยอมรับไว้ดังนี้

Lewin (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 5-6 ; อ้างอิงมาจาก Lewin. 1946) กล่าวถึง มโนทัศน์การวิจัยปฏิบัติการว่า เป้าหมายที่ต้องการปฏิบัติในสังคมทั้งการวางแผนหรือการ บริหารจัดการเป็นไปอย่างดีที่สุด ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีลักษณะต้องเทียบเคียงกับเงื่อนไขและผลที่เกิดขึ้น ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมที่มีความแตกต่างกัน และผลวิจัยเน้นเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

Stringer (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 4-15 ; อ้างอิงมาจาก Stringer. 1996) กล่าวถึง มโนทัศน์ของการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าแบบวิวัฒนาการ กล่าวคือค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ หรืออาจกล่าวว่าเป็นการวิจัยแบบร่วมมือกันศึกษาค้นคว้า เพื่อ แก้ไขวิกฤตการณ์ที่กลุ่ม ชุมชน หรือองค์กรกำลังเผชิญอยู่

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยส่วนหนึ่งที่นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์กับงานด้านการศึกษาและได้ ให้ความหมายและมโนทัศน์ของการวิจัยปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษาไว้ดังนี้

Corey (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 11-12 ; อ้างอิงมาจาก Corey. 1953) กล่าวว่า กระบวนการที่ผู้ปฏิบัติการเป็นการศึกษาในสถานการณ์เชิงสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมทั้งประเมินการตัดสินใจกระบวนการนั้นกล่าวได้ว่าเป็น “วิจัยปฏิบัติการ”

Elliott (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 15-16 ; อ้างอิงมาจาก Elliott. 1979) ให้ความหมายว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาในสถานการณ์เชิงสังคม เพื่อปรับปรุงคุณภาพการ ปฏิบัติงานที่ดำเนินอยู่ในบริบทนั้น

Kimmis และ McTaggart (ประวัติ เอรารวรรณ์. 1545 : 8-9 ; อ้างอิงมาจาก Kimmis and McTaggart. 1988) ได้ให้ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นรูปแบบของการศึกษาวิจัยแบบส่งผลสะท้อนให้ถูกต้องชอบธรรมกับบริบททางสังคม รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานและสภาพการที่เป็นอยู่

โกวิทน์ เทศบุตร (2545 : 1) กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบของวิธีการศึกษาค้นคว้าแบบสะท้อนตนเองเป็นหมู่คณะของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์ทางสังคม เพื่อต้องการที่จะพัฒนาลักษณะที่ชอบธรรมและความชอบด้วยเหตุผลของการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับภาวะทางสังคม

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 71) กล่าวว่า กิจกรรมใดที่ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา โดยคิดค้นวิธีการ ลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์หรือแก้ปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง ครูได้ความรู้ใหม่ นับว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการ

สมเดช สีแสง (2542 : 167) การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึง การวิจัยที่นำผลการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงกิจการงานของตนในขณะที่ปฏิบัติงานนั้นอยู่

ประวัติ เอรารวรรณ์ (2545 : 5-10) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่และให้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน จากการส่งสะท้อนตนเอง การหาข้อมูลสรุปเพื่อแก้ปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งการใช้ความเข้าใจมโนทัศน์ของตนเองมากกว่าของผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ความสามารถหรือควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอยู่ด้วยตนเอง

สุนีย์ หมะประสิทธิ์ (2540 : 133) ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบการวิจัยที่สะท้อนถึงตนหรือการตรวจสอบตนเองเพื่อให้ผู้ร่วมทำวิจัยได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานประการหนึ่ง ทำให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานตนเองหรือทีมงานหรือองค์กรประการหนึ่งและตัดสินใจในการเลือกสภาพการณ์ที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประการหนึ่ง

ประวัติ เอรารวรรณ์ (2545 : 20-23) ได้กล่าวถึง มโนทัศน์พื้นฐานที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการสรุปได้ 7 ประการคือ

1. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเชื่อมโยง 2 เรื่องเข้าด้วยกันคือ แนวคิด (Idea) ซึ่งเป็นทฤษฎี (Theory) ด้าน ๆ อยู่บนหอคอยงาช้าง (Ivory Tower) ไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Practical) ซึ่งอยู่ล่าง ๆ ระดับรากหญ้า (Grass Root)
2. ผู้ปฏิบัติงานคือนักวิจัย (Practitioners as a Research) ซึ่งอยู่ในองค์กรหรือชุมชนที่กำลังเผชิญสภาพการณ์ปฏิบัติที่เป็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่คลุมเครือไม่กระจ่าง

3. เป้าหมายคือ 1) เพื่อแก้ปัญหา (To Solve Problem) และ 2) เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ (To Improve Professional Practice)

4. หัวใจสำคัญที่แฝงอยู่ในกระบวนการ (Process) ของการวิจัยปฏิบัติการคือ การมีส่วนร่วม (Participation) และความร่วมมือกัน (Collaboration) เพื่อนำไปสู่ความเกี่ยวพันกัน (Involvement) ของผู้เกี่ยวข้อง (Participants) ในองค์กรหรือชุมชนที่ดำเนินการวิจัย

5. การมีส่วนร่วม (Participation) ในการวิจัยปฏิบัติการคือ การร่วมกันตระหนักในปัญหา (Awareness) วางแผน (Plan) ตัดสินใจ (Decision making) ลงมือปฏิบัติ (Practice) ส่องสะท้อนตัวเอง (Reflection) และรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging)

6. เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าแบบวิวัฒน์ (Evolving) ที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเป็นลำดับจากจุดเล็ก ๆ (Small Scale) ของคนกลุ่มหนึ่งในประเด็นปัญหาที่ไม่ใหญ่โต ซับซ้อนเกินไป

7. จุดเด่นข้อหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการคือ ผู้ปฏิบัติในฐานะนักวิจัยเมื่อได้ทำวิจัยแล้วผลวิจัยจะตอบสนองความต้องการของตนเองทำให้อยากศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

จากความหมายและมโนทัศน์ของการวิจัยปฏิบัติการที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติ และให้ได้แนวทางวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องโดยกลุ่มผู้วิจัยร่วมกันคิด วางแผน ปฏิบัติ เก็บข้อมูล และสะท้อนผลที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีระบบและยั่งยืน

2. ความเป็นมาของการวิจัยปฏิบัติการ

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา (2546 : 17-19) กล่าวถึงความเป็นมาของการวิจัยปฏิบัติการไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการได้เริ่มมีการศึกษาครั้งแรกราว ค.ศ. 1920 กล่าวคือ ได้มีการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ มีการศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม หลังจากนั้นการวิจัยปฏิบัติการก็ได้รับการพัฒนาเป็นลำดับ ในปลาย ค.ศ. 1930 วงการศึกษาและจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ได้สนใจการวิจัยปฏิบัติการอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาในราว ค.ศ. 1940 ได้ทำการวิจัยปฏิบัติการโดยร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยทางการศึกษากับครูในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหา

Kimmis และ McTaggart (1988) ชาวออสเตรเลียได้เสนอกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีรูปแบบสมบูรณ์มากขึ้น และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในรูปของวงจรการปฏิบัติ (The Action Research Spiral) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) เมื่อครบวงจรหนึ่ง ๆ จะพิจารณาปรับปรุงแผน (Replanning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ศึกษา

ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ Kimmis และ McTaggart มีความเห็นว่า วิธีการปฏิบัติที่จะถือได้ว่าเป็น การวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นจะต้องมีความร่วมมือ

กล่าวโดยสรุป ความเป็นมาของการวิจัยปฏิบัติการเป็นการศึกษาปัญหาโดยใช้ กระบวนการกลุ่มและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ขึ้น ในปัจจุบันการวิจัยปฏิบัติการได้รับการ สนใจอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยปัจจุบันหลายหน่วยงานหรือนักวิชาการต่างเสนอแนะให้มี การปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานของครูและโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งมี การกำหนดไว้ในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้สถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมการปรับปรุงและการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยใช้กระบวนการวิจัย โดยนัยมาตรา 30 ไม่ได้จำกัดการวิจัยปฏิบัติการเฉพาะอยู่ในชั้นเรียนอย่างเดียวแต่รวมถึงการวิจัยเพื่อ การปรับปรุงพัฒนางานทุกระบบที่ปฏิบัติในโรงเรียน (Whole School) โดยหลักการที่สำคัญที่สุดของ การวิจัยปฏิบัติการก็คือ “การมีส่วนร่วม (Participation) และ “ความร่วมมือ” (Collaboration) ของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ควรจะตระหนักในปัญหาการปฏิบัติงานและร่วมกันแก้ไข

3. จุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา (2546 : 17-18) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการไว้ ว่ามีความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำงานที่ปฏิบัติอยู่ มาวิเคราะห์หาสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหา อันเป็นเหตุให้งานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นจะใช้แนวคิดทางทฤษฎีและประสบการณ์การปฏิบัติที่ผ่านมาเสาะหาข้อมูลและวิธีการที่คาดว่า จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว แล้วนำวิธีการดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540 : 136) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ปรับปรุงผลงานหรือแก้ไขปัญห เฉพาะเรื่องมากกว่า เพื่อสร้างผลผลิตหรือเพื่อสร้างความรู้ การผลิตความรู้หรือการแสวงหาประโยชน์ของความรู้เป็นเพียงเป้าหมายรอง หรือเป็นผลพวงของการ วิจัยปฏิบัติการ นั้นหมายถึงว่า การวิจัยปฏิบัติการมุ่งเน้นการนำความรู้เชิงทฤษฎีมาผสมผสานหรือมา บูรณาการกับความรู้จากการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขหรือแสวงหาคำตอบที่แจ่มชัดอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา อย่างทันที่

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 13) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. มุ่งหวังในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้นโดยนำงานที่ ปฏิบัติมาวิเคราะห์หาสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหา อันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานนั้นไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร และร่วมกันกับคณะทำงานในการวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาย่างมีระบบ
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ห้องเรียน

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการ เป็นการปรับปรุงผลงานให้มีประสิทธิภาพ โดยนำงานมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา อันเป็นเหตุงานไม่ประสบผลสำเร็จมุ่งเน้นการนำความรู้เชิงทฤษฎีมาผสมผสานกับความรู้จากการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ

4. ลักษณะและความจำเป็นของการวิจัยปฏิบัติการ

สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 12-14) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญและความจำเป็นวิจัยปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. ให้ออกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย และการประยุกต์ใช้การตระหนักถึงการเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลงานเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
3. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา
4. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
5. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิภาพ
6. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

อรรณญา สุทธสินบอล (2544 : 67-68) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการไว้หลายประการ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นโดยค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการร่วมกันปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติจริง
2. มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง
3. เป็นการวิจัยซึ่งพัฒนา เพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน
4. เป็นการวิจัยเพื่อประเมินตนเองของผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
5. เป็นการวิจัยซึ่งผู้ปฏิบัติเป็นผู้ที่ประสบปัญหาเอง ย่อมจะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าการวิจัยโดยบุคคลภายนอก
6. เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์งาน และการวางแผนเพื่อปรับปรุงงานนั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงและวิธีการ
8. เป็นการวิจัยที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานในระยะต่อไป

9. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการภายใต้สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ปกติ
10. มีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
11. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องเหมาะสม สอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัย
12. เป็นการวิจัยที่ไม่ยึดแบบแผนเนื่องจากเป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะจุดเฉพาะเรื่องที่จะแก้ไขเท่านั้น
13. การดำเนินการวิจัยมีการทดสอบสมมติฐานโดยการปฏิบัติจริง
14. การประเมินผลการวิจัยมุ่งพิจารณาขอบเขต วิธีการแก้ปัญหาหรือกระบวนการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงงานได้เฉพาะเรื่อง

ชูศรี วงศ์รัตน์ (2543 : 79) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากปัญหาทางการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติตาม
2. มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือมุ่งปรับปรุงการปฏิบัติงาน
3. เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา
4. เป็นการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมและวิธีการ
6. เป็นการดำเนินการแล้วประเมินเป็นระยะ
7. ดำเนินการภายใต้สภาพปกติ
8. เก็บข้อมูลอย่างละเอียดตลอดระยะเวลาการวิจัย
9. ให้ผลการวิจัยเฉพาะในกลุ่มที่ศึกษา

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่าลักษณะและความจำเป็นของการวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง และดำเนินการเป็นระยะ ๆ มีการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดและเป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสทราบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

5. ประเภทและกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการ

อำภา บุญช่วย (2537 : 54) ได้แบ่งการวิจัยปฏิบัติการสอนออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิธีวิทยาศาสตร์ (Scientific Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่อาศัยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีวิจัยหรือวิธีการแก้ปัญหา ตัวอย่างเช่น

1.1 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของ Kurt Lewin ที่มีขั้นตอนคือ การวางแผน การค้นหาความจริง การดำเนินการ และการวิเคราะห์ผล

1.2 รูปแบบการวิจัยของ Tabá-Noel Hilda Tabá ซึ่งเป็นนักทฤษฎีหลักสูตรที่ประยุกต์วิธีการ Dewey ที่มี 5 ขั้นตอน มาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยแยกได้เป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ระบุปัญหา 2) วิเคราะห์ปัญหา 3) กำหนดแนวคิดหรือสมมุติฐาน 4) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 5) ปฏิบัติหรือดำเนินการ 6) ประเมินผลการปฏิบัติ

1.3 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของ Lippitt – radke ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

1.3.1 เริ่มต้นจากกลุ่มที่มีความต้องการค้นหาความรู้ ความจริง

1.3.2 ร่วมกันกำหนดว่า “อะไรคือสิ่งที่กลุ่มอยากรู้”

1.3.3 สร้างเครื่องมือวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์

1.3.4 กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทดลองใช้เครื่องมือ

1.3.5 รวบรวมเครื่องมือโดยมีการร่วมกันกำกับ ติดตามอย่างใกล้ชิด

1.3.6 รวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้เกี่ยวข้องเช่นตั้งคำถาม “มองสิ่งต่าง ๆ แตกต่างไปจากเดิมหรือเมื่อรู้ความจริง”

1.3.7 ร่วมมือกันค้นหาความจริงและนำเสนอความจริง ซึ่งอาจต้องใช้เทคนิควิจัยเฉพาะ และควรแบ่งงานกันอย่างเสมอภาค

1.3.8 ในบางครั้งข้อค้นพบที่เกิดขึ้น อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือการรับรู้ทางสังคมของกลุ่ม หรือคนใดคนหนึ่งซึ่งต้องช่วยกันสำรวจให้พบ

1.3.9 เสนอข้อค้นพบให้กลุ่มอื่นรู้โดยการสนทนาหรือเขียนเป็นรายงาน

2. การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติการ (Practical - Deliberative Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและปรับปรุงพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งเน้นที่การเกิดการวิจัยขึ้นมาจากค่านิยมในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้เริ่มโครงการ และบทบาทของผู้วิจัยคือกระตุ้นและช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจและทำการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ John Elliott จะเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานส่องสะท้อนการพัฒนาตนเองในมุมมองของเขาเชื่อว่า การวิจัยปฏิบัติการจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานการณ์ทางสังคม

2.2 รูปแบบการวิจัยของ David Ebbutt ซึ่งเสนอว่าแนวทางที่ดีที่สุดในการคิดเชิงกระบวนการคือ ลำดับขั้นตอนตามวงจรแห่งความสำเร็จ ไม่ใช่การดำเนินการแบบเกลียว

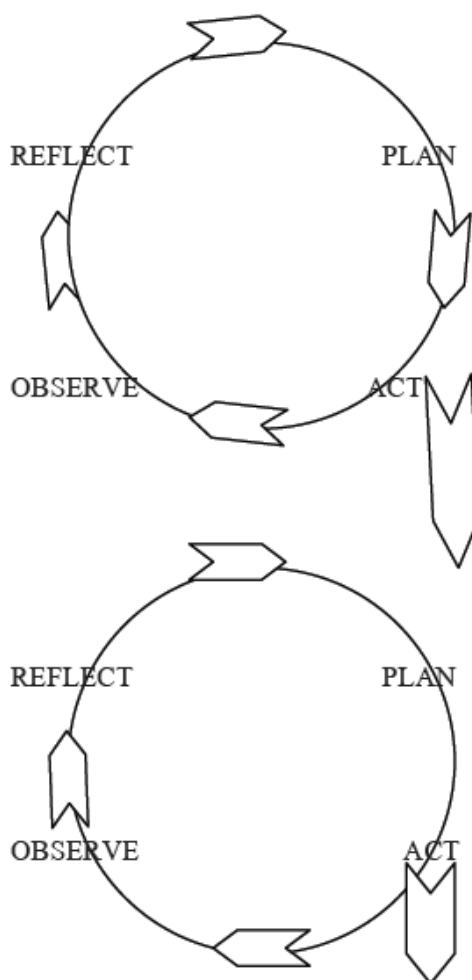
2.3 การวิจัยปฏิบัติการเชิงอิสระ (Emancipatory Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการขององค์กรโดยมีจุดประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยกลุ่มผู้วิจัยมีอิสระในการเผชิญหน้ากับปัญหา และร่วมมือกันแสวงหาวิธีการที่ดีที่จะแก้ไข แล้วส่งสะท้อนตนเองจากผลการปฏิบัติ เช่น รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin หรือการวิจัยปฏิบัติการตามรูปแบบของ Kemmis และคณะซึ่งมีความคิด

ว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะเป็นเกลียว (Spiral) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ สังเกต และการสะท้อนผล

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 15-16) กล่าวไว้ว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ มหาวิทยาลัย Deakin ในประเทศออสเตรเลีย Stephan Kemmis และคณะได้นำแนวคิดของ Lewin มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปกว้างขวาง การวิจัยปฏิบัติการคือ การมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ จะกระทำคนเดียวไม่ได้ เพราะการกระทำเพียงคนเดียว ถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะทำลายพลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกลุ่ม ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการจึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วมกัน (Thematic Concern) เช่น สนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการวิทยาศาสตร์ให้ลึกซึ้ง เป็นต้น เมื่อได้จุดสนใจร่วมกันแล้วก็นำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการ ที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงจร คือ

1. การพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่ปัญหา ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้าง และแนวทาง การวางแผนต้องมีความยืดหยุ่น และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจกระทบต่อแผนที่กำหนดไว้ได้
2. การปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างละเอียดรอบคอบ และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์
3. การสังเกตผลการปฏิบัติ เป็นการบันทึกข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ อย่างมีวิจรรย์ญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยอาจใช้วิธีวัดแบบต่าง ๆ ซึ่งสารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจและถูกต้องทาง
4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกระบวนการทบทวนการปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานการวางแผนในวงจรต่อไป

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2545 : 205) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin ประกอบด้วย จุดสำคัญทั้ง 4 จุดคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งมีการเคลื่อนไหวลักษณะเกลียวสว่าน ไปยังจัดทั้ง 4 จุด ไม่อยู่นิ่งและไม่จบลงด้วยตนเอง กระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นวงจรที่เรียกว่า เกลียวการวิจัยปฏิบัติการ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 วงรอบการวิจัยปฏิบัติการ (The Action Research Spiral)

กล่าวโดยสรุป ประเภทและกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งกระบวนการวิจัยจะทำได้คนเดียวไม่ได้ เพราะการวิจัยต้องทำเป็นหมู่คณะ ทุกคนมีส่วนร่วมและมีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน กระบวนการวิจัยมี 4 องค์ประกอบคือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกต และการสะท้อนผล

5. ขั้นตอนและการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยปฏิบัติการ

สมบัติ บุญประคม (2545 : 4) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยนี้ เมื่อกล่าวในเชิงการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในโรงเรียน มีวิธีการดำเนินการตามวงจรของการวิจัยปฏิบัติการดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาพร้อมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญต้องการแก้ไข ตลอดจนการแยกรายละเอียดของปัญหานั้นเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาเกี่ยวข้องกับใคร แนวทางแก้ไขอย่างไรและจะต้องปฏิบัติอย่างไร

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในชั้นวางแผนมาดำเนินการโดยวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงาน เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงแผน ฉะนั้นแผนที่กำหนดควรมีความยืดหยุ่นปรับได้

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเข้าช่วย

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำการวิจัยปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัดหรือที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและระบบการศึกษาที่ประกอบกันอยู่โดยผ่านการถกอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มจะทำให้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และเป็นพื้นฐานข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนการปฏิบัติต่อไป

ประวัติ เอรารวรรณ์ (2545 : 55-86) ได้กล่าวว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยปฏิบัติการสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับลักษณะข้อมูล ขั้นตอนการวิจัยและกลุ่มเป้าหมายที่จะรวบรวมข้อมูล เทคนิค วิธีการรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของแหล่งข้อมูลที่จะทำการรวบรวม ทั้งที่เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ทำในโรงเรียนและชั้นเรียน ดังนี้

1. เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป

1.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน มีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 สืบค้นและรวบรวมเอกสารหลักฐาน

1.1.2 ประเมินคัดเลือกเอกสารหลักฐาน

1.1.3 บันทึกข้อมูล

1.2 การสังเกต (Observation)

1.2.1 ประเภทของการสังเกต

1.2.1.1 การสังเกตโดยผู้ถูกสังเกตรู้ตัว/ไม่รู้ตัว (Know/Unknown Observation)

1.2.1.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม/ไม่มีส่วนร่วม (Participant/Non-Participant Observation)

1.2.1.3 การสังเกตแบบมีระบบ/ไม่มีระบบ (Structured/Unstructured Observation)

1.2.1.4 การสังเกตโดยตรง/อ้อม (Direct/Indirect Observation)

1.2.2 หลักการสังเกต

1.2.2.1 นักวิจัยต้องมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าจะสังเกตอะไร ควรให้นิยามของสิ่งที่จะสังเกต และกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะสังเกตเป็นหน่วยย่อยๆ

1.2.2.2 นักวิจัยควรเตรียมการสังเกต วางระบบการสังเกตไว้ล่วงหน้า ถ้าสามารถทำได้ กรณีมีผู้สังเกตหลายคน ควรฝึกซ้อมให้การสังเกตเป็นหน่วยย่อย ๆ ระหว่างการสังเกต นักวิจัย ควรมีสมาธิจดจ่อกับผู้ถูกสังเกตเตรียมประสาทสัมผัสให้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับรู้ รายละเอียด โดยพยายามรบกวนผู้ถูกสังเกตให้น้อยที่สุด

1.2.2.3 การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ช่วยในการสังเกต ต้องระวังให้กระทบกระเทือนผู้ถูกสังเกตน้อยที่สุด ควรขออนุญาตก่อนใช้ และควรมีการบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมเร็วที่สุด เพื่อป้องกันการลืม การบันทึกข้อมูลต้องทำด้วยความรอบคอบ ให้ข้อมูลตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

1.2.3 เครื่องมือบันทึกการสังเกต แบ่งออกเป็น 4 แบบคือ

1.2.3.1 แบบรายการตรวจสอบ

1.2.3.2 แผนภูมิการมีส่วนร่วม

1.2.3.3 แบบบันทึกพฤติกรรม

1.2.3.4 แบบมาตราประมาณค่า

1.3 การสัมภาษณ์ (Interviews)

1.3.1 ประเภทของการสัมภาษณ์

1.3.1.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง/ไม่มีโครงสร้าง (Structured/Unstructured Interviews)

1.3.1.2 การสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่ม/รายบุคคล (Group/Individual Interviews)

1.3.1.3 การสัมภาษณ์แบบลึก (In-depth Interviews)

1.3.2 หลักการสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์นักวิจัยควรดำเนินการดังนี้

1.3.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน เตรียมแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) แบบบันทึก ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ให้พร้อม ถ้าเป็นไปได้ควรมีการทดลองใช้ก่อนสัมภาษณ์จริง

1.3.2.2 ควรมีการติดต่อนัดหมาย กำหนดเวลา สถานที่ และวิธีการสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์ให้เรียบร้อย

1.3.2.3 สัมภาษณ์ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดี ให้ความเป็นกันเอง ชี้ให้ผู้สัมภาษณ์ทราบว่า จะนำผลการสัมภาษณ์ไปใช้อย่างไร ให้คำรับรองว่าจะไม่ทำให้ผู้สัมภาษณ์เสื่อมเสีย เดือดร้อน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์เต็มใจให้ความร่วมมือ

1.3.2.4 ในขณะที่สัมภาษณ์ควรตั้งคำถามทีละคำถาม ใช้เวลารอคำตอบ ไม่เร่งรีบและไม่ใช้คำถามหรือชี้แนะ ต้องแน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถามทุกคำถามก่อนตอบคำถาม เป็นเรื่องที่ตรงกับปัญหาการวิจัย ภาษาง่าย สื่อความหมายชัดเจน และเป็นคำถามที่ผู้ให้สัมภาษณ์มี

ข้อมูล เมื่อได้ฟังคำตอบไม่ควรแสดงอารมณ์เพื่อล้าวงหาความจริงหรือถามลึกลงไปควรชี้แนะและกระทำด้วยความสุภาพ

1.3.2.5 ควรจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีตามที่มันเป็นจริง ไม่ควรเว้น เพราะอาจลืมได้ พยายามจดบันทึกให้เร็วเพื่อมิให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องรอนานในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยินยอมอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงหรืออุปกรณ์อย่างอื่นช่วยได้

1.3.3 เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 แบบ ตามลักษณะคำถาม คือ

1.3.3.1 คำถามกำหนดตัวเลือก

1.3.3.2 คำถามปลายเปิด

1.3.3.3 คำถามแบบมาตรฐานค่า

1.4 แบบสอบถาม

1.4.1 ประเภทของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.4.1.1 ชนิดปลายปิด (Closed Form Questionnaire)

1.4.1.2 ชนิดปลายเปิด (Open Form Questionnaire)

1.4.2 หลักการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.4.2.1 มีการเตรียมการอย่างดี ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการดำเนินงาน การสร้างแบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล

1.4.2.2 การรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ เพื่อให้ผู้ตอบมีความมั่นใจที่จะให้ข้อมูล

1.4.2.3 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ให้ตรวจสอบดูความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด และรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามปกติผู้ตอบไม่ลงชื่อ

1.4.3 หลักการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

1.4.3.1 คำถามต้องถามเรื่องที่สำคัญ ตรงตามปัญหาวิจัย

1.4.3.2 คำถามสั้น กะทัดรัด ชัดเจน และสมบูรณ์แต่ละคำถามควรถามประเด็นเดียว

1.4.3.3 คำถามมีการเรียงลำดับเช่น เรียงจากคำถามง่ายไปยาก เรียงคำถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ไปหาเรื่องเฉพาะ ตามความเหมาะสม

1.4.3.4 รูปแบบการตอบง่ายและสะดวก ไม่ทำให้ผู้ตอบเสียเวลา

1.4.3.5 มีคำแนะนำชัดเจน รวมทั้งคำอธิบายศัพท์ที่ต้องการให้เข้าใจตรงกัน

1.4.3.6 มีรูปเล่มน่าตอบ สะอาดเรียบร้อย อ่านง่ายและไม่ยาวเกินไป

1.4.3.7 ระบุวิธีการและอำนวยความสะดวกในการส่งคืน

1.5 แบบวัดหรือมาตรวัด (Scales)

1.5.1 ประเภทของแบบวัดหรือมาตรประมาณค่า แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.5.1.1 มาตรจัดประเภท (Categorical Scales)

1.5.1.2 มาตราเรียงลำดับ (Ordinal Scales)

1.5.1.3 มาตราอันตรภาค (Interval Scales)

1.5.2 หลักการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดหรือมาตรวัด

1.5.2.1 เนื่องจากแบบวัดหรือมาตรวัด เป็นเครื่องมือวิจัยที่ผู้ตอบ จะต้องให้การตอบสนองโดยการเขียนเช่นเดียวกันกับแบบสอบถาม วิธีการรวบรวมข้อมูลจึงมีหลักการ คล้ายคลึงกับแบบสอบถาม เช่น เป็นประโยคเดียว ใช้ภาษาง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นต้น

2. เทคนิคการรวบรวมข้อมูลจากตัวผู้เรียน

2.1 วิธีการและเครื่องมือรวบรวมข้อมูลตามพฤติกรรมการเรียนรู้

2.1.1 เครื่องมือรวบรวมข้อมูลด้านพุทธิพิสัย ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ แบบทดสอบ แบ่งเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ ข้อสอบแบบความเรียง หรืออัตนัย และข้อสอบ แบบปรนัย

2.1.2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูลด้านจิตพิสัย ที่นิยมใช้โดยทั่วไป ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต มาตราประมาณค่าและแบบบรรยายความรู้สึกของตนเอง

2.1.3 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการวัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นการวัดและประเมินกระบวนการทำงานของสมองและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมา โดยพยายามตอบคำถามว่า “ผู้เรียนทำอย่างไร” (How) และ “ทำไม” (Way) จึงทำอย่างนั้นซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ และผู้สอนได้พัฒนาการสอนของตนเอง

3. เทคนิคการรวบรวมข้อมูลจากตัวผู้วิจัย

ตัวนักวิจัยถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยปฏิบัติการ เพราะนักวิจัยมีบทบาท เป็นผู้ปฏิบัติ (Practitioner) ที่สัมผัสและรับรู้ปัญหา วางแผนแก้ไข ลงมือปฏิบัติ และสังเกตผลที่เกิดขึ้น เทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบนี้ อาศัยการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติที่นักวิจัยได้ลงมือปฏิบัติ สามารถออกแบบวิธีการได้หลากหลาย เช่น

1. การทำตารางบันทึกการปฏิบัติงานส่วนบุคคล
2. การบันทึกประจำวันหรือเขียนอนุทิน
3. การบันทึกเวลาปฏิบัติกิจกรรม

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนและการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องตระหนักอยู่เสมอ คือ กลุ่มมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการไม่ควรทำตามลำพัง การวิจัยควรดำเนินการตามวงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ กระทำซ้ำ ๆ ตามวงจรจนกว่าจะได้ผลปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย

4. เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2545 : 208-210) กล่าวถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1. ใช้กลุ่มนักวิจัยสหวิทยาการ (Multidisciplinary Team) สมาชิกในกลุ่มวิจัยควรประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจากต่างสาขา เพื่อให้สามารถมองเห็นปัญหาและแนวทางการศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกแง่มุม และลึกซึ้ง เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. มีความหลากหลายของแหล่งข้อมูล (Diversity of Sources of Information) ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งจากคน เหตุการณ์ และสถานที่ โดยเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพมากกว่าข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลต่าง ๆ จะตรวจสอบและยืนยันซึ่งกันและกันเพื่อประกันความเชื่อถือได้

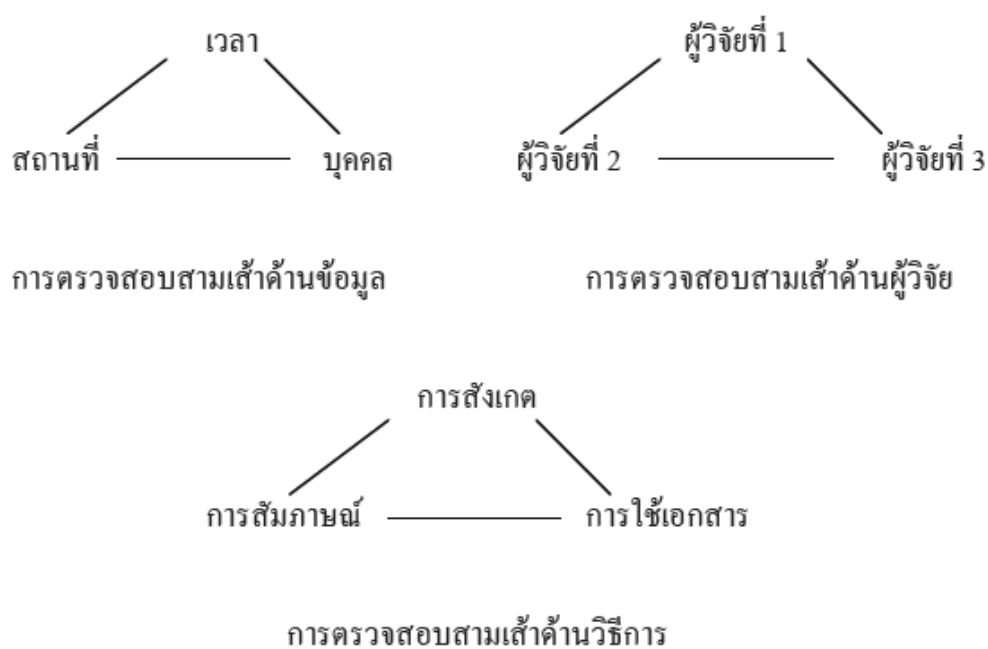
3. มีความหลากหลายของเทคนิคการเก็บข้อมูล (Diversity of Information and Techniques) ใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกัน ตัวอย่างแหล่งข้อมูลและเทคนิควิธี เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การเขียนแผนที่และแผนผังชนิดต่าง ๆ ปฏิทินกิจกรรม การสังเกต การเล่าเรื่องและกรณีศึกษา เป็นต้น

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2536 : 41-42) ได้จำแนกรายละเอียดของเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล ซึ่งหมายความว่า ถ้าเวลาต่างกัน สถานที่ต่างกัน แล้วข้อมูลจะยังเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ผู้วิจัยยังจะได้ข้อมูลเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย คือ การให้ผู้วิจัยคนอื่น ๆ ได้เก็บข้อมูลและดูว่าผู้วิจัยแต่ละคน จะได้ข้อมูลต่างกันหรือไม่ ในการสังเกตปรากฏการณ์เดียวกัน เช่นการให้มีคนสังเกตการณ์มากกว่า 1 คน สัมภาษณ์มากกว่า 1 คน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลที่มา

3. การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันในคราวเดียวกัน แล้วพิจารณาข้อมูลที่ได้มา การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสาร ถ้าข้อมูลทั้ง 3 แหล่ง ไม่มีความแตกต่างกันเราก็สามารถสรุปข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือมากตัวอย่างการใช้เทคนิคสามเส้า แสดงดังแผนภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

สรุปว่า การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าหรือแบบหลายมิติ เป็นการตรวจสอบข้อมูล โดยพิจารณาทั้งหลักสามเส้าด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านวิธีการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยปฏิบัติการ

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 88-90) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูลอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้และข้อมูลที่รับมา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัยปฏิบัติการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นปริมาณ (Quantitative Data) เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบวัด การสังเกตที่ใช้การตรวจสอบรายการ ฯลฯ สามารถใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการที่ใช้ก็เป็นสถิติภาคการบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น การแจกแจงความถี่ ร้อยละ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง หรือการวัดการกระจายเท่านั้น จุดที่สำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยปฏิบัติการ คือ ไม่ได้ต้องการผลการวิเคราะห์ไปสู่ประชากร (Population) เป็นเพียงวิธีการอธิบายข้อมูลที่ได้รับมาให้เข้าใจในกลุ่มของนักวิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใช้ผลเท่านั้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีการสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มี 2 วิธี คือ

2.1 การตีความสร้างข้อสรุป (Induction) เหมาะกับข้อมูลที่เป็นข้อความจากการสังเกต คำพูดจากการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1.1 นักวิจัยต้องอ่านทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้มาก่อนว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง เช่น พุดเรื่องการเรียนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศของผู้บริหาร พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ฯลฯ

2.1.2 จากนั้นทำการลงรหัส (Coding) ข้อมูล ด้วยการขีดเส้นใต้หรือตัดส่วนข้อมูลที่เป็นคำพูดเหล่านั้น แยกออกมาจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นกลุ่ม ๆ ประเด็นเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เรียกว่า การตัดปะ (Cut and Paste)

2.1.3 การตีความสร้างข้อสรุป โดยนักวิจัยต้องอ่านหรือพิจารณาข้อมูลในแต่ละกลุ่มประเด็นว่าคืออะไร หมายความว่าอย่างไร อาจย้อนนึกไปพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่ได้ข้อมูลมาด้วยก็ได้ แล้วเขียนเป็นข้อสรุป อาจบรรยายเป็นความเรียงหรือเสนอเป็นแผนภาพหรือแผนภูมิก็ได้

2.2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เหมาะสำหรับข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมเอกสาร การสังเกต หรือการสัมภาษณ์ แตกต่างจากการตีความสร้างข้อสรุป คือ การวิเคราะห์เนื้อหาพยายามที่จะแจกแจงข้อมูลที่ได้ออกมาในรูปของจำนวนที่เกิดขึ้นหรือความเข้มข้นของข้อมูลว่ามีเท่าไร ไม่ใช่ตีความหมายว่าข้อมูลนั้นหมายความว่าอย่างไรซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 อ่านหรือพิจารณาข้อมูลทั้งหมดว่ามีประเด็นอะไรบ้าง แล้วกำหนดกรอบของข้อมูลว่าประกอบไปด้วยเนื้อหา หรือพฤติกรรม หรือประเด็นอะไรบ้าง

2.2.2 ทำตารางแล้วแจกแจงนับเนื้อหา หรือพฤติกรรม หรือประเด็นเหล่านั้นออกมาเป็นรอยขีดคะแนน

2.2.3 วิเคราะห์ความเข้มข้นของข้อมูลที่เกิดขึ้น โดยการนับจำนวนและคำนวณค่าร้อยละ แล้วสรุปผล

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานโดยการนำข้อมูลที่ได้มาเขียนในรูปการบรรยายหรือเรียกว่าการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ หรืออาจนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณก็ได้ ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ของผู้วิจัยว่าจะนำมาใช้ในลักษณะใด

บริบทโรงเรียนบ้านโพธิ์

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

1.1 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านโพธิ์ จัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ที่ - บ้านโพธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย รหัสไปรษณีย์ 43120 โทรศัพท์ 042-471123 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

สร้างขึ้น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2482 ใช้ศาลาประจำหมู่บ้านเป็นที่เรียนตั้งชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลวัดบ้านโพธิ์ ตำบลโพธิ์ 2” เมื่อทางโรงเรียนได้รับงานประมาณจากทาง กระทรวงศึกษาธิการ ราษฎรได้ร่วมสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ แล้วจัดจ้างคนทำไม้และช่างมาทำการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ เปิดทำการสอนได้เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2503 ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนบ้านโพธิ์” นายอำเภอโพธิ์พิสัยเป็นผู้จัดตั้ง ดำรงตำแหน่งอยู่ได้ด้วยงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการ จัดการสอน เป็น 4 ชั้นเรียน คือ ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านโพธิ์เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเขตพื้นที่บริการ 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโพธิ์ บ้านโพธิ์ใหม่ บ้านเหล่าโพธิ์ทอง บ้านโนนศรีทอง และบ้านไทรทอง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและค้าขาย ตามลำดับ การคมนาคมและสาธารณูปโภคค่อนข้างสะดวก ระบบการบริการด้านพื้นฐานของรัฐค่อนข้างดี

1.2 ภารกิจ

โรงเรียนบ้านโพธิ์มีภารกิจด้านการจัดการศึกษา 2 ระดับคือ ระดับปฐมวัยและระดับ การศึกษาภาคบังคับ โดยจัดให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ทั้งบุคคลที่มีความบกพร่อง และ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากที่สุด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้งการ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรด้านระบบการ บริหารจัดการ ส่งเสริมให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระจายอำนาจให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ เพื่อไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา และเพื่อผดุงการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

1.3 วิสัยทัศน์โรงเรียน

ภายในปี 2554 โรงเรียนบ้านโพธิ์เป็นสถานศึกษาที่ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี ตัดสินใจด้วย ความถูกต้อง มีวินัย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ กระตือรือร้น รักการทำงาน มีทักษะด้านการเรียน มีวิจรรณญาณที่ดี รู้จักคิดวิเคราะห์ และนำเทคโนโลยีมาแก้ปัญหาการดำรงชีวิตตามระบอบ ประชาธิปไตย มีวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมไทย มีสุขภาพกาย วาจา ใจที่ดี ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมี ความสุข

1.4 พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารการแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ใช้แก้ปัญหาและมีทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยี
3. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักความเป็นไทย สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า

4. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนรู้จักบทบาท หน้าที่ของคนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. ประสานความร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาและอนุรักษ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

1.5 เป้าหมาย

1. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะกระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
3. นักเรียนรู้จักบทบาท สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพของตนตามระบอบประชาธิปไตย
4. นักเรียนรักความเป็นไทย สืบสานศิลปวัฒนธรรมขั้นพื้นฐานของไทยอย่างเห็นคุณค่า
5. ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้ ร่วมอนุรักษ์ พิทักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน
6. นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐาน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านโพธิ์. 2554 : 15)

2. ระบบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านโพธิ์มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น 4 งาน คือ

1. งานวิชาการ
2. งานบริหารงานงบประมาณ
3. งานบริหารบุคลากร
4. งานบริหารทั่วไป

โดยมอบหมายให้ครูหัวหน้างานเป็นผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 15 คน โดยมีหน้าที่กำหนดแผนงานพัฒนาโรงเรียน มีการติดตามการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. สภาพปัจจุบัน

จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร พบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยความเต็มใจ โดยการสอบสัมภาษณ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทัศนพงษ์ นามวงศ์ (2549 : 93-95) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนวุฒิมหาคีร์ุราชูอุปถัมภ์ อำเภอคำเขื่อนแก้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร พบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการนิเทศแบบคลินิกครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจในการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากยิ่งขึ้น และได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบที่กำหนดได้นำพอใจทุกคน มีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น่าพอใจ มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเสริมแรงและการใช้สื่อ การสอนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาและค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยสอน สร้างแรงกระตุ้น เสริมแรงจูงใจให้กับนักเรียน นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น

ศรายุทธ ธิศรีชัย (2549 : 88-93) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนดาดทองพิทยาคม อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ก่อนการพัฒนาครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิคและวิธีการสอนของครูยังเป็นการบอกความรู้ให้นักเรียน ให้นักเรียนจดบันทึกความรู้ในลักษณะเป็นเนื้อหาวิชา ความคิดรวบยอดครูเป็นผู้สรุปให้ วิธีการวัดผลประเมิน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใช้การทดสอบเป็นส่วนใหญ่ และครูขาดการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน หลังการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์หลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงได้และผลจากการนิเทศ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติจริง และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมการเรียนรู้สามารถสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้ ครูเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ ให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และแก้ปัญหาร่วมกันได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้ร่วมคิด ร่วมหาคำตอบ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

นิพนธ์ วรไว (2549 : 79-81) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม โรงเรียนบ้านดงช้าง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ก่อนการพัฒนา ครูเขียนแผนการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ และไม่นำแผนการสอนไปใช้จริง ครูขาดเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ครูขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและครูขาดทักษะการสร้างเครื่องมือการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง และการนิเทศ ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ เทคนิคแนวทาง และวิธีการต่าง ๆ ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเกิดทักษะความชำนาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพจึงทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูเป็นที่น่าสนใจ คือครูมีการเตรียมตนเองให้เป็นแหล่งความรู้ เตรียมสื่อและข้อมูลความรู้ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมวิธีวัดผล และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุน เสริมแรงเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ตรวจสอบ และเป็นผู้เสริมสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน คือทำให้ผู้เรียนมีผลสำเร็จในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น มีความสุขในการเรียน กล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล

แสงเดือน สุขรมย์ (2549 : 127-129) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี พบว่าวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอนสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง 2 ด้านคือ 1) มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มขึ้น และ 2) สามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกขั้นตอนและทุกรายการ และพบปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมาย คือ 1) กลุ่มเป้าหมายทุกคนต้องสมัครใจเข้ารับการพัฒนาโดยไม่มีการบังคับ 2) วิทยากรที่มาให้ความรู้และเป็นผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญ และ 3) เอกสารประกอบการพัฒนาต้องมีความเหมาะสมกับการพัฒนาควรใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ท และดำเนินการพัฒนาอย่างน้อย 2 วงรอบจึงจะเห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจน

กมลวรรณ ทิพยเนตร (2549 : 147-149) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนพณิชยการขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ถูกต้องผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำเอาหลักการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษามาเป็นแบบในการเขียนโครงการสอน กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงในหนึ่งภาคเรียน กำหนดสื่อ วัสดุกรรมที่เหมาะสม จัดแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม บุคลากรผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีการเตรียมการสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระได้เหมาะสมกับผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดการเรียนรู้ได้ครบทุกขั้นตอน ในส่วนของนักเรียน

ส่วนมากมีความสนใจ และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครบทุกขั้นตอน ในส่วนของนักเรียนส่วนมากมีความสนใจและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตอบคำถามสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี

สมบัติ สารพิมพ์ (2549 : 107) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น พบว่าการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การนิเทศภายในและการประชุมกลุ่มย่อย ได้ส่งผลทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้น นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจด้วยตนเองทำให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ

ณัฐสิทธิ์ หลักหนองจิก (2549 : 133-135) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านตูม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพก่อนการพัฒนา ครูโรงเรียนบ้านตูม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่สามารถนำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงได้ เมื่อดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาตามกรอบการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แต่ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาในส่วนที่ยังไม่บรรลุผลและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

คำกอน วงแสนสุข (2549 : 93-94) ได้ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนดอนจานวิทยาคม กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ (On-the Job Training) และการนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Orientation to Supervisor) พบว่า ครูมีความรู้และสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญได้ส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนมากขึ้น แต่ควรส่งเสริมพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกระดับชั้นและระดับโรงเรียนเพื่อยกระดับมาตรฐานการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ณัฐสิทธิ์ หล้าหนองจิก (2549 : 98-99) ได้ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านตูม (นพค.15 กรบ.กลางอุปถัมภ์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาในส่วนที่ยังไม่บรรลุผลและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

พลมณี สีสึง (2549 : 50-54) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซิปปาในวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนสามารถทำความเข้าใจในบทเรียนและสรุปได้ด้วยตนเอง ได้ลงมือทำจริงอย่างกระตือรือร้น แสวงหาความรู้ ได้ทำงานกลุ่ม การคิดการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับดี และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและได้ใช้แหล่งเรียนรู้รอบตัวการแก้ปัญหา สามารถนำความรู้ที่ได้มาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่ในระดับกลาง 2) สิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือ การได้ทำงานกลุ่ม อ่านใบความรู้ และได้แสดงความคิดเห็น สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบคือ การส่งตัวแทนกลุ่มออกไปสรุปเนื้อหาหน้าชั้นเรียน การอ่านใบความรู้แล้วสรุปด้วยตนเอง 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องงานและพลังงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบซิปปา (CIPPA) ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 64.81

จุมภฏ มงคลสินธุ์ (2550 : 102-105) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบโครงการ โรงเรียนท่าลำดวนประชาบารุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์การนิเทศและกลยุทธ์การศึกษาดูงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ มีความอดสาหัส สามารถทำให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบโครงการ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เจ้าอธิการเสวีวรรค์ เต็มศิลป์ (2550 : 85-87) ได้ศึกษาการพัฒนาครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนอุดมวิทย์ อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนการดำเนินการครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้อยู่ใช้วิธีบรรยาย ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เมื่อได้ดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนอุดมวิทย์ อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหารมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ เกิด

ประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

ไพบุลย์ จันทรพรหม (2550 : 99-103) ได้ศึกษาการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขาดทักษะด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน แล เขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้แก้ปัญหา การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระเปียบ สมหวัง (2551 : 90-92) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้โมเดลชิปปา เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) กับการใช้หลักทฤษฎีเชิงปฏิบัติการ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองเกิดทักษะในการแก้ปัญหา นักเรียนมีความสนุกสนาน ตื่นเต้นในการเรียนพฤติกรรมด้านการทำงาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและกลุ่ม เมื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โมเดล ชิปปา (CIPPA Model) เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 91.67

สุวภัทร คนชื่อ (2552 : 150-151) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านเป่าวิทยา อำเภอกษัตริย์สมุทร จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ โมเดล ชิปปาสามารถพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมเหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียนสามารถนำความเดิมมาผสมกับความรู้ใหม่เกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ด้วยตัวเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

พรธณวิไล สุขดี (2552 : 127-128) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระบุบ้านหันราษฎร์ประสาธา อำเภอยะขอม จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนการศึกษาค้นคว้า โรงเรียนมีปัญหาด้านคุณภาพนักเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานและผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านมาตรฐานครูผู้สอน มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ เมื่อดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ

กำกับติดตาม พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมแบบ CIPPA MODEL และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปวรिता นามสีพันธ์ (2553 : 135-136) ได้ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) โรงเรียนบ้านโนนสงวนสิบเก้าโป่งวิทยา อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสรุปได้ว่า การฝึกอบรมและการนิเทศภายใน เป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Minggucci (2002 : 451-A) ได้ศึกษาการพัฒนาครูที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 8 คน และผู้ร่วมวิจัยที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในมหาวิทยาลัยประเด็นปัญหาที่ผู้ศึกษาต้องการทราบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ได้อย่างไรและศึกษาการวิจัยในชั้นเรียนของครู นั้นสามารถให้ประสบการณ์ในการพัฒนาวิชาชีพซึ่งมีความหมายต่อการสอนมากกว่าหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และจดบันทึกสภาพรวมทั้งบันทึกการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนได้ประโยชน์หลายด้านจากการฝึกปฏิบัติได้แก่ การมีความเชื่อมั่นในตนเองและประสบการณ์ในวิชาชีพ อันเป็นผลมาจากการทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนนอกจากนี้ยังมีหลักฐานยืนยันว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษาได้ ผู้ร่วมวิจัยมีการอภิปรายร่วมกัน ทำให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา มีการเรียนรู้จากเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในเชิงสร้างสรรค์ผลงาน

McCoy (2003 : 2500-A) ได้ศึกษาแผนการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยใช้การประชุมอบรมปฏิบัติการ พบว่า การประชุมอบรมปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในการทำงานร่วมกันเป็นทีมมีส่วนร่วม ในการคิดนำไปสู่การปฏิบัติ ให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย ครู ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือในการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมในท้องถิ่นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น

Abramowitz (2008 : unpagged) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของนักเรียน ต่อคุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทัศนคติของนักเรียน ต่อคุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู ด้านเทคนิคการสอน การวางแผนและเตรียมการสอน ความเกี่ยวข้องระหว่างครูกับนักเรียน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวยอร์ก จากการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ แผนกช่างไม้ แผนกศิลปะ และแผนก การปรุงอาหาร พบว่า 93 % ต้องการได้ครูผู้สอนมีคุณภาพ โดยครูจะต้องมีใบอนุญาตการสอนที่ วิทยาลัยให้การรับรอง และครูจะต้องเพิ่มเทคนิคการสอนให้มากขึ้นและอยากให้มีการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและจากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครู อยากให้นักเรียนประเมินการสอนของครูเพื่อครูจะได้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น และครูอยากให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

Sturtz (2008 : unpagged) ได้วิจัยการพัฒนาการปฏิบัติการสอนของครูและความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการสอนครูและ ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอนของครู โดยการสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า การสอนของครูมีการเตรียมแผนการสอน มีการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอนมี การเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูและนักเรียน นอกจากนี้ครูยังมีการ วางแผนสำหรับการเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น และครูยังเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการพัฒนาการเรียน การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Kelter (2008 : unpagged) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบด้านเพศที่มีต่อ พฤติกรรมการสอนและความรู้สึกตอบสนองของครู จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คนในโรงเรียน ประถมศึกษาของรัฐนิวยอร์ก เพศมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนและความรู้สึกตอบสนองของครู เพศหญิงในระดับประถมจะมีความสนใจในการเรียนน้อยกว่าเพศชาย แต่งานวิจัยค้นพบว่าเพศชายมี โอกาสที่จะสนใจการเรียนน้อยลง ขณะเดียวกันปัจจัยด้านเพศก็ไม่ส่งผลต่อความรู้สึกของครูปัญหา คำอธิบายที่ไม่ลงรอยกันทำให้โรงเรียนต้องหาแนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวทางการสอน เน้น และให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น โดยเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสเท่า ๆ กัน

สรุปจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ศึกษาโดยการทดลองและปฏิบัติจริง การได้ทำงาน ร่วมกับกลุ่มเพื่อนจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนั่นคือการค้นพบ องค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกคิดวิเคราะห์หากล้าคิด สร้างจินตนาการเรียนรู้อะไรและโรงเรียนควรให้ การสนับสนุนส่งเสริม และช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม แก่นักเรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 8 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 คน
 - 1.1.2 คณะครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สมัครใจเข้าร่วม ศึกษาค้นคว้า จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.2.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 - 1.1.2.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
 - 1.1.2.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1.2.4 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.1.2.5 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.1.2.6 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.1.2.7 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา
 - 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 53 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 วิทยากร จำนวน 1 คน คือ นายตุ้ จงรักษ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
 - 1.2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 52 คน

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างง่าย เป็นระบบในลักษณะการหมุนรอบตัวแบบเกลียวสว่านตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988 : 11-15) เพื่อปรับปรุงพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอน (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 142) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การปฏิบัติ (Action)
3. การสังเกต (Observation)
4. การสะท้อนผล (Reflection)

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อปฏิบัติ ในการค้นคว้าหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมและการแก้ไขเปลี่ยนแปลง สภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยการสนทนากลุ่ม และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ นักเรียนส่วนมากมีคุณลักษณะไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี กระบวนการทำงานไม่เป็นกลุ่ม และจากการสำรวจของบุคลากรในโรงเรียนยังมีพฤติกรรมแบบเดิม ๆ คือยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนขาดการมีส่วนร่วม ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่กล่าวว่า “หลักการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” จากสภาพดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 วิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านพฤติกรรมครูผู้สอน และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน จากการประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของครู ทุกคนมีความเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาในเรื่องดังกล่าว

1.3 กำหนดเป้าหมายการพัฒนา

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามกรอบเนื้อหา 2 ประการคือ

1.3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แบบ CIPPA

1.3.2 ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แบบ CIPPA

1.3.3 ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แบบ CIPPA

1.4 กลยุทธ์การพัฒนา

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วม กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความสามารถในการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ดังนี้

1.4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดย ยึดหัวข้อที่จะประชุมเชิงปฏิบัติการตามกรอบการศึกษาค้นคว้า โดยการเชิญวิทยากร 1 ท่าน คือ นายตุ้ จงรัชช์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 2 จังหวัดหนองคาย มีประสบการณ์ในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4.2 การนิเทศการสอน เป็นการนิเทศหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้นิเทศ คือ ผู้อำนวยการวิทยากรและผู้ร่วมศึกษา ประเมิน ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษา ขณะปฏิบัติการสอน

1.4.3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นกระบวนการ ให้การช่วยเหลือแนะนำ และเฝ้าติดตาม การปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูล โดยมีศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการและผู้ร่วมศึกษา ทำการนิเทศกำกับติดตาม ด้วยวิธีการสังเกตการณ์สอนและร่วมกัน วิเคราะห์ สรุปผลการจัดการเรียนรู้ของผู้ร่วมศึกษา ในวงรอบที่ 2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า

1.5 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) จากกลยุทธ์ในการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้าได้ร่วมกันกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการพัฒนา จัดกิจกรรมกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา ในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan)

กลยุทธ์/กิจกรรม การพัฒนา	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล
1. การประชุมเชิง ปฏิบัติการ - ประชุมผู้ร่วม ศึกษาเพื่อวางแผน ในการพัฒนาครู - เชิญวิทยากร มาให้ความรู้เรื่อง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA - ฝึกเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ แบบ CIPPA	1. ผู้ร่วมศึกษาร่วมกันศึกษา สภาพปัญหาการพัฒนา กำหนดทางเลือกในการพัฒนา ร่วมกันเขียนแผนปฏิบัติการ	6 ธ.ค. 2554	ผู้ศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	การสัมภาษณ์ การบันทึกการ ประชุม	-แบบสัมภาษณ์	รายงานการประเมิน ตนเอง(SSR) รายงานการประเมิน ภายนอก (สมศ.)
	2. ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความ เข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA	13 ธ.ค. 2554 ถึง 14 ธ.ค. 2554	ผู้ศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า วิทยากร	การทดสอบ การสังเกต	- แบบสัมภาษณ์	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า วิทยากร
	3. ผู้ร่วมศึกษาเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ แบบ CIPPA ได้ตาม องค์ประกอบ 5 ประการ คือ	15 ธ.ค. 2554 ถึง 22 ธ.ค. 2554	ผู้ศึกษาค้นคว้า กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า วิทยากร	การประเมินแผนการ จัดการเรียนรู้ การสัมภาษณ์	- แบบประเมิน	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า วิทยากร

ตาราง 3 (ต่อ)

กลยุทธ์/กิจกรรม การพัฒนา	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล
	1 การสร้างความรู้ด้วย ตนเอง (C : Construct) 2. การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (I : Interaction) 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ (P : Participation) 4 การเรียนรู้กระบวนการ (P: Process and Product) 5 การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ (A : Application)					
- การปฏิบัติการสอน ตามแผน	กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า นำแผน การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไป ใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	9 ม.ค. 2555 ถึง 3 ก.พ. 2555	ศึกษาค้นคว้า วิทยากร นักเรียน	การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถามความ คิดเห็น	- แบบสังเกต ฉบับที่ 2 - แบบสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า นักเรียน วิทยากร

ตาราง 3 (ต่อ)

กลยุทธ์/กิจกรรม การพัฒนา	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล
2. การนิเทศการสอน	กลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาสามารถ ดำเนินการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญได้	9 ม.ค. 2555 - 3 ก.พ. 2555	กลุ่มผู้ศึกษา คั่นคว่า วิทยากร	การสัมภาษณ์ การสอบถาม ความคิดเห็น	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา คั่นคว่า นักเรียน ผู้ศึกษาคั่นคว่า

ตาราง 4 แผนการปฏิบัติการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL
วงรอบที่ 2

กลยุทธ์/กิจกรรม การพัฒนา	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาใน การดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล
การนิเทศกำกับ ติดตาม	กลุ่มผู้ร่วมศึกษาสามารถนำ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้าง ขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้	13 ก.พ. 2555 ถึง 24 ก.พ. 2555	กลุ่มผู้ศึกษา คั่นคว่า วิทยากร	การสังเกต การสัมภาษณ์	- แบบสังเกต ฉบับที่ 2 - แบบสัมภาษณ์	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา คั่นคว่า นักเรียน ผู้ศึกษาคั่นคว่า

2. การปฏิบัติ (Action) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปฏิบัติตามขั้นตอนของแผนปฏิบัติการทุกกิจกรรมตามลำดับดังนี้

2.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มเป้าหมาย 7 คน มีเป้าหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ได้ ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

2.1.1 ติดต่อกับวิทยากรและเตรียมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.1.2 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการตามตารางกำหนด

2.1.3 สรุปผลการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2 การนิเทศการสอน มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.2.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว่าร่วมประชุมปรึกษาหารือจัดทำแผนนิเทศการสอน

2.2.2 สะท้อนผลการนิเทศการสอนให้กับกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.3 สรุปผลการนิเทศการสอน

3. การสังเกต (Observation) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความถูกต้องและคุณภาพของข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและข้อมูลที่เก็บรวบรวมมีความเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรมตามวันเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของกลุ่มเป้าหมาย จากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้เครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 แบบทดสอบก่อน - หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1.2. แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในช่วงเวลาจัดการประชุมปฏิบัติการตลอดระยะเวลา 2 วัน

3.1.3 แบบสอบถามกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหลังจากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1.4 แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เก็บข้อมูลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA

3.1.5 แบบสัมภาษณ์วิทยากร ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยากรที่มาจากความรู้ในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ใช้แบบประเมินแผนจัดการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะ/ตัวบ่งชี้ ประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา ทั้ง 7 คน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ของกลุ่มเป้าหมาย จากการนิเทศการสอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และ แบบสอบถามความคิดเห็น การเก็บข้อมูลในช่วงเวลาการนิเทศการสอน

4. การสะท้อนผล (Reflection) ผู้ศึกษาค้นคว้าจะสะท้อนผลดังนี้

สะท้อนผลการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำผลจากการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA การสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม ตามกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดการสอน มาวิเคราะห์ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลจากการสะท้อนผลจะนำมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายด้วยการประชุมระดมสมองของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อสรุป ถ้าไม่สามารถบรรลุตามความมุ่งหมาย จะทำการวิเคราะห์ปัญหาและนำกลับไปวางแผนในการพัฒนาในรอบที่ 2 ต่อไป

1. ขั้นการปฏิบัติ (Action) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA โดยการนิเทศการสอน

2. ขั้นการสังเกต (Observation) ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ การนิเทศการสอนใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 1 ฉบับ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์นักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ

3. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้านำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมเรียนของนักเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ แล้วสรุปผลการพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มี 5 ชนิด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อน – หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน รายละเอียดดังนี้

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อน – หลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 20 ข้อจำนวน 1 ฉบับ

1.2 แบบสังเกต (Observation) มีจำนวน 2 ฉบับ คือ

1.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL

1.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Schedule) มีจำนวน 3 ฉบับ

1.3.1 แบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL

1.3.2 แบบสัมภาษณ์วิทยากรในการนิเทศการสอนของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL

1.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL โดยสัมภาษณ์นักเรียนในระดับชั้นดังนี้

1.5 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะ/ตัวบ่งชี้ กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL

2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทแบบทดสอบ (Test) ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ร่วมศึกษา ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อประเมินด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ประเภทแบบสังเกต (Observation) ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมประชุม คือ วิทยากร ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลขณะที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประชุมเชิงปฏิบัติโดยวิทยากรจะสังเกตการณ์ในวงรอบที่ 1

2.3 ประเภทแบบสอบถาม (Questionnaire)

2.3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เก็บข้อมูลผู้ร่วมการศึกษาค้นคว้า และผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามนี้ใช้หลังจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้แล้วแบบสอบถาม มี 3 ตอน ตอนที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตอนที่ 2 พฤติกรรมของผู้เรียนและตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เรียน

2.3.3 แบบสอบถามสำหรับการนิเทศและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เก็บข้อมูลผู้ร่วมการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการได้รับการนิเทศ กำกับติดตามจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า วิทยากร หรือผู้บริหารในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้กับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าหลังจากปฏิบัติตามแผนแต่ละวงรอบแล้วเสร็จ

2.4 ประเภทแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule)

2.4.1 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยผู้ศึกษาค้นคว้าใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.4.2 แบบสัมภาษณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ใช้เก็บข้อมูลจากนักเรียนเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้สัมภาษณ์นักเรียนหลังจากได้เรียนจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าไปแล้ว นักเรียนที่ถูกสัมภาษณ์เป็นนักเรียนที่สุ่มมาจากนักเรียนทั้งหมดที่เรียนกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 30 คน โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ข้อมูลนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนของครู พฤติกรรมร่วมกิจกรรมของนักเรียน ความรู้สึกของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งที่นักเรียนได้จากการเรียนรู้ จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร เป็นส่วนที่นักเรียนต้องบรรยาย อีกส่วนหนึ่งจะเป็นการตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีโครงสร้างเกี่ยวกับการสร้าง การมีบทบาทส่วนร่วมในการสร้างความรู้การมีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้ การใช้กระบวนการหรือการประยุกต์ใช้

2.5 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะ/ตัวบ่งชี้ กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์โครงสร้างของข้อมูลที่ต้องการโดยการศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารหรืองานวิจัย ในรายละเอียดของการพัฒนาครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วพิจารณากำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์

3.2 กำหนดรูปแบบของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ แล้วสร้างคำถามแบบเจาะจงและปลายเปิด ให้ตรงตามจุดประสงค์ ครอบคลุมเนื้อหาทุกด้าน เรียงข้อคำถามตามลำดับ ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ตามหัวข้อที่วางไว้ในโครงสร้าง โดยจำแนกรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ประเภทแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบมีวิธีดำเนินการดังนี้

3.2.1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบเพื่อนำมา ใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลในการประเมินความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA ของผู้เข้าร่วมในการศึกษาค้นคว้า

3.2.1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3.2.1.3 สร้างแบบทดสอบ จำนวน 25 ข้อให้ครอบคลุมถึงประเด็นที่ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

3.2.1.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.2.1.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านคือ นายศักดิ์สิทธิ์ น้อยตาแย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย นายพัชระ งามชัด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ยูเนสโกสัมพันธ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย และนางริญาพร นิสายัง ตำแหน่งครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 8 อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของข้อสอบ โดยดำเนินการดังนี้ตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของข้อสอบโดย ดำเนินการดังนี้

(1) สร้างตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาและจุดประสงค์ ลงมือสร้าง แบบทดสอบแบบปรนัยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ และต้องการนำไปใช้จริง 20 ข้อ

(2) นำตารางความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ไว้และข้อสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาและจุดประสงค์หรือไม่

(3) ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านใช้วิธีการตรวจสอบรายการ (Checklist) แล้วผู้ ศึกษาค้นคว้านำมาหาค่าเฉลี่ย อยู่ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการตั้งโจทย์ ปัญหา และตัวลวง การลำดับความสั้นยาวของตัวเลือกให้เรียงลำดับให้เหมาะสม

(4) ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์เป็นข้อสอบฉบับจริง เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.2.2 ประเภทแบบสังเกต (Observation) แบบบันทึกการสังเกตการสอน มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลขณะที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิทยากรจะทำการสังเกตวงรอบละครั้ง

3.2.2.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกต หรือกำหนดขอบเขตในการสังเกต

3.2.2.3 สร้างแบบสังเกต โดยเขียนแบบสังเกตตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสังเกตกิจกรรมตามกรอบ CIPPA MODEL ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้กระบวนการและผลงาน การนำความรู้ไปใช้และการวัดผลประเมินผล

3.2.2.4 นำแบบสังเกต ที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.2.2.5 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา นำแบบสังเกต ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเนื้อหาและภาษา โดยพิจารณาแต่ละข้อว่าเขียนได้ถูกต้องตามหลักการภาษาและถ้อยคำ เหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงอย่างไร

3.2.2.6 ปรับปรุงแบบสังเกต ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำและเสนอแนะ เช่น การใช้ภาษาไม่ถูกต้อง วิธีดำเนินการใช้ไม่ชัดเจน ได้ปรับปรุงแก้ไขภาษาให้ถูกต้อง และกำหนด วิธีดำเนินการใช้ให้ชัดเจน

3.2.2.7 นำแบบสังเกตไปใช้สังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ และบันทึกข้อมูล โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์

3.2.3 ประเภทแบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามความคิดเห็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เก็บ ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ก่อนและหลังเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.2.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง จุดมุ่งหมายในการสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลขณะที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าผ่านการประชุม เชิงปฏิบัติการแล้ว

3.2.3.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำมาเป็นแนวทาง และกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้า

3.2.3.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเขียนแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน จำนวน 11 ข้อ

3.2.3.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข

3.2.3.5 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา นำแบบส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา โดยพิจารณาแต่ละข้อว่าเขียนได้ถูกต้องตามหลักการภาษาและถ้อยคำเหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงอย่างไร

3.2.3.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญได้แนะนำและเสนอแนะแก้ไขและกำหนดวิธีดำเนินการใช้ให้ชัดเจน

3.2.3.7 นำแบบสอบถามไปใช้ กับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.2.4 ประเภทแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule)

แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลผู้เรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยผู้สัมภาษณ์คือ ผู้ศึกษาค้นคว้า ใช้สัมภาษณ์นักเรียนหลังจากได้เรียนจากผู้ร่วมศึกษาศึกษาค้นคว้าไปแล้ว โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ข้อมูลนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนของครู พฤติกรรมร่วมกิจกรรมของนักเรียน ความรู้สึกของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งที่นักเรียนได้จากการเรียนรู้ จะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร เป็นส่วนที่นักเรียนต้องบรรยาย อีกส่วนหนึ่งจะเป็นการตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ จากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังนี้

3.2.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลขณะที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปฏิบัติการสอน โดยการสัมภาษณ์ผู้เรียนโดยอาศัยกรอบ CIPPA MODEL ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้กระบวนการและผลงาน การนำความรู้ไปใช้และการวัดผลประเมินผล รวบรวมข้อมูลหลังจากการประชุมแล้วเสร็จ

3.2.4.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำมาเป็นแนวทาง และกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้า

3.2.4.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยการกำหนดกิจกรรมที่จัดเพื่อให้เกิดองค์ความรู้การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ การใช้กระบวนการและผลงานพร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติหรือการนำไปประยุกต์ใช้

3.2.4.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข

3.2.4.5 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา โดยพิจารณาแต่ละข้อว่าเขียนได้ถูกต้องตามหลักการภาษาและถ้อยคำเหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงอย่างไร

3.2.4.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำและเสนอแนะโดยแก้ไขในส่วนที่ใช้ภาษากำกวมไม่ชัดเจนและกำหนดวิธีดำเนินการใช้ให้ชัดเจน

3.2.4.6 นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.2.5 ประเภทแบบประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หลังจากที่ได้ฝึกเขียนแผนการจัดการเรียน ที่ประกอบด้วยลักษณะของแผนการเรียนรู้ที่มีความถูกต้องครอบคลุมชัดเจน พร้อมทั้งมีคุณลักษณะ/ตัวบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังนี้

3.2.5.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลขณะที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปฏิบัติการเขียนแผน โดยการประเมินที่ อาศัยกรอบ CIPPA MODEL ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้กระบวนการและผลงาน การนำความรู้ไปใช้และการวัดผลประเมินผล รวบรวมข้อมูลหลังจากการประชุมแล้วเสร็จ

3.2.5.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำมาเป็นแนวทาง และกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบประเมิน

3.2.5.3 สร้างแบบประเมินโดยการกำหนดกิจกรรมที่จัดเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ การใช้กระบวนการและผลงานพร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติหรือการนำไปประยุกต์ใช้

3.2.5.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข

3.2.5.5 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและภาษา นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบเนื้อหาและภาษา โดยพิจารณาแต่ละข้อว่าเขียนได้ถูกต้องตามหลักการภาษาและถ้อยคำเหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงอย่างไร

3.2.6.5 ปรับปรุง แบบประเมินตามที่อยู่อาศัยได้แนะนำและเสนอแนะ โดยแก้ไขในส่วนที่ใช้ภาษากำกวมไม่ชัดเจนและกำหนดวิธีดำเนินการใช้ให้ชัดเจน

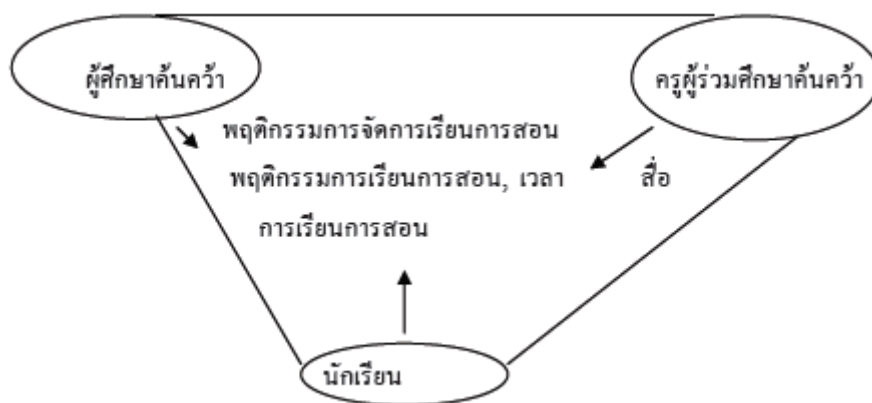
3.2.5.6 นำแบบประเมินไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการเขียนแผน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ในการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation เพื่อให้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชื่อถือได้ โดยมีการเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ ตามแผนปฏิบัติการ (Action Plan) จากผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า นักเรียน (Elliott สุนิย์รัตน์ เนียมสลุต. 2541 : 30) เสนอไว้ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของ Elliott สุนิย์รัตน์ เนียมสลุต

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบก่อน - หลังการดำเนินงาน แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ศึกษาค้นคว้าได้ข้อมูลจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือชนิดต่าง ๆ แล้วผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ข้อมูลมาจากแบบประเมิน และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยแล้ว แปลผลโดยยึดหลักเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 99)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
4.51 – 5.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด/ปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความเหมาะสมมาก/ปฏิบัติได้ในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความเหมาะสมปานกลาง/ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความเหมาะสมน้อย/ปฏิบัติได้ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด/ปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด

1.2 ข้อมูลมาจากแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลผล โดยยึดหลักเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 99)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
4.51 – 5.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.00 – 1.50	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

1.3 ข้อมูลมาจากแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังการฝึกอบรม โดยใช้เกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดหลาย ๆ รอบแล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้นในลักษณะหนึ่ง เพื่อการกำหนดทิศทางและสร้างข้อสรุป

2.2 ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ (Triangulation Technique)

2.3 วิเคราะห์ที่ละกิจกรรมและสะท้อนผล พร้อมอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็นมาของข้อสรุปนั้น แล้วนำเสนอโดยอิงกรอบของการศึกษาค้นคว้า โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้สถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. ร้อยละ (Percentages)
2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครู โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โดยอาศัยหลักการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาครู ผู้ศึกษาค้นคว้านำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Action Research Spiral No. 1)
2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Reflection on Action Research Spiral No. 1)
3. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Action Research Spiral No. 2)
4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Reflection on Action Research Spiral No. 2)

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Action Research Spiral No. 1)

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ของโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันกำหนดแผนและแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Action) ขั้นตอนการสังเกต (Observation) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) และขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing the Learning) โดยมีรายละเอียดการวางแผน และดำเนินการตามแผน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)
 - 1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยที่ประชุมได้เสนอข้อคิดอย่างหลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้
 - 1.1.1 บุคลากรจำนวน 7 คนยังไม่เคยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL และไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.1.2 บุคลากรทุกคนคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL เป็นเรื่องของครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานสอนผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ

CIPPA MODEL กระบวนการวิจัย และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแผนจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ที่ประชุมจึงได้เสนอแนวคิดในการที่จะพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL โดยมีมติให้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น

2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Action)

การอบรมปฏิบัติการ มีเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย มีความรู้ความเข้าใจ ตามกรอบเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ประกอบด้วย หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL การวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ฝึกทักษะ ในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL และได้นำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL ไปใช้กับผู้เรียน โดยใช้เวลาในการประชุม จำนวน 2 วัน คือ ระหว่างวันที่ 13-14 ธันวาคม 2554 ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคายซึ่งมีรายละเอียดตามตารางในภาคผนวก

วันที่ 13 ธันวาคม 2554 เวลา 08.30-10.20 น. พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ โดยนายศักดิ์สิทธิ์ น้อยคำแย้ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย และได้แนะนำวิทยากรที่มาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ นายศุภ จงรักษ์ ศึกษาานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มาให้ความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการ CIPPA 5 ขั้นตอน ตามหลักของ ทิศนา ขัมมณี (2542 : 15-16) ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรได้ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที ปรากฏว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 7 คน ได้คะแนนเฉลี่ย 11.71 คิดเป็นร้อยละ 51.25

เวลา 10.30-12.00 น. วิทยากรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรการกำหนดการสอน และให้ความรู้เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ขั้นที่ 1 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และขั้นที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์

เวลา 13.00-16.00 น. วิทยากรให้ความรู้ในขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การเรียนรู้กระบวนการ ขั้นที่ 5 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA 5 ขั้น ตามกลุ่มสาระที่ตนเองทำการสอนอยู่ในปัจจุบัน คนละ 1 แผน ก่อนเลิกประชุมปฏิบัติการ วิทยากรได้ให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าไปฝึกเขียนแผนการเรียนรู้เพิ่มเติมที่บ้านอีก คนละ 2 แผน

วันที่ 14 ธันวาคม 2554 เวลา 08.30-10.20 น. วิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติมในการฝึกเขียนแผนและให้เขียนแผนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระที่รับผิดชอบอีกคนละ 1 แผนรวมแผนการเรียนรู้ที่ฝึกเขียนทั้งสิ้น จำนวน 4 แผน ดังนี้ 1) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 1 เป็นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ฝึกปฏิบัติการเขียนแผนจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการสืบพันธุ์ของพืช จำนวน 4 แผน 2) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 2 เป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสมการ 2 ตัวแปร จำนวน 4 แผน 3) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 3 เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสุภาพชนพระร่วง จำนวน 4 แผน 4) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 4 เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง Happy birthday จำนวน 4 แผน 5) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 5 เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะ ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ วิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องดนตรีไทยและดนตรีสากล จำนวน 4 แผน 6) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 6 เป็นครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญ จำนวน 4 แผน และ 7) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 7 เป็นครูผู้สอนสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ได้ฝึกปฏิบัติเขียนแผนจัดการเรียนรู้ สาระสุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จำนวน 4 แผน

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้วิทยากรได้ให้ความรู้โดยใช้วิธีการบรรยายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA และฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยวิทยากรได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมรายละเอียดอย่างใกล้ชิดร่วมกันศึกษาปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันตามกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเริ่มต้นให้ความรู้และเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักของ ทิศนา ขัมมณี (2542 : 18-20) CIPPA Model 5 ชั้น ตลอดจนการฝึกเขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มีทักษะความชำนาญในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบของแผนจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหัวข้อดังนี้

สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักของ CIPPA สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลตามหลักของ CIPPA และกิจกรรมเสนอแนะ โดยวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ศึกษาค้นคว้า ร่วมกันประเมินแผนจัดการเรียนรู้ วิทยากรได้ปรับปรุง แก้ไข และให้คำแนะนำในการนำแผนที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริง

เวลา 13.0-16.00 น. วิทยากรให้ความรู้เรื่อง การวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และทำการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

สรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ปรากฏว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมแสดงให้เห็นว่า หลังจากได้รับความรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนจัดการเรียนรู้แล้วผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 7 คนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA 5 ขั้น ซึ่งจะเห็นได้จากค่าคะแนนเฉลี่ย 17.43 คิดเป็นร้อยละ 76.25 ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	คะแนนก่อน การประชุม เชิงปฏิบัติการ	คะแนนหลัง การประชุม เชิงปฏิบัติการ	คะแนน การพัฒนา	หมายเหตุ
คนที่ 1	11	17	6	
คนที่ 2	12	18	6	
คนที่ 3	10	16	6	
คนที่ 4	10	17	7	
คนที่ 5	13	18	5	
คนที่ 6	12	19	7	
คนที่ 7	14	17	3	
รวม	82	122	40	
ค่าเฉลี่ย	11.71	17.43	5.71	
ร้อยละ	51.25	76.25		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	1.50	0.98		

2.2 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า พบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ตามกระบวนการสำคัญ 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นการแสดงผลงาน และขั้นที่ 7 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ แต่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบางคน มีปัญหาในขั้นการจัดทำแผนการเรียนรู้ในการบรรยายละเอียดของแผนให้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบยังไม่ชัดเจน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“..ในการประชุมเชิงปฏิบัติการและการฝึกเขียนแผนจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ครั้งนี้ เพิ่งเป็นครั้งแรกที่ได้ฝึกปฏิบัติจริง นับว่าเป็นความรู้ใหม่ ดิฉันจะนำความรู้จากการประชุมปฏิบัติการครั้งนี้ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพ..”

(ครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์. 2552 : สัมภาษณ์)

“...ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการผมได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง สอนตามความพร้อมของครูเท่านั้น แต่เมื่อได้รับความรู้หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ทำให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน...”

(ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์. 2554 : สัมภาษณ์)

“...การอบรมครั้งนี้ นับว่าเป็นการอบรมที่คุ้มค่าจริง ๆ เพราะได้ฝึกปฏิบัติจริง วิทยากรให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด คอยชี้แนะในส่วนที่บกพร่องของการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ คิดว่าจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนได้แน่นอน....”

(ครูสอนวิชาภาษาไทย. 2554 : สัมภาษณ์)

“...ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบนี้บ่อย ๆ โดยเฉพาะเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA เพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งในบางครั้งครูผู้สอนเองก็เกิดความรู้ใหม่ไปพร้อม ๆ กับผู้เรียน นักเรียนก็ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันด้วย...”

(ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2554 : สัมภาษณ์)

“...จะนำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และจะนำผลที่ได้จากการประเมินแผนไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน...”

(ครูสอนวิชาศิลปะ. 2554 : สัมภาษณ์)

“...รูปแบบการสอนแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) นี้ ทำให้เข้าใจถึงวิธีการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ชัดเจนและมีขั้นตอนที่ทำให้ครูสามารถสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ง่ายขึ้น และช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวัดและสังเกตพฤติกรรมและประเมินผู้เรียนได้ตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและตรงกับสภาพที่แท้จริง...”

(ครูสังคมศึกษา. 2554 : การสัมภาษณ์)

“...ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีขั้นตอนที่คล้าย ๆ กับขั้นตอนการสอนตามแผนการสอนเดิม ๆ แต่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นั้นขั้นตอนที่ยุ่ยากคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพราะต้องการให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการเชื่อมโยงสู่ชีวิตประจำวัน การประยุกต์ใช้ คิดว่ายังทำได้ไม่ดีพอ...”

(ครูสุขศึกษา. 2554 : การสัมภาษณ์)

2.3 การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 คน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้เหมาะสมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน
ในวงรอบที่ 1

รายการประเมิน	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า							\bar{X}	S.D.
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. สารการเรียนรู้	4.22	4.33	4.20	4.33	4.40	4.28	4.27	4.29	0.07
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.42	4.25	4.33	4.20	4.33	4.33	4.25	4.30	0.07
3. กิจกรรมการเรียนรู้	4.28	4.22	4.33	4.11	4.20	4.42	4.28	4.26	0.10
4. สื่อการเรียนรู้	4.20	4.27	4.11	4.28	4.42	4.42	4.33	4.29	0.11
5. การวัดและประเมินผล	4.42	4.40	4.25	4.20	4.40	4.20	4.28	4.31	0.10
รวมเฉลี่ย	4.31	4.29	4.24	4.22	4.35	4.33	4.28	4.29	0.09

จากตาราง 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญของ
กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ในวงรอบที่ 1 พบว่า สารการเรียนรู้เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้
ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.29 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียน
รู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.30 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้
ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.26 มีการใช้สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้
ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.29 และการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียน
รู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.31 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียน
รู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) อยู่
ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.29 ยังมีบาง รายการที่ผู้ร่วมศึกษา
ยังไม่สามารถใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการแจ้งสารการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย
ขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่สามารถให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้
จึงต้องดำเนินการ นิเทศต่อไป

3. ขั้นการสังเกต (Observation)

3.1. การนิเทศการสอน มีเป้าหมายเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบ CIPPA ของครูและผู้เรียน เพื่อแนะนำ พัฒนา ปรับปรุง เสนอแนะเกี่ยวกับการนำแผน
ไปใช้จริง และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรผู้ถูกนิเทศ
เกิดความสบายใจ และพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากผู้นิเทศและกลุ่มผู้ร่วมศึกษานิเทศด้วยกันเองด้วย

ความเต็มใจ ผู้นิเทศใช้วิธีการนิเทศด้วยวิธีการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
สาระสำคัญของการนิเทศการสอน ผู้ร่วมสังเกตการณ์สอนจะดูพฤติกรรมการสอนของครู และดู
พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัด
บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 การประชุมปรึกษาหารือ วางแผน วิธีการนิเทศ ระหว่างผู้ศึกษาค้นคว้ากับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ก่อนทำการสอนจริงเพื่อให้ผู้ถูกนิเทศเกิดความไว้วางใจ และมีความ
เข้าใจในการดำเนินการสังเกตการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังร่วมกันพิจารณาแผนจัดการเรียนรู้
ก่อนที่จะนำไปสอนจริงเพื่อปรับปรุง พัฒนา แก้ไขให้เกิดความเหมาะสม และเป็นที่พึงพอใจของ
ผู้ถูกนิเทศ

3.1.2 การสังเกตการณ์สอน ผู้นิเทศจะทำการสังเกตการสอนและบันทึกผล
การสังเกตขณะที่ผู้ถูกนิเทศจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศจะทำการสังเกตการณ์สอนตาม
ตารางที่กำหนดร่วมกันไว้ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้ถูกนิเทศ พร้อมทั้งเสนอแนะ
ปรับปรุง พัฒนาในครั้งต่อไป สำหรับการนิเทศผู้ศึกษาค้นคว้าร่วมกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้กำหนดการ
สังเกตการณ์สอน ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2555 รวมเวลาประมาณ
4 สัปดาห์ ดังตาราง 7

ตาราง 7 การสังเกตการณ์สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL (วงรอบที่ 1)

ลำดับ ที่	วัน เดือน ปี (เวลา)	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
1	9 ม.ค. 2555 (13.00 น. -14.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	10 ม.ค. 2555 (11.00 น.-12.00 น.)	2	วิทยาศาสตร์	โรงเรียน
	11 ม.ค. 2555 (11.00 น.-12.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	12 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	4		
2	9 ม.ค. 2555 (09.00 น. -10.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	10 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	2	คณิตศาสตร์	โรงเรียน
	11 ม.ค. 2555 (09.00 น.-10.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	12 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	4		
3	16 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	17 ม.ค. 2555 (09.00 น.-10.00 น.)	2	ภาษาไทย	โรงเรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับ ที่	วัน เดือน ปี (เวลา)	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
	18 ม.ค. 2555 (09.00 น.-10.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	19 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	4		
4	16 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	17 ม.ค. 2555 (11.00 น.-12.00 น.)	2	ภาษาอังกฤษ	โรงเรียน
	18 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	19 ม.ค. 2555 (11.00 น.-12.00 น.)	4		
5	13 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	20 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	2	ศิลปะ	โรงเรียน
	27 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	3 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	4		
6	20 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	23 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	2	สังคมศึกษา	โรงเรียน
	27 ม.ค. 2555 (10.00 น.-11.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	30 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	4		
7	11 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	18 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	2	สุขศึกษา	โรงเรียน
	25 ม.ค. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	3		-ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
	1 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00 น.)	4		

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์สอนมาวิเคราะห์ร่วมกัน

3.1.4 การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าพัฒนาปรับปรุงแผนจัดการเรียนรู้ เตรียมการสอนในครั้งต่อไปตามแผนจัดการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ผลการสังเกตการสอนโดยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 ครั้ง ดังรายละเอียดใน

ตาราง 8

ตาราง 8 ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2

1

รายการสังเกต	ผู้ร่วมศึกษา							\bar{X}	S.D
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. การนำเข้าสู่บทเรียน	4.12	4.17	4.11	4.18	4.15	4.11	4.25	4.16	0.05
2. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	4.25	4.20	4.21	4.25	4.30	4.33	4.27	0.05
3. การสรุปการเรียนรู้	4.42	4.21	4.28	4.33	4.28	4.25	4.25	4.29	0.07
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.25	4.33	4.25	4.20	4.18	4.20	4.28	4.24	0.05
เฉลี่ย	4.28	4.24	4.21	4.23	4.22	4.22	4.28	4.24	0.06

จากตาราง 8 ผลการนิเทศครั้งที่ 1 ติดตามสังเกตพฤติกรรมการสอนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL กับผู้เรียน พบว่า ชี้นำเข้าสู่บทเรียน มีเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.16 การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ร่วมศึกษาอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.27 การสรุปการเรียนรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.29 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานท่าแนวคิด (CIPPA MODEL) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.24 ยังมีบางขั้นตอนที่ผู้ร่วมศึกษายังไม่สามารถใช้เทคนิคการสอนที่สมบูรณ์เท่าที่ควรโดยเฉพาะขั้นการนำเข้าสู่บทเรียนยังไม่มีเทคนิคที่หลากหลายในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่หลากหลายและยังไม่สอดคล้องกับผู้เรียน และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและยังขาดการเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อประกอบจึงต้องดำเนินการนิเทศต่อไป

2.2 การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้นำไปใช้ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 52 คน ซึ่งเรียนในรายวิชาที่กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้จัดกิจกรรมการสอน แบ่งเป็นคนเก่ง 18 คน คนปานกลาง 23 คน และ คนอ่อน 11 คน ดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายชื่อ

ที่	รายการสังเกต	ผู้ร่วมศึกษาคนที่								
		1	2	3	4	5	6	7	\bar{X}	S.D.
1	ใช้เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน มีความเหมาะสม น่าสนใจ	4.30	4.15	4.00	4.11	4.20	4.30	4.11	4.17	0.11
2	ส่งเสริมและฝึกให้นักเรียน รวบรวมข้อมูล โดยให้กระบวนการคิด	4.20	4.15	4.25	4.33	4.10	4.33	4.28	4.23	0.09
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์จัดระเบียบ/โครงสร้าง ความรู้	4.18	4.33	4.20	4.25	4.33	4.15	4.20	4.23	0.07

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	รายการสังเกต	ผู้ร่วมศึกษาคคนที่								
		1	2	3	4	5	6	7	\bar{X}	S.D.
4	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน	4.35	4.28	4.15	4.33	4.05	4.35	4.40	4.27	0.13
5	นักเรียนได้สรุปสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้	4.15	4.20	4.33	4.20	4.28	4.20	4.25	4.23	0.06
6	สนับสนุนให้นักเรียนฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.33	4.40	4.28	4.40	4.33	4.25	4.25	4.32	0.06
7	ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่	4.28	4.33	4.25	4.28	4.33	4.18	4.27	4.27	0.05
8	นักเรียนมีโอกาสทำงานกับเพื่อนและคนอื่น ๆ	4.28	4.30	4.35	4.33	4.18	4.20	4.15	4.26	0.08
9	มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ด้านสื่อโลกทัศน์อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ	4.20	4.00	4.11	4.30	4.33	4.40	4.25	4.23	0.14
10	จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์	4.10	4.25	4.28	4.20	4.28	4.33	4.33	4.25	0.08
11	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้	4.33	4.20	4.20	4.18	4.25	4.30	4.20	4.24	0.06
12	จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.05	4.15	4.40	4.35	4.35	4.00	4.40	4.24	0.17
13	มีการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสม	4.28	4.33	4.25	4.15	4.11	4.25	4.28	4.24	0.08

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	รายการสังเกต	ผู้ร่วมศึกษาคนที่								
		1	2	3	4	5	6	7	\bar{X}	S.D.
14	มีการนำความรู้ไปใช้ใน สถานการณ์ต่างๆ	4.33	4.28	4.25	4.33	4.28	4.20	4.33	4.29	0.05
15	ครูมอบหมายงานให้นักเรียน ทำตามความสามารถ	4.33	4.25	4.27	4.28	4.20	4.15	4.30	4.25	0.06
16	มีการจัดนิทรรศการผลงาน	4.18	4.35	4.15	4.28	4.40	4.33	4.20	4.27	0.10
7	มีการสรุปและสร้างความรู้ ต่างๆ ด้วยตนเอง	4.35	4.33	4.15	4.20	4.25	4.25	4.18	4.24	0.07
8	นักเรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการเป็นทักษะการ แสวงหาความรู้ กระบวนการ กลุ่ม กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการศึกษด้วยตนเอง และกระบวนการทำงาน	4.11	4.28	4.35	4.10	4.25	4.20	4.35	4.23	0.10
19	เกณฑ์การประเมินมี ความสอดคล้องกับ ความสามารถของนักเรียน	4.28	4.25	4.20	4.33	4.27	4.15	4.33	4.26	0.07
20	นักเรียนมีโอกาสประเมิน ตนเองและประเมินผู้อื่น	4.20	4.35	4.25	4.11	4.28	4.33	4.35	4.27	0.09
โดยรวมเฉลี่ย		4.24	4.26	4.23	4.25	4.25	4.24	4.27	4.25	0.09

จากตาราง 9 การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 52 คน ซึ่งเรียนในรายวิชาที่กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้จัดกิจกรรมการสอน ได้ผลการสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อสนับสนุนให้นักเรียนฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกรายการ

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 (Reflection on Action Research Spiral No. 1)

จากการดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้วิธีการพัฒนา 2 วิธีการ คือ การฝึกอบรมและการนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้สะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาร่วมกัน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
2. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
3. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และควรได้รับการพัฒนาต่อเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้
 - 3.1 ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 - 3.1.1 ครูทุกคนควรได้รับการพัฒนาในด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมขึ้น
 - 3.1.2 ครูทุกคนควรได้รับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการสอนตามรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL)
 - 3.1.3 ครูทุกคนควรได้รับการพัฒนาในด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมขึ้น
 - 3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.2.1 ครูทุกคนควรได้รับการพัฒนาในรายการ 1 รายการ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงานและให้ข้อสังเกตต่าง ๆ
 - 3.2.2 ครูทุกคนควรได้รับการพัฒนาใน 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการสรุปการเรียนรู้

ดังนั้น กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มีการประชุมและมีความเห็นร่วมกันให้พัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนอีกครั้งหนึ่งในวงรอบที่ 2 โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการสอน เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้โดยรวมเฉลี่ยและทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Action Research Spiral No. 2)

การดำเนินการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ในวงรอบที่ 2 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประชุมปรึกษาหารือวางแผนร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยนำผลจากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 มาวิเคราะห์เพื่อหาส่วนที่ยังบกพร่อง สรุปร่วมกันได้ว่า ในวงรอบที่ 1 คือ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามกรอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ได้ในระดับดีมาก การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง เพราะเป็นช่วงของเดือนที่มีวันหยุดบ่อยครูและนักเรียนต้องออกไปจัดกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมแข่งขันกีฬา และกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ การดำเนินการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง บางกิจกรรมมีการพัฒนาดีขึ้น แต่บางกิจกรรมยังติดขัดไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร การผลิตสื่อสำหรับใช้ในบางกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกัน การวัดผลประเมินผลไม่หลากหลาย การเขียนแผนการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ดีแต่การนำไปใช้สอนนั้นยังมีส่วนที่บกพร่องอยู่บ้าง ควรดำเนินการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 2 และกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาในวงรอบที่ 2 นี้ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้กำหนดใช้กลยุทธ์การนิเทศ กำกับ ติดตาม ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนา ในวงรอบที่ 2 คือ ตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ - 24 กุมภาพันธ์ 2555 โดยการใช้ปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันวางแผนและกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การปฏิบัติ (Action) ในวงรอบที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้วางแผนร่วมกันในการนิเทศกำกับ ติดตามและนำแผนการปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติในกิจกรรมการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นการกำกับ ติดตามแนะนำ เสนอแนะในการเขียนแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้กำหนดการสังเกตการณ์สอน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ - 24 กุมภาพันธ์ 2555 รวมเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ ดังตาราง 10

ตาราง 10 การสังเกตการณ์สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL (วงรอบที่ 2)

ลำดับ ที่	วัน เดือน ปี (เวลา)	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
1	13 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	14 ก.พ. 2555 (11.00 น.-12.00น.)	2	วิทยาศาสตร์	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
2	13 ก.พ. 2555 (09.00 น.-10.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	14 ก.พ. 2555 (10.00 น.-11.00น.)	2	คณิตศาสตร์	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
3	15 ก.พ. 2555 (10.00 น.-11.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	16 ก.พ. 2555 (09.00 น.-10.00น.)	2	ภาษาไทย	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
4	17 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	20 ก.พ. 2555 (11.00 น.-12.00น.)	2	ภาษาอังกฤษ	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
5	21 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	22 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	2	ศิลปะ	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
6	23 ก.พ. 2555 (10.00 น.-11.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	24 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	2	สังคมศึกษา	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า
7	23 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	1	ครูผู้สอน	-ผู้อำนวยการ
	24 ก.พ. 2555 (13.00 น.-14.00น.)	2	สุขศึกษา	โรงเรียน -ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

2. การสังเกต (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือการเก็บรวบรวมหลักฐานเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งข้อมูลจากการปฏิบัติตามแผน โดยใช้วิธีการสังเกต และสัมภาษณ์

3. การสะท้อนผล (Reflection) การสะท้อนผลเป็นการสะท้อนให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้รับรู้สิ่งที่ได้พัฒนาเป็นระยะและเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจดำเนินการประชุม ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน รวมทั้ง ศึกษาข้อมูลจุดด้อย จุดเด่น เพื่อปรับแผนปฏิบัติการใหม่ในวงรอบต่อไป ผลการดำเนินงาน กลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศตามแผนด้วย กัลยาณมิตร และให้ กำลังใจกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และหลังเสร็จสิ้นการนิเทศการสอนแต่ละครั้งผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศจะนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันทุกครั้งเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้มีการพัฒนา มีทักษะ และความชำนาญมากขึ้นโดยเฉพาะการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง นอกจากนี้ยังมีเทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลาย การใช้สื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับกิจกรรมและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

3.1 การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังรายละเอียดในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2

รายการประเมิน	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า							\bar{X}	S.D.
	คนที่ 1			คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. สารการเรียนรู้	4.75			4.75	4.67	4.67	4.75	4.75	0.07
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5.00	4.78	4.83	4.80	4.87	5.00	4.83	4.87	0.09
3. กิจกรรมการเรียนรู้	4.87	5.00	4.80	4.78	4.89	4.75	4.67	4.82	0.11
4. สื่อการเรียนรู้	4.80	4.60	4.73	4.83	4.78	4.83	5.00	4.80	0.12
5. การวัดและประเมินผล	4.89	4.75	4.87	4.67	4.80	4.78	4.80	4.79	0.07
รวมเฉลี่ย	4.86	4.80	4.80	4.77	4.80	4.81	4.81	4.81	0.09

จากตาราง 11 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ในวงรอบที่ 2 พบว่า สารการเรียนรู้มีความยากง่าย เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.75 ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังสอดคล้องและเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.87 กิจกรรม

การเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.82 มีการใช้สื่อการเรียนรู้สอดคล้องและเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.80 และการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.79 และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 4.81

3.2 การนิเทศภายใน มีเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ได้ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิดคือ แบบสังเกตการสอน และแบบสอบถาม ผลการนิเทศภายในปรากฏดังนี้

3.2.1 การสังเกตการสอนโดยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 ครั้ง ดังรายละเอียดในตาราง 12

ตาราง 12 ระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) แบบรายด้าน ในวงรอบที่ 2

รายการสังเกต	ผู้ร่วมศึกษา							\bar{X}	S.D.
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. การนำเข้าสู่บทเรียน	4.75	4.92	4.60	4.85	4.79	4.75	4.85	4.79	0.10
2. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	4.75	5.00	4.75	5.00	4.80	4.92	4.89	0.12
3. การสรุปการเรียนรู้	4.92	4.79	4.75	4.73	4.85	4.79	4.73	4.79	0.07
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.73	4.67	4.79	4.73	4.92	4.92	4.85	4.80	0.10
เฉลี่ย	4.85	4.78	4.79	4.77	4.89	4.82	4.84	4.82	0.10

จากตาราง 12 ผลการสังเกตการสอนโดยผู้นิเทศ ในวงรอบที่ 2 พบว่า ชื่อนำเข้าสู่บทเรียน มีเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.79 การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ร่วมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.89 การสรุปการเรียนรู้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.79 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.80 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL อยู่ในระดับดีมาก โดยรวมค่าเฉลี่ย 4.82

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 (Reflection on Action Research Spiral No. 2)

จากการดำเนินกิจกรรม ในวงรอบที่ 2 เพื่อพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมแบบ CIPPA MODEL สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมพัฒนา คือ การนิเทศกำกับ ติดตาม พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 7 คน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL ไปปฏิบัติจริงให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมใน 2 วงรอบ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการสอนอีกครั้ง เนื่องจากกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ฝึกพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว และสามารถเขียนแผนได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่านั้น กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันหาข้อสรุปวิธีการเพื่อการพัฒนาต่อไปซึ่งเห็นว่าการฝึกเขียนแผนหลาย ๆ ครั้งจะทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความชำนาญและสามารถเขียนแผนได้ดีกว่าเดิม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายหน้าชั้นเรียน หรือผู้ให้ความรู้เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ คอยชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและสามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL

สรุปผล

การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย สรุปผลการพัฒนาได้ดังนี้

การพัฒนาในรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศการสอน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และควรได้รับการพัฒนาต่อเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 การจัดสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมขึ้น
 - 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการสอนตามรูปแบบการประสาน
ห้าแนวคิด (CIPPA MODEL)
 2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.1 ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.2 ด้านการสรุปการเรียนรู้
 - 2.3 การส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงานและให้ข้อสังเกตต่าง ๆ
 - 2.4 การส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์จัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้
 - 2.5 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
 - 2.6 การใช้แหล่งการเรียนรู้ด้านสื่อโลกทัศน์อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ
 - 2.7 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสม
 - 2.8 การส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการเป็นทักษะการแสวงหาความรู้
กระบวนการกลุ่ม กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการศึกษาด้วยตนเองและ
กระบวนการทำงาน
 - 2.9 การส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนรวบรวมข้อมูล โดยใช้กระบวนการคิดและ
กระบวนการอื่น ๆ
 - 2.10 ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่
 - 2.11 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสม
 - 2.12 ส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงานและให้ข้อสังเกตต่าง ๆ
 - 2.13 การจัดนิทรรศการผลงาน
- การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้
กลยุทธ์การพัฒนา 3 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และ
การนิเทศการสอน เนื่องจากกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ฝึกพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพียงครั้ง
เดียว และสามารถเขียนแผนได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่านั้น กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันหา
ข้อสรุปวิธีการเพื่อการพัฒนาต่อไปซึ่งเห็นว่าการฝึกเขียนแผนหลาย ๆ ครั้งจะทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษา
ค้นคว้ามีความชำนาญและสามารถเขียนแผนได้ดีกว่าเดิม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน
สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านผลการเรียนรู้
ที่คาดหวัง ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล และสามารถ
นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการนำเข้าสู่
บทเรียน ด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการสรุปการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

การเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นทุกรายการและทุกรายการมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งเห็นได้จากการสังเกตการสอนและการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

สรุปได้ว่าการฝึกอบรมและการนิเทศภายในเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมในการ พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ไปใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้

อภิปรายผล

การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย การพัฒนา ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วย เพื่อน และการนิเทศการสอน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไป ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการบรรลุเป้าหมายการพัฒนา ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนพงษ์ นามวงศ์ (2549 : 93-95) พบว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ การ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการนิเทศแบบคลินิกครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายใน การพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจในการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรายุทธ ธิศรีชัย (2549 : 88-93) พบว่า หลังการใช้กลยุทธ์การประชุม เชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น อย่างดี สามารถวิเคราะห์หลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลตาม สภาพจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ วรไวย (2549 : 79-81) พบว่า ครูเปลี่ยนบทบาท เป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุน เสริมแรงเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ตรวจสอบ และเป็นผู้ เสริมสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน สุข รมย์ (2549 : 127-129) พบว่า ครูทุกคนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง 2 ด้านคือ 1) มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มขึ้น และ 2) สามารถนำกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกขั้นตอนและทุกรายการ สอดคล้องกับสุวภัทร คนชื้อ (2552 : 150-151) พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ โมเดล ชิปปาสามารถพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะ

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ดำเนินการพัฒนาโดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนข้อมูล (Reflection) จึงทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน สุขธมย์ (2549 : 127-129) ได้สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมาย คือ 1) กลุ่มเป้าหมายทุกคนต้องสมัครใจเข้ารับการพัฒนาโดยไม่มีการบังคับ 2) วิทยากรที่มาให้ความรู้และเป็นผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญ และ 3) เอกสารประกอบการพัฒนาต้องมีความเหมาะสมกับการพัฒนาควรใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมีสและแม็กแท็กการ์ท

2. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีทักษะและมีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ สารพิมพ์ (2549 : 107) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การนิเทศภายในและการประชุมกลุ่มย่อย ได้ส่งผลทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้น

3. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์การนิเทศการสอน จึงส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าทุกคนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสิทธิ์ หลีกหนองจิก (2549 : 133-135) พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แต่ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาในส่วนที่ยังไม่บรรลุผลและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การฝึกอบรม

1.1.1 ควรจัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้เข้าใจด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ก่อนการเขียนแผน

1.1.2 ควรเตรียมเอกสารเนื้อหาการฝึกอบรมให้ละเอียดทุกขั้นตอน

1.1.3 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การนิเทศภายใน

1.2.1 ควรมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนจากวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลาย ๆ ท่าน

1.2.2 การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

1.2.3 ควรดำเนินการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 ควรศึกษา ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ของครูที่ผ่านการประเมินวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ควรนำรูปแบบการสอนและรูปแบบการศึกษาค้นคว้านี้ ไปศึกษากับบุคลากรในระดับอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ผู้เรียนต่อไป

2.4 เมื่อสิ้นสุดการพัฒนา ครูยังขาดความรู้ ความสามารถในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบองค์รวมในรูปแบบการบูรณาการ ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องการจัดกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. “การพัฒนางานแนะแนวของกระทรวงศึกษาธิการ,” แนะแนว. 30(164) : 35-37 ; พฤษภาคม, 2539.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : ประชาชน, 2536.
- กรมวิชาการ. กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียน (Learning Style). กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา, 2544.
- กรมวิชาการ. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- กรมสามัญศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- กิติ ตย์คานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ท็อปปรี้น, 2543.
- โก้วฉ้วน เทศบุตร. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการจัดสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาขั้นคว่ำอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- คำก๊อญ วงแสนสุข. การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนตอนจวนวิทยาคม กิ่งอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว่ำอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- จุมภฏ มงคลสินธุ์. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบโครงการ โรงเรียนท่าลำดวนประชาบำรุง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว่ำอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- เจ้าอธิการเสรีวรรค์ เตมสิลป์. การพัฒนาครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนอุดมวิทย์ อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร. การศึกษาค้นคว่ำอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางการศึกษา ชุดที่ 2 ภาคเรียนที่ 3/ 2547. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี. คู่มือการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม สัมมนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน, 2542.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. “การวิจัยในชั้นเรียน,” ศึกษาศาสตร์. 1(3) : 79, 2543.
- ณัฐสิทธิ์ หล้าทองจิก. การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านตุม (นพค.15 กรป. กลางอุปลัมภ์) อำเภอสรีร์ตนะ จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว่ำอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- ถวิล มาตรเลี่ยม. การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ :
เสมาธรรม, 2544.
- ทองสุข ชากักดี. การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร : วิจัยเชิงปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม
: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- ทองสุข ชากักดี. การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดยโสธร : วิจัยเชิงปฏิบัติการ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- ทีศนา แคมมณี, พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และชนาธิป พรกุล. กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนว
ทางการพัฒนาปัญหาข้อใจ Learning Process. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนา
คุณภาพวิชาการ, 2545.
- ทีศนา แคมมณี. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2542.
- . "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา (CIPPA Model)," วารสารวิชาการ. 3(5) : 20-25, 2542.
- . ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2542.
- ธเนศ ขำเกิด. "ความเข้าใจผิดที่ต้องคิดทบทวน," วารสารวิชาการ. 4(6) : 23-24, 2544.
- ธีรยุทธ พึ่งเที่ยง. การบริหารงานบุคคลและความกดดันเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สุตรไพศาล,
2543.
- ธีระ รุณเจริญ. สรุปสาระสำคัญที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ม.ป.ท. :
ม.ป.พ., 2545.
- นพพงษ์ บุญจิตรดูล. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์, 2537.
- นภเนตร ธรรมบวร. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549.
- นิพนธ์ วรไว. การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
โรงเรียนบ้านดงช้าง อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- นิตยา เงินประเสริฐศรี. ทฤษฎีองค์การ : แนวการศึกษาเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. การจัดการสำนักงาน. กรุงเทพฯ : มลทลการพิมพ์, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2546.
- ประวิต เอราวรรณ์. การวิจัยปฏิบัติการ การเรียนรู้ของครูและการสร้างพลังร่วมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545.
- ปวีตรา นามสีพันธ์. การพัฒนาครูด้านจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) โรงเรียนบ้านโนนสงวนสิบเก้าโป่งวิทยา อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ปราการ เจริญสุรสกล. การศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อระบบนิเทศของกระบวนการ นิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540.
- ปวีณา หมดราศรี. ผลของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
- ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล. การออกแบบการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคคลในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2542.
- พยอม วงศ์สารศรี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : สุภา, 2544.
- พรรณิ โพธิ์ศรี. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาบูรณาการผสมผสานองค์ความรู้คู่คุณธรรม. กรุงเทพฯ : ดับบลิวเจ, 2544.
- พรรณพิไล สุขดี. การพัฒนาครูด้านจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนพระบุบ้านหันราษฎร์ประสาธ อำเภอยะยี่น จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- พลมณี สีสึง. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซิปปาในวิชาฟิสิกส์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2544.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางการศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2540.

- ไพบูลย์ จันทร์พรหม. การพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เล่ม 2. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2542.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา,” วารสารวิชาการ. 4(12) : 54-60, 2543.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- ระเบียบ สมหวัง. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลซิปปา เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- วีชรา เล่าเรียนดี. เทคนิคและการนิเทศการสอน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแลนด์ ลิฟเพรส, 2541.
- วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา. “แนวคิดและรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ,” วิชาการ. 6(6) : 17-18, 2546.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพฯ : โฟร์เพซ, 2545.
- การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2548
- วิเศษ ชินวงษ์. “ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด,” วารสารวิชาการ. 2(2) : 20-25, 2544.
- วีระเดช เชื้อนาม. “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร,” วารสารวิชาการ. 5(2) : 2-4, 2545.
- ศรายุทธ อิศริชัย. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนดาดทองพิทยาคม อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

- ศุภร ศรีแสน. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์,” การปฏิรูปการศึกษา. 1(7) : 45, 2541.
- สงัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2530.
- สมคิด บางโม. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2545.
- สมจิตร เกิดปรำงค์ และนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ. การสัมมนา = Seminar. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2545.
- สมชาย เทพแสง. “การปฏิรูปการเรียนรู้สู่ CHILD CENTER,” วิทยากร. 99(9) : 27-28, 2543.
- สมเดช สีแสง และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. ปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมการพัฒนาวิชาชีพครู. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์, 2542.
- สมบัติ สารพิมพ์. การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สมาน ทองสอน. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- สมิต สัมชุกร. เทคนิคการประชุม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. “ครูก้าวสู่วิชาชีพชั้นสูง,” วารสารการศึกษาไทย. 1(4) : 34-36, 2548.
- สหชาติ ไชยรา. การพัฒนาบุคลากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอำเภอเมืองหนองบัวลำภู. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ,” วารสารศึกษาศาสตร์. 2(2) : 136, 2540.
- สุภรณ์ สภาพงศ์. “การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด,” วารสารวิชาการ. 5(3) : 31-32, 2545.
- สุรางค์ เจริญสุข. แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2541.
- สุวิทย์ มุลคำ. เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : ที พี พรินท์, 2544.
- สุภัทร คนชื้อ. การพัฒนาบุคลากรด้านจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนพระบุบ้านเป่าวิทยา อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2544.

- แสงเดือน สุขรมย์. การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงผู้บริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ----- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- . ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่, 2544.
- . หลักการและวิธีการปฏิรูปการฝึกหัดครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2543.
- สำนักปฏิรูปการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- เสนาะ ดิยาว์. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- เสาวลักษณ์ นิกการพิทยา. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, 2544.
- อดุลย์เดช ฐานะ. การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- อรัญญา สุธาสิโนบล. “การวิจัยปฏิบัติการ,” วารสารวิชาการ. 4(6) : 66-69, 2544.
- อำภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.
- อริศรา มีชัย. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- Deming, Marietta L. “The Use of The Collaborative Teaching-Learning Mode in Hospital-Based Community Heal Education Programs,” Dissertation Abstract International. 47(12) : 4294-A, 1987.
- Herbert A. Simon, Administrative Behavior. New York : Macmillian, 1947.
- Kelter, Jill D. “The Effect of Child Gender on Teachers’ Perceptions of and Responses to Oppositional Defiant Disorder.” Dissertation Abstracts International. 68(10) : Unpaged ; April, 2008.

- Kemmis, S. and R. McTaggart. The Action Research Planner. Victoria : Derakin University Press, 1988.
- Mingucci, Monica Marcolin. “Action Research as ESL Teacher Professional Development,” Dissertation Abstracts International. 63(2) : 451-A ; August, 2002.
- Sturtz, John P. “Exploring a Beginning History Teacher’s Thinking Through the Phases of Teaching,” Dissertation Abstracts International. 68(10) : unpagged ; April, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบ

เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้
แบบ CIPPA โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

คำชี้แจง 1. ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายก่อน-หลัง การประชุมเชิงปฏิบัติกร

2. ให้เลือกคำตอบ ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วกาเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

1. ผู้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่ามีคุณสมบัติ CIPPA MODEL คือใคร

ก. สมชาย เทพแสง	ข. โกวิท ประวารพฤกษ์
ค. ทิศนา แชมมณี	ง. อัจฉรา วงศ์โสธร
2. ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ก. ขึ้นสรุปอภิปรายผล	ข. ขึ้นทบทวนความรู้เดิม
ค. ขึ้นประยุกต์ใช้ความรู้	ง. ขึ้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ
3. ผู้ที่คิดค้นและใช้คำว่า “เด็กเป็นศูนย์กลาง” (Child-Centre) คือใคร?

ก. Mc Gruire	ข. Garl R Rogers
ค. Ryan	ง. Bentesen
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ครูควรดำเนินการตามข้อใดเป็นอันดับแรก

ก. วิเคราะห์ผู้เรียน	ข. วิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้
ค. วิเคราะห์สื่อและการเรียนรู้	ง. วิเคราะห์ห้องค์กร
5. การจัดการเรียนรู้ตามแนว Constructivism คือข้อใด

ก. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ข. วิธีการสอนแบบร่วมมือ
ค. การควบคุมพฤติกรรมผู้เรียน	ง. วิธีสอนโดยการสร้างองค์ความรู้
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อใดมีความหมายเหมาะสมที่สุด

ก. การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด	ข. การจัดกิจกรรมที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสนใจของผู้เรียน
ค. การจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน	ง. การจัดกิจกรรมให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับการดำรงชีวิต

7. เพราะเหตุใดจึงเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึงว่าผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญที่สุด?
- เพราะเชื่อว่ามนุษย์มีสิทธิที่จะพบศักยภาพของตนเอง
 - เพราะเชื่อว่ามนุษย์หากได้รับการพัฒนาย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
 - เพราะเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมศึกษามีความสำคัญที่สุดที่จะพัฒนาผู้เรียน
 - เพราะนักเรียนมีชีวิตจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสามารถและศักยภาพ
8. การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตัวเองหมายถึงข้อใด
- การจัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ศึกษา
 - การให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติ
 - การจัดให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าในห้องสมุด
 - การจัดให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างถูกต้อง
9. ข้อใดไม่ใช่ตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
- เตรียมเนื้อหาและวิธีการ
 - สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 - ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์จริง
 - เอาใจใส่นักเรียนเป็นรายกลุ่มเพราะสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล
10. ข้อใดไม่ใช่แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน
 - ความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - การได้ลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น
 - การมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม
11. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อใดคือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด?
- คน
 - งบประมาณ
 - สื่อการเรียนรู้
 - เทคนิควิธีการสอน
12. ข้อใดไม่ใช่การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้
- ผู้เรียนต้องมีวุฒิภาวะ
 - ตั้งปัญหาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก
 - การเรียนรู้ดำเนินไปค่อนข้างช้า
 - ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะสังคม จากการทำงานร่วมกัน

13. ข้อใดคือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ?
- ครูให้นักเรียนไปสังเกตวงจรชีวิตของกบ
 - นักเรียนได้ฝึกการคิดที่หลากหลายและสร้างสรรค์
 - นักเรียนเขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนดส่งครู
 - นักเรียนวาดภาพแจกันดอกไม้ตามที่ครูจัดสถานการณ์ไว้ให้ได้เหมือนจริงทุกประการ
14. การสอนตามข้อใดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การสอนแบบนิรมัย
 - การสอนแบบสาธิต
 - การสอนแบบเป็นทีม
 - การสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม
15. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA ข้อใดเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ
- Thinking
 - Happiness
 - Construct
 - Active Learning
16. การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันตรงกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้อใด
- Interaction
 - Construct
 - Application
 - Physical Participation
17. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ CIPPA MODEL อักษรที่ขีดเส้นใต้มีความหมายตรงกับข้อใด
- การสร้างองค์ความรู้
 - การมีทักษะกระบวนการ
 - การมีปฏิสัมพันธ์
 - การมีส่วนร่วม
18. การกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ไม่ได้ใช้หลักแนวคิดใด
- หลักการสร้างความรู้
 - หลักกระบวนการกลุ่ม
 - หลักแนวคิดสร้างสรรค์
 - หลักการถ่ายโอนความรู้

19. การประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นอะไร
- ก. เนื้อหา
 - ข. ผลสัมฤทธิ์
 - ค. สติปัญญา
 - ง. ผลงานและกระบวนการ
20. ในภารกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านใดมากที่สุด
- ก. ทักษะการจัดการ
 - ข. ทักษะการคิด
 - ค. ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - ง. ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

แบบสังเกต

ชื่อผู้ให้สังเกต.....ผู้
สังเกต.....
ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมการสอนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) จำนวน 20 ข้อ
2. เกณฑ์การสังเกต
 - 5 มีความหมายว่า มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
 - 4 มีความหมายว่า มีระดับการปฏิบัติ มาก
 - 3 มีความหมายว่า มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
 - 2 มีความหมายว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อย
 - 1 มีความหมายว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการสังเกต	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ก. การนำเข้าสู่บทเรียน						
1	ใช้เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนมีความเหมาะสม น่าสนใจ					
ข. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้						
2	ส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนรวบรวมข้อมูล โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่นๆ					
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์จัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้					
4	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน					
5	สนับสนุนให้นักเรียนฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้					

6	ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิม กับความรู้ใหม่					
7	มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ด้านสื่อโลกทัศน์อุปกรณ์และ เทคโนโลยีต่าง ๆ					
8	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่าง เหมาะสม					
ที่	รายการสังเกต	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและ คิดอย่างสร้างสรรค์					
10	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและ การค้นพบความรู้					
11	จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจและ เสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้					
12	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการเป็นทักษะ การแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการ จัดการ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการศึกษาด้วย ตนเองและกระบวนการทำงาน					
ค. การสรุปการเรียนรู้						
13	ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถ					
14	ส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงานและให้ข้อสังเกตต่าง ๆ					
15	ส่งเสริมให้นักเรียนมีการสรุปและสร้างความรู้ต่าง ๆ ด้วย ตนเอง					
16	การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน					
ง. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้						
17	เครื่องมือการวัดผลประเมินผลมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้					
18	เกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกับความสามารถของ นักเรียน					
19	สังเกตและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
20	นักเรียนมีโอกาสประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น					

แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) หลังการอบรม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้

สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้

สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปีที่

สัมภาษณ์.....

สถานที่

สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

1. ด้านความรู้ - ความเข้าใจ

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะที่สำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีลักษณะโครงสร้างอย่างไร

.....

.....

.....

1.3 จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

.....

.....

.....

2. วิธีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีขั้นตอนที่สำคัญคือ

.....

.....

.....

.....

2.2 รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

.....

.....

.....

.....

2.3 ลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.4 บุคลิกของครูผู้สอนโดยใช้รูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

แบบประเมิน

เรื่อง การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL

โรงเรียนบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้สอน.....ชื่อผู้ประเมิน.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ตอนที่ 2 รายการประเมิน

คำชี้แจง : แบบประเมินนี้ใช้สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีจำนวน 20 ข้อ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

หลักเกณฑ์การประเมินผลมีระดับความคิดเห็นดังนี้

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อสังเกตเพิ่มเติม
	5	4	3	2	1	
สาระการเรียนรู้						
1. ใช้ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน						
2. มีความยากง่ายพอเหมาะ						
3. น่าสนใจ ทำทหายต่อการเรียนรู้						
4. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้						
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง						
5. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
6. ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน						
7. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้ชัดเจน						

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อสังเกตเพิ่มเติม
	5	4	3	2	1	
กิจกรรมการเรียนรู้						
8. สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สรุปข้อความรู้						
9. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน						
10. เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้						
11. ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนดและเสนอผลงานได้						
12. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้						
สื่อการเรียนรู้						
13. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และมีคุณภาพ						
14. สื่อความหมายได้ชัดเจน นักเรียนเข้าใจง่าย						
15. การนำเสนอสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย						
การวัดและประเมินผล						
16. การตรวจผลงานนักเรียน						
17. การนำเสนอผลงานนักเรียน						
18. ใบงาน						
19. การถาม-ตอบ ของนักเรียน						
20. ประเมินพฤติกรรมกลุ่มระหว่างเรียน						

แบบสอบถาม

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับนักเรียนเพื่อทราบความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบการประสานห้าแนวคิด (CIPPA MODEL) มีจำนวน 20 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

1. หลักเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้
 - 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ที่	รายการสังเกต	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ใช้เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนมีความเหมาะสม น่าสนใจ					
2	ส่งเสริมและฝึกให้นักเรียนรวบรวมข้อมูล โดยให้กระบวนการคิด					
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์จัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้					
4	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน					
5	นักเรียนได้สรุปสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้					
6	สนับสนุนให้นักเรียนฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
7	ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่					
8	นักเรียนมีโอกาสทำงานกับเพื่อนและคนอื่น ๆ					
9	มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ด้านสื่อโลกทัศน์อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ					
10	จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและ					

	คิดอย่างสร้างสรรค์					
11	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้					
12	จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าจิตใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้					
ที่	รายการสังเกต	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13	มีการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสม					
14	มีการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ					
15	ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำตามความสามารถ					
16	นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการเป็นทักษะการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการศึกษาด้วยตนเองและ กระบวนการทำงาน					
17	มีการจัดนิทรรศการผลงาน					
18	มีการสรุปและสร้างความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
19	เกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน					
20	นักเรียนมีโอกาสประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น					

ภาคผนวก ข
ตารางการประชุมปฏิบัติการ

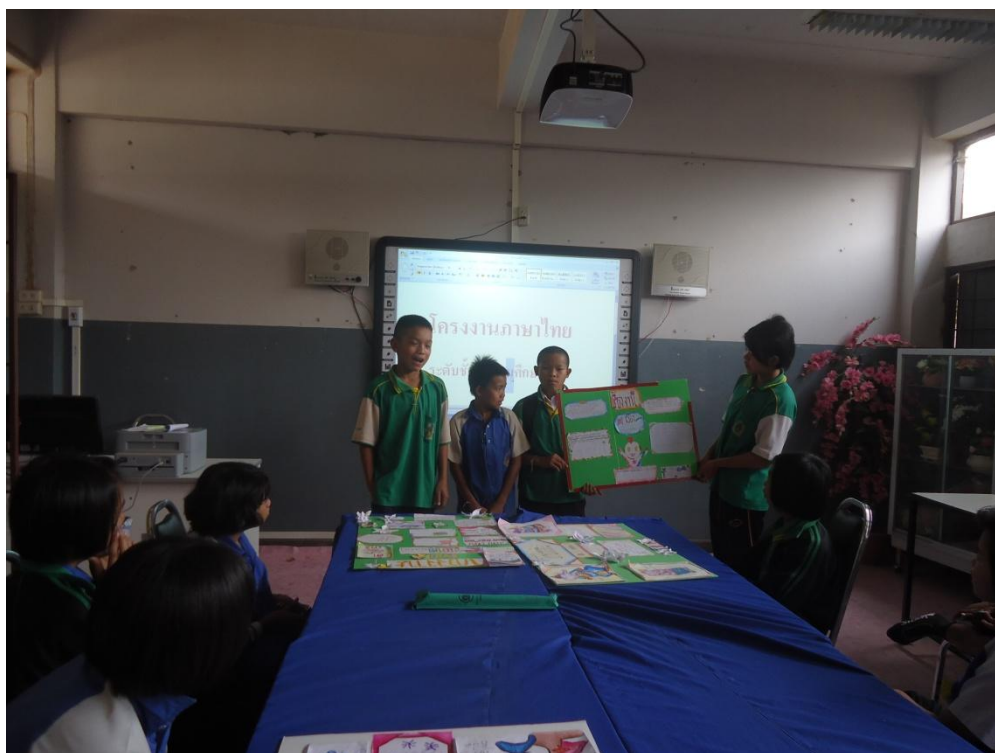
ตาราง 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ CIPPA MODEL โรงเรียนบ้านโพธิ์
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

เวลา วัน	08.00-08.30	08.30-10.20	10.20- 10.30	10.30-12.00	12.00- 13.00	13.00-14.20	14.20- 14.30	14.30-16.00
13 ธ.ค. 2554	ลงทะเบียน	- พิธีเปิดและบรรยาย พิเศษโดยผู้อำนวยการ โรงเรียน - ทดสอบความรู้ ความเข้าใจ	รับประทานอาหารว่าง	- การวิเคราะห์ หลักสูตรและการจัดทำ กำหนดการสอน - การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้แบบ CIPPA ชั้นที่ 1-2	รับประทานอาหาร กลางวัน	การจัดการกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญแบบ CIPPAชั้นที่ 3-4	รับประทานอาหารว่าง	การจัดการกิจกรรมการ เรียนรู้แบบ CIPPA ชั้นที่ 5 - ฝึกเขียนแผนการ เรียนรู้แบบ CIPPA 5 ชั้น
14 ธ.ค. 2554	- ฝึกปฏิบัติเขียนแผนการเรียนรู้แบบ CIPPA		รับประทานอาหารว่าง	- วิทยากรประเมิน แผนพร้อมแนะนำการ นำแผน ไปใช้ สอนจริง	รับประทานอาหาร กลางวัน	- การวัด ผล และ ประเมิน ผล	รับประทานอาหารว่าง	- ทดสอบหลัง การประชุมเชิง ปฏิบัติการ - อภิปราย/ซัก ถาม/พิธีปิด

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างภาพกิจกรรม

การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL

การสังเกตการณ์และการนิเทศ การสอนครูผู้ร่วมศึกษา

นักเรียนปฏิบัติจริง ใช้สื่อเทคโนโลยี สืบค้นข้อมูล

นักเรียนสรุปองค์ความรู้

นักเรียนนำเสนอผลงานและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Happy birthday เวลา 4 ชั่วโมง
 เรื่อง What day is today? เวลา 1 ชั่วโมง

สอนวันที่ เดือน..... พ.ศ. ครูผู้สอน

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ม1/1 สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง กิจกรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

ตัวชี้วัด

ม 1/1 พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง กิจวัตรประจำวัน ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ตัวชี้วัด

ม 1/1 ใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางสุภาพเหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

2. สาระสำคัญ

การพูดถาม-ตอบเกี่ยวกับวัน เดือน และข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับวันเกิด โดยใช้ภาษาท่าทาง ในการสื่อสารได้เหมาะสมตามวัฒนธรรม เป็นสิ่งจำเป็นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกชื่อวันทั้งเจ็ดและเดือนทั้งสิบสองได้
2. นักเรียนรู้จักโครงสร้างประโยคคำถามในการถามเกี่ยวกับวันและเดือนได้
3. นักเรียนถามตอบสนทนาเกี่ยวกับแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น วันเกิด ได้

4. สารการเรียนรู้

4.1 ความรู้

1. Vocabulary : months of the year, days of week
2. Structure : What day is today?
Today is..... . Monday/Tuesday/Wednesday, etc.)
What month is it?
It is..... . (January/February/March, etc.)
When is your birthday?
My birthday is in..... . (Name of the month)

3. Function : To talk about months of the year and days of week.

Ask and answer about birthday.

4. Culture : การเลี้ยงฉลองวันเกิด

4.2 ทักษะ / กระบวนการ / กระบวนการคิด

- การจำแนก การให้เหตุผล การสรุปความรู้

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย

4.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
 - ความสามารถในการคิด
 - ความสามารถในการแก้ปัญหา
 - ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. ชิ้นงาน / ภาระงาน

แบบฝึกที่ 1

แบบทดสอบก่อนเรียน

6. กระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม

1. ครูถามนักเรียนว่ามีใครเกิดในเดือนนี้บ้าง และให้นักเรียนที่เกิดในเดือนนี้ทุกคนออกมาหน้าชั้นเรียน

2. ครูเอากล่องของขวัญหลายกล่องออกมาและถามนักเรียนว่า

ครู : What are there? (ครูชี้ไปที่ของขวัญเหล่านั้น)

นักเรียน : There are presents.

ครู : How many presents on the table?

นักเรียน : _____ นับจำนวนของขวัญบนโต๊ะและบอกจำนวนครู_____ .

3. ครูให้นักเรียนที่ไม่ได้เกิดเดือนนี้ร้องเพลง “ Happy birthday” ให้กับเพื่อน ๆ ที่เกิดในวันนี้พร้อม ๆ กัน

Happy birthday to you Happy birthday to you

Happy birthday Happy birthday

Happy birthday to you

4. ครูแจกของขวัญให้กับนักเรียนที่เกิดในเดือนนี้เพื่อเป็นของขวัญวันเกิดให้กับนักเรียนและให้นักเรียนเปิดกล่องของขวัญพร้อมกัน

5. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่

6. ครูทบทวนการถาม-ตอบเกี่ยวกับอายุ โดยสุ่มถามนักเรียน ดังประโยคตัวอย่าง

ครู : How old are you, (ชื่อนักเรียน) ?

นักเรียน : I'm.....years old.

ครู : How old are you and.....? (ชื่อนักเรียนที่มีอายุเท่ากัน)

นักเรียน : We are.....years old.

ครู : How old are.....and.....? (ชื่อนักเรียนที่มีอายุเท่ากัน)

นักเรียน : They are.....years old.

ครู : นักเรียน How old is.....? (ชื่อนักเรียนผู้หญิงหรือชาย)

นักเรียน : He/She is.....years old.

7. นักเรียนฟังเพลงการอ่านออกเสียงวันทั้งเจ็ด และเดือนทั้ง 12 เดือน และฝึกร้องตาม

ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล

8. ครูอ่านออกเสียงวันทั้งเจ็ดและเดือนทั้งสิบสองในใบความรู้ที่ 1 ให้นักเรียนฝึกอ่านตาม

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม

9. ครูใช้ปฏิทินเป็นสื่อในการถาม-ตอบเกี่ยวกับวันและเดือนโดยใช้โครงสร้างประโยคต่อไปนี้

ครู : What day is today?

นักเรียน : Today is..... . Monday/Tuesday/Wednesday, etc.)

ครู : What month is it?

นักเรียน : It is..... . (January/February/March, etc.)

ครู : When is your birthday?

นักเรียน : My birthday is in..... . (Name of the month)

10. ครูเขียนบทสนทนาที่ถามนักเรียนบนกระดานให้นักเรียนฟังบทสนทนาอีกครั้งและฝึกอ่านตามแล้วจับคู่ฝึกกับเพื่อน และนำเสนอหน้าห้อง โดยศึกษาเดือนและวันในใบความรู้ที่ 1

11. นักเรียนทำแบบฝึกที่ 1 ฟังเพลงและเติมคำที่หายไปเพลง
ชั้นที่ 5 สรุปจัดระเบียบข้อมูลและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

12. นักเรียนหาภาพของเพื่อน คนในครอบครัว ดารา ฯลฯ แล้วเขียนประโยคให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ และพูดรายงานโดยตอบจากคำถามต่อไปนี้

What is her name?

How old is he/she?

When is his/her birthday?

ประโยคตัวอย่าง Her/His name is..... . She/He is.....years old.

His/Her birthday is in..... .

ชั้นที่ 6 แสดงผลงานและปฏิบัติ

13. ครูสรุปเรื่อง ความเป็นมาของการฉลองวันเกิดในยุคก่อน ๆ ตามใบความรู้ที่ 2 และให้นักเรียนจดลงในสมุด

ชั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

14. เผลยแบบฝึกที่ 1 ร่วมกันเพื่อสรุปบทเรียนเรื่องวันและเดือน จากนั้นนำผลงานของนักเรียนในกิจกรรมชั้นนำไปใช้ไปแสดงบนแผ่นป้ายนิเทศ

7. ทรัพยากร / สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้ที่ 1
2. ใบความรู้ที่ 2
3. แบบฝึกที่ 1
4. แบบทดสอบก่อนเรียน
5. เครื่องเล่น CD เพลง
6. CD คาราโอเกะ เพลง Months และ เพลง Happy seven days

7. เนื้อเพลง Happy seven days
8. เนื้อเพลง Months
9. ปฏิทินของจริง
10. กล้องของขวัญ
11. ของขวัญสำหรับวันเกิดให้นักเรียน
12. รูปภาพตารา

8. การวัดและการประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. การอ่านออกเสียง คำศัพท์และประโยค	1. สังเกตจาก การอ่านออกเสียง	1. แบบสังเกตพฤติกรรม การอ่านออกเสียง	ผ่านระดับ ดี
2. การฟังและเติม คำศัพท์วันและเดือน ในประโยคได้	2. สังเกตการฟัง และเติมคำศัพท์วัน และเดือนใน ประโยคได้	2. แบบฝึกที่ 1	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70
3. การเขียนประโยค บรรยายภาพ	3. แบบประเมิน การเขียนและ ประเมินชิ้นงาน	3. แบบประเมิน การเขียนและแบบ ประเมินชิ้นงาน	ผ่านระดับ ดี

บันทึกผลหลังการสอน

1. ผลหลังสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. วิธีแก้ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

..

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... (ผู้บันทึก)

(นางสาวราตรี แผงสาร)

..... / /

บันทึกการนิเทศ ติดตาม และข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

..

ลงชื่อ.....

(นายศักดิ์สิทธิ์ น้อยคำแย)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์

ใบความรู้ที่ 1

Days of the Week (วันทั้งเจ็ด)

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
Sunday	ซันเดย์	วันอาทิตย์
Monday	มันเดย์	วันจันทร์
Tuesday	ทิวสเดย์	วันอังคาร
Wednesday	เวนสเดย์	วันพุธ
Thursday	เธอร์สเดย์	วันพฤหัสบดี
Friday	ไฟร์เดย์	วันศุกร์
Saturday	แซทเธอเดย์	วันเสาร์

Months of the Year (เดือนทั้งสิบสอง)

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
January	แจนจิวารี	มกราคม
February	เฟ็บรูารี	กุมภาพันธ์
March	มาร์ช	มีนาคม
April	อะพริล	เมษายน
May	เมย์	พฤษภาคม
June	จูน	มิถุนายน
July	จูลៃ	กรกฎาคม
August	ออกัสท์	สิงหาคม
September	เซ็ปเทมเบอร์	กันยายน
October	อ็อกโทเบอร์	ตุลาคม
November	โนเวมเบอร์	พฤศจิกายน
December	ดีเซมเบอร์	ธันวาคม

ใบความรู้ที่ 2

การเลี้ยงฉลองวันเกิด

- การเลี้ยงฉลองวันเกิดในยุคแรก ๆ จัดขึ้นสำหรับบุคคลสำคัญเท่านั้น เช่น พระเจ้าแผ่นดิน เนื่องจากมีความเชื่อว่าเป็นวันเกิดจะมีสิ่งชั่วร้ายมาทำอันตรายเจ้าของวันเกิด ดังนั้นจึงมีการเชิญญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงมาอวยพรให้เจ้าของวันเกิดเพื่อให้ประสบแต่ความโชคดีตลอดไป

- การนำของขวัญมาให้เจ้าของวันเกิด ถือเป็นกาให้กำลังใจและขจัดสิ่งชั่วร้าย (evil spirits) ให้พ้นไป ต่อมา มีการจัดฉลองวันเกิดให้เด็ก ๆ ซึ่งเชื่อกันว่าจะทำให้เด็กเหล่านั้นโชคดี งานวันเกิดสำหรับเด็ก จัดครั้งแรกที่เมือง Kinderfeste ประเทศเยอรมนี

- งานฉลองวันเกิดที่ใหญ่ที่สุดจัดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1970 เป็นงานวันเกิดปีที่ 89 ของพันเอก Sanders (Colonel Harlan Sanders) ซึ่งมีผู้มาร่วมงานถึง 35,000 คน

- บัตรอวยพรวันเกิด (birthday card) เริ่มที่ประเทศอังกฤษเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการขอโทษที่มาร่วมงานวันเกิดไม่ได้

- เพลง Happy Birthday แต่งโดยสองพี่น้องชื่อ Patty และ Mildred Hill ซึ่งเป็นครูที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในเมือง Louisville, รัฐ Kentucky เมื่อประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว (ปี 1893) โดยแรกเริ่มใช้ชื่อเพลงว่า Good Morning to All ต่อมา Robert H. Coleman ได้เปลี่ยนชื่อเพลงดังกล่าวเป็น Happy Birthday to You โดยบริษัท Warner Communications ได้ซื้อลิขสิทธิ์เพลงนี้ไป

เพลง Months

January, January จำไว้ให้ดีเดือน มกรา

February กุมภาพันธ์ February กุมภาพันธ์

F-e-b-r-u-a-r-y,

March มีนาคมจำไว้ M-a-r-c-h,

April คือเมษายน April คือเมษายน,

พฤษภาคม หน้าฝน May, M-a-y,

มิถุนา คือ June นั้นไง มิถุนา คือ June นั้นไง

กรกฎา July, J-u-l-y กรกฎาจำไว้ J-u-l-y,

August คือเดือนสิงหา August คือเดือนสิงหา

ส่วนเดือนกันยา คือ September,

ตุลา คือ October ตุลา คือ October,

ส่วน November พฤศจิกายน

ธันวาคม คือ December,

ธันวาคม คือ December,

เพลง Happy seven days

Oh! on Sunday. I have to play at the playground.

To be so fun right now.

I play around with lovely friends.

And on Monday. I'm on my way to school.

Tuesday afternoon is coming soon Wednesday.

It's coming soon Wednesday.

Say hello ! Oh! Oh! Ho! Wonderful Thursday.

And I would like to smile on Saturday?

The boys and girls stay.

And spend weekdays together,

Please do good things and singing all seven days,

Wishing you are o.k. wishing you are o.k.

And say hey! Forever.

And say hey! hey! Forever.

แบบฝึกที่ 1

PART A : Listen the months song and fill in the blank to correct.

เพลง Months

_____ , _____ จำไว้ให้ดีเดือน มกราคม
 _____ กุมภาพันธ์ _____ กุมภาพันธ์
 F-e-b-r-u-a-r-y,
 _____ มีนาคมจำไว้ M-a-r-c-h,
 _____ คือเมษายน April คือเมษายน,
 พฤษภาคม หน้าฝน _____ , M-a-y,
 มิถุนา คือ _____ นั่นไง มิถุนา คือ _____ นั่นไง
 กรกฎาคม _____ , J-u-l-y กรกฎาคมจำไว้ J-u-l-y,
 _____ คือเดือนสิงหาคม _____ คือเดือนสิงหาคม
 ส่วนเดือนกันยายน คือ _____ ,
 ตุลาคมคือ _____ ตุลาคมคือ _____ ,
 ส่วน _____ พฤศจิกายน
 ธันวาคมสุขสันต์ คือ _____ ,
 ธันวาคมสุขสันต์ คือ _____ ,

PART B : Listen the happy seven days song and fill in the blank to correct.

เพลง Happy seven days

Oh ! on _____. I have to play at the playground.

To be so fun right now.

I play around with lovely friends.

And on _____. I'm on my way to school.

_____ afternoon is coming soon _____.

It's coming soon _____.

Say hello! Oh! Oh! Ho! Wonderful _____.

And I would like to smile on _____?

The boys and girls stay.

And spend _____ together,

Please do good things and singing all _____,

Wishing you are o.k. wishing you are o.k.

And say hey! Forever.

And say hey! hey! Forever.

เฉลยแบบฝึกที่ 1

PART A : Listen the months song and fill in the blank to correct.

เพลง Months

January, January จำไว้ให้ดีเดือน มกราคม

February กุมภาพันธ์ February กุมภาพันธ์

F-e-b-r-u-a-r-y,

March มีนาคมจำไว้ M-a-r-c-h,

April คือเมษายน April คือเมษายน,

พฤษภาคม หน้าฝน May, M-a-y,

มิถุนา คือ June นั้นไง มิถุนา คือ June นั้นไง

กรกฎา July, J-u-l-y กรกฎาจำไว้ J-u-l-y,

August คือเดือนสิงหา August คือเดือนสิงหา

ส่วนเดือนกันยา คือ September,

ตุลา คือ October ตุลา คือ October,

ส่วน November พฤศจิกายน

ธันวาคม คือ December,

ธันวาคม คือ December,

PART B : Listen the happy seven days song and fill in the blank to correct.

เพลง Happy seven days

Oh! on Sunday. I have to play at the playground.
 To be so fun right now.
 I play around with lovely friends.
 And on Monday. I'm on my way to school.
Tuesday afternoon is coming soon Wednesday.
 It's coming soon Wednesday.
 Say hello ! Oh! Oh! Ho! Wonderful Thursday.
 And I would like to smile on Saturday?
 The boys and girls stay.
 And spend weekdays together,
 Please do good things and singing all seven days,
 Wishing you are o.k. wishing you are o.k.
 And say hey! Forever.
 And say hey! hey! Forever.

แบบทดสอบก่อนเรียน

PART C : Look at the calendar. Answer the questions.

December						
SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
	1	2	3	4	<i>Father's Day 5</i>	6
7	<i>Porn's birthday 8</i>	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	<i>Mom's Birthday 17</i>
21	22	23	24	<i>Christmas 's day 25</i>	26	27
28	29	30				

1. What is this month?

2. When is Mom's Day?

3. When is Porn's birthday?

4. When is Christmas's Day?

5. When is your birthday?

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

Direction : Look at the calendar. Answer the questions.

December						
SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
	1	2	3	4	<i>Father's Day 5</i>	6
7	<i>Porn's birthday 8</i>	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	<i>Mom's Birthday 17</i>
21	22	23	24	<i>Christmas 's day 25</i>	26	27
28	29	30				

1. What is this month?
December
2. When is Mom's Day?
On December 17th.
3. When is Porn's birthday?
On December 8th.
4. When is Christmas's Day?
On December 25th.
5. When is your birthday?
In _____.

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นางสาวขวัญชีวา ไชยเสน
วันเกิด	วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 159 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโพธิ์ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 43120 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2544	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2549	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม